

**T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GRAFİK ANABİLİM DALI**

**TÜBİTAK ÇOCUK KİTAPLARINDAKİ BİLİMSEL
İLLÜSTRASYONLARIN İNCELENMESİ**

**HATİCE KÜBRA KURT
21812801003**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**DANIŞMAN:
DR. ÖĞR. ÜYESİ GÜLLÜ YAKAR TAPU**

KONYA-2024

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü

Bilimsel Etik Sayfası

Öğrencinin	Adı Soyadı	Hatice Kübra KURT		
	Numarası	21812801003		
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Grafik/Grafik		
	Programı	Tezli Yüksek Lisans	X	
		Doktora		
Tezin Adı	TÜBİTAK Çocuk Kitaplarındaki Bilimsel İllüstrasyonların İncelenmesi			

Bu tezin hazırlanmasında bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığımı bildiririm.

Hatice Kübra KURT

ÖNSÖZ

Bu araştırmayı yapmaktaki amacım TÜBİTAK (Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu) tarafından yayımlanan 7-8 yaş grubunda yer alan çocuk kitaplarındaki bilimsel illüstrasyonların tasarım açısından biçim ve içeriğini değerlendirmektir.

Bu araştırmada tezimi bitirmem için yol gösteren danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Güllü YAKAR TAPU'ya, araştırmamda bana destek olan görüşme sorularımı yanıtlayan hocalarıma, kendi teziyle ilgilenirken diğer yandan bana destek olan arkadaşım Hanife Sena GÜR'e ve gece gündüz tezimi yetiştirmeye çalışırken “Yaparsın sen” diyerek manevi desteğini eksik etmeyen annem ve babama her zaman yanımda oldukları için sonsuz teşekkür ederim.

Hatice Kübra KURT

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü

ÖZET

Öğrencinin	Adı Soyadı	Hatice Kübra KURT		
	Numarası	21812801003		
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Grafik/Grafik		
	Programı	Tezli Yüksek Lisans	X	
		Doktora		
	Tez Danışmanı	Dr. Öğr. Üyesi Güllü YAKAR TAPU		
Tezin Adı	TÜBİTAK Çocuk Kitaplarındaki Bilimsel İllüstrasyonların İncelenmesi			

İllüstrasyon bir metni anlaşılır kılmak için yapılan bir çizim türüdür. Çocuk yaş grubuna göre düşünülürse kitaplardaki illüstrasyon teknikleri daha anlaşılır, yalın, ilgi çekici olmalıdır. Bilimsel illüstrasyon düşünülürse çocuklar için daha az detay kullanılmalıdır. TÜBİTAK bu alanda en çok kitap çıkan yayınevlerinden biri olduğu için araştırmada TÜBİTAK 7-8 yaş grubu bilimsel çocuk kitabı üzerinden bir örneklem oluşturulmuştur. Yapılan araştırmada nitel analiz tekniği kullanılmış olup bu yaş grubundan seçilen 6 kitap sayfasına sorular hazırlanmıştır. Hazırlanan sorular 3 akademisyen ve illüstrasyon uzmanı tarafından cevaplandırılmıştır. Yapılan görüşmeler ve araştırma sonucunda bilimsel çocuk kitaplarının tıbbi illüstrasyonlar kadar detaylı olmaması gerektiği, sulu boya ve kuru boya karışık tekniğin çocuklara daha çok hitap ettiği, yalın bir çizim stili olması ve kullanılan renklerin canlı yapılması gerektiği araştırma sonucunda ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: İllüstrasyon, Çocuk Kitabı, TÜBİTAK, Bilimsel İllüstrasyon

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü

ABSTRACT

Author' s	Name and Surname	Hatice Kübra KURT		
	Student Number	21812801003		
	Department	Grafik/Grafik		
	Study Programme	Master's Degree (M.A.)	X	
		Doctoral Degree (Ph.D.)		
	Supervisor	Dr. Öğr. Üyesi Güllü YAKAR TAPU		
Title of the Thesis/Dissertation	EXAMINATION OF SCIENTIFIC ILLUSTRATIONS IN TUBITAK CHILDREN'S BOOKS			

An illustration is a type of drawing made to make a text understandable. Considering the children's age group, the illustration techniques in books should be more understandable, simple, and engaging. For scientific illustrations, less detail should be used for children. Since TÜBİTAK is one of the publishers that produce the most books in this field, a sample was created in the research based on TÜBİTAK's scientific children's books for the 7-8 age group. In the research, qualitative analysis techniques were used, and questions were prepared for six book pages selected from this age group. The prepared questions were answered by three academics and illustration experts. As a result of the interviews and research, it was concluded that scientific children's books should not be as detailed as medical illustrations, the mixed technique of watercolor and dry paint appeals more to children, a simple drawing style should be used, and the colors used should be vibrant.

Keywords: Illustration, Children's Book, TUBITAK, Scientific Illustration

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİK SAYFASI.....	ii
ÖNSÖZ.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	v
KISALTMALAR LİSTESİ.....	ix
GÖRSELLER LİSTESİ	x
BİRİNCİ BÖLÜM – GİRİŞ	11
1.1. Araştırmanın Konusu ve Problemi	14
1.2. Araştırmanın Amacı	15
1.3. Araştırmanın Önemi.....	15
1.4. Araştırma Yöntemi	15
1.5. Evren ve Örneklem	16
1.6. Kapsam ve Sınırlılıklar	16
İKİNCİ BÖLÜM – KAVRAMSAL ÇERÇEVE	17
2.1. İllüstrasyon	17
2.2. İllüstrasyon Tarihi.....	17
2.3. İllüstrasyon Çeşitleri.....	20
2.3.1. Bilimsel ve Teknik İllüstrasyon.....	20
2.3.2. Reklam İllüstrasyonları.....	21
2.3.3. Fantastik İllüstrasyonlar.....	21
2.3.4. Moda İllüstrasyonu.....	23
2.4. İllüstrasyon Teknikleri.....	24
2.4.1. Kurşun Kalem Ve Kuru Boya	24
2.4.2. Sulu Boya.....	25
2.4.3. Guaj Boya	25
2.4.4. Akrilik Boya.....	25
2.4.5. Karışık Teknik.....	25
2.4.6. Dijital İllüstrasyon.....	25
2.5. Çocuk Resimlerinin Gelişim Aşamaları.....	26

2.6. Çocuk Kitaplarında İllüstrasyon Kullanımı.....	28
2.6.1.Karakter Tasarımı.....	29
2.6.2.Mekân Tasarımı.....	30
2.7. Tasarım İlkeleri	31
2.7.1. Denge	31
2.7.2. Birlik	31
2.7.3. Hiyerarşi	31
2.7.4. Oran ve Orantı	32
2.7.5. Uygunluk	33
2.7.6. Kontrast	33
2.7.7. Odak Noktası	34
2.7.8. Sadelik	34
2.7.9. Ritim ve Hareket	34
2.7.10. Doku	34
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM – BULGULAR VE YORUM	38
3.1. TÜBİTAK Çocuk Kitaplarıyla İlgili İnceleme.....	38
3.1.1. “Peki Ama Neden Hayvanlar?” Kitabıyla İlgili Bulgular	41
3.1.2. “İlk Böcekler Kitabım” Kitabıyla İlgili Bulgular	44
3.1.3. “İlk Okuma Vücudumuz” Kitabıyla İlgili Bulgular	45
3.1.4. “Dünyamız” Kitabıyla İlgili Bulgular	46
3.1.5. “Vücudumuz Nasıl Çalışır?” Kitabıyla İlgili Bulgular	47
3.1.6. “101 Basamaklı Sayılara Kadar Sayabilir Misin?” Kitabıyla İlgili Bulgular	48
SONUÇ	50
ÖNERİLER	52
Kaynakça	54
Görsel ve Sanal Kaynakça	57

KISALTMALAR LİSTESİ

Vd. : Ve diğerleri
Vb. : Ve benzeri
M.Ö. : Milattan önce
M.S. : Milattan sonra

GÖRSELLER LİSTESİ

Resim 1: Lascaux Mağarası.....	18
Resim 2: İzlanda Dünya Tiyatrosu	20
Resim 3: Reklam İllüstrasyonu.....	21
Resim 4: Fantastik İllüstrasyon	23
Resim 5: Isabela Ferro Navas	24
Resim 6: 3-5 yaş çocuk çizimi.....	27
Resim 7: 4-7 yaş çocuk çizimi.....	27
Resim 8: 6 yaş çocuk çizimi	28
Resim 9: 7-9 yaş çocuk çizimi.....	28
Resim 10: 9-12 yaş çocuk çizimi.....	28
Resim 11: 12-14 yaş çocuk çizimi.....	28
Resim 12: İlk Okuma Uçaklar.....	30
Resim 13: İlk Okuma Vücudumuz	33
Resim 14: Keşfedin!	35
Resim 15: Müfettiş Numeron 1: Film Setinde Hırsızlık	36
Resim 16: Minik Ansiklopedi	36
Resim 17: Dinozorlar Ne Kadar Büyüktü?	37

Giriş

İllüstrasyonlar, bir metni, kavramı veya fikri anlatmak amacıyla resim, çizim veya grafik tasarım gibi görsel anlatım araçlarını kullanarak yapılan sanatsal bir çalışmadır (Sarı, 2006, s. 1-3). Genellikle kitaplar, dergiler, reklamlar, çizgi romanlar, oyunlar, afişler ve diğer basılı materyallerle kullanılır. İllüstrasyonlar, görsel etkileşimlerle hedef kitlenin dikkatini çekmeyi amaçlar ve verilecek mesajın daha anlaşılır hale gelmesini sağlar. Sanatsal ve iletişimsel bir öge olarak, gerçekçi veya stilize edilmiş bir formda olabilir ve çeşitli teknikler kullanılarak yapılabilir.

İllüstrasyonların oluşturulması geçmişte ve günümüzde farklılık göstermektedir. Kökenleri çok eski dönemlere dayanmaktadır. İnsanlar, mağara duvarlarına resimler ve taş oymaları ile başlayarak binlerce yıl boyunca çeşitli resim ve çizimlerle iletişimde bulunmuşlardır. Orta Çağ'ın erken dönemlerinde, kiliselerdeki el yazmaları ve ayin kitaplarında bulunan minyatür ve süslemeler için kullanılmıştır. Bu illüstrasyonlar el yazmalarının kenarlarına, başlıklarına veya sayfa boşluklarına yerleştirilip dini hikayeleri, azizleri ve kutsal metinleri görsel olarak desteklemek amacıyla oluşturulmuştur. Rönesans döneminde ise Avrupa'da gelişen sanat, bilim ve edebiyata tanıklık etmiştir (Yılmaz, 2019, s. 21-28). Matbaanın icadıyla illüstrasyonun modern anlamda gelişimi hız kazanmıştır. Sanayi Devriminden itibaren kitap üretimi ve basın sektörü büyük ölçüde gelişmiştir. Bu dönemde basılan kitaplar, dergiler ve gazeteler hikayeleri, bilgileri ve haberleri destekleyen illüstrasyonlar içermeye başladı. Ahşap gravür, çelik gravür ve litografi gibi farklı baskı teknikleri kullanarak illüstrasyonlar üretildi (Öncü, t.y. s. 79-80). Ünlü edebi eserlerin içerisinde sıkça illüstrasyonlara yer verildi. 20. yüzyıl, illüstrasyon alanında büyük bir değişimi beraberinde getirdi. Dijital teknolojinin gelişimi illüstrasyonun üretim sürecini değiştirdi. Bilgisayarlar, grafik tabletler ve dijital çizim programları illüstrasyonun dijital ortamda ve daha yaratıcı olmasını sağladı. Böylelikle, reklamcılık, çizgi roman, animasyon ve oyun tasarımı gibi alanlarda illüstrasyon büyük öneme sahip oldu. Günümüzde illüstrasyon ise çeşitli medya ve platformlarda yaygın olarak kullanılan bir sanat formu haline geldi. Görsel anlatımı güçlendirmek, hikayeleri desteklemek ve izleyiciye etkileyici bir deneyim sunmak amacıyla kullanılmaktadır (Yıldırım, 2022, s. 18-40).

İllüstrasyonlar, farklı stiller, teknikler ve medyalar kullanılarak oluşturulabilir. İllüstrasyon teknikleri geleneksel ve modern teknikler olarak ayrılmaktadır. Geleneksel teknikler daha çok el yapımı olarak ortaya çıkan ve içerisinde; karakalem, akrilik, sulu boya, guaj boya, akrilik boya, kolaj tekniği vb. tekniklerinin yanında kağıt kesme, oyun hamuru ve deneysel maddeleri barındırmaktadır. Modern tekniklerde ise dijital platformlar kullanılan piksel tabanlı ve vektörel çizim ortaya çıkmıştır. El tasarımların yerine bilgisayar tabanlı programlar tercih edilmektedir (Ekşioğlu, 2017, s. 55-62). İllüstrasyonlar farklı amaçlar ve tarzlar doğrultusunda çeşitli şekillerde sınıflandırılabilir. Akman'a göre başlıca çeşitler arasında reklam, yayın, bilimsel ve teknik illüstrasyon bulunmaktadır. Türlerin kendi içinde farklı alt başlıkları da bulunmaktadır (2018, s. 32). Sanatçılar ve illüstratörler, kendi ilgi alanlarına ve becerilerine göre farklı illüstrasyon türlerini keşfedebilir ve benzersiz bir tarz geliştirebilirler.

Günümüzde illüstrasyon her alanda kullanılabilen önemli bir görselleştirme haline gelmiştir. Özellikle bilimin anlatılması ve öğretilmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Bilimsel çalışmaların sunumunda ve iletişimde kullanılan görsel bir araç olarak kabul edilir. İllüstrasyonlar, karmaşık kavramları daha anlaşılır hale getirebilir, görsel açıdan zor anlaşılabilen bilgiyi aktarabilir ve bilimsel verileri etkili bir şekilde görselleştirebilir (Araz, 2010, s. 86-96). Ayrıca, bilimsel araştırmaların sonuçlarını ve bulgularını paylaşmak için önemli bir iletişim aracıdır. Makaleler, sunumlar, kitaplar ve bilimsel yayınlar, illüstrasyonları kullanarak okuyuculara ve izleyicilere bilgileri daha etkili bir şekilde aktarabilir.

İllüstrasyonlar, bilimsel çocuk kitaplarının önemli bir bileşenidir. Bilimsel çocuk kitapları, çocuklara bilim ve doğa hakkında bilgi vermek, meraklarını uyandırmak ve onları bilimsel düşünmeye teşvik etmek amacıyla hazırlanan kitaplardır (Köroğlu, 2019, s. 61). Kitaplarda karmaşık bilimsel kavramları ve süreçleri görsel olarak anlaşılır hale getirirken, renkli tasarımlarla çocukların ilgisini çekmeyi ve öğrenmesini amaçlar. Çocukların hayal gücünü ve keşif yeteneklerini uyandırmak için bazen fantastik veya çizgi film tarzında illüstrasyonlar da kullanılabilir. Bununla beraber deneylerin adımlarını, bilimsel yöntemi veya bir olayın akışını görsel olarak göstermek için de kullanılabilir (Delican, 2022, s. 113-130).

Bilimsel çocuk kitaplarındaki illüstrasyonlar, çocukların erken yaşlardan itibaren bilime olan ilgilerini ve meraklarını destekleyerek, onları gelecekteki bilim insanları, mühendisler veya araştırmacılar olmaya teşvik edebilir. Böylelikle, bilimsel bilgiyi erken yaşta edinen çocuklar, daha karmaşık bilimsel kavramları ve teorileri daha kolay anlayabilirler (Songür Dağ, 2011, s. 96-103).

Çocuk kitaplarındaki illüstrasyonlarda kullanılan stil ve teknikler, çocukların ilgisini çekme, anlama ve etkileşime geçme potansiyelini artırma amacı taşır. Sükan'a (1983) göre; "Resimler büyük, ayrıntısı az, yalın çizgilerle çizilmiş, parlak ve canlı renklerle olursa çocuğun dikkatini daha kolay çeker. Gereğinden fazla ayrıntı çocuğun dikkatini dağıtır. Soyut ya da silüet resimler çocuğu şaşırır, çünkü çocuk, bu tür resimlerin anlamını kavrayamaz" (Akt. Sarı, 2006, s. 123).

Basit, geometrik şekiller ve tanıdık tasarımlar kullanılarak anlatılan konuların daha kolay anlaşılmasına yardımcı olmaktadır (Kalafat Alpaslan & Aksoy, 2022, s. 51).

TÜBİTAK (Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu), çocukların bilime ve teknolojiye ilgi duymasını sağlamak, meraklarını uyandırmak ve bilimsel düşünme becerilerini geliştirmek için çeşitli programlar ve kaynaklar sunmaktadır. Çocuklar için bilim ve teknoloji kampları, bilim şenlikleri, bilim olimpiyatları ve projeleri, bilimsel kitap ve dergiler gibi hizmetler sunmaktadır (Bulut & Kuşdemir, 2013, s. 215-226). Bu faaliyetler, çocukların bilime olan ilgilerini artırır ve onları gelecekteki bilim insanları ve teknoloji liderleri olmaya teşvik eder.

TÜBİTAK'ın çocuklara yönelik bilim kitapları, bilim farkındalığını artırma, ilham verme, bilimsel kavramları anlaşılır hale getirme, merakı ve keşfetmeyi teşvik etme, eğlence ve öğrenmeyi birleştirme gibi önemli roller üstlenir. Bu kitaplar, çocukların bilime olan ilgilerini artırırken, bilimsel düşünme becerilerini geliştirmelerine yardımcı olur.

BİRİNCİ BÖLÜM

VERİ SETİ VE YÖNTEM

1.1. Araştırmanın Konusu ve Problemi

Çocuklar gelişim dönemlerinin her birinde kitap okumakta ve bu dönemlerin her biri için ilgileri farklılaşmaktadır. Kitap okumaya 7 yaşında başlayan çocuklar kitap seçimlerinde görselliğe daha çok önem vermektedir. Kitaplarda kullanılan illüstrasyonlar, yaş grubuna göre değişkenlik gösterdiğinden dolayı ebeveynlerin de çocuklarına kitap okuma alışkanlığı kazandırmak ve gelişimlerine katkı sağlamak için uygun kitap seçimini önemsemektedirler. İllüstrasyonların renk, şekil, tür gibi özellikleriyle tasarım yeterliliği açısından değerlendirilmesi yapılmalıdır. TÜBİTAK kitaplarının seçilmesinin sebebi, eğitim ve bilim alanlarında çocuk kitaplarının bilimsel içeriklerini illüstrasyonlarla ne ölçüde desteklediğini anlamaya yönelik önemli bir araştırma alanı olmasıdır. TÜBİTAK'ın 7-8 yaş ve üzerine hitap eden okuma kitaplarının değerlendirildiği herhangi bir çalışma bulunmaması sebebiyle bu konu tercih edilmiştir.

TÜBİTAK'ın 7-8 yaş ve üzerine hitap eden ilk okuma kitaplarının içeriğindeki illüstrasyon kullanımının incelenmesi problem durumunu oluşturmaktadır. Alt problem durumlarını ise şu maddeler oluşturmaktadır;

TÜBİTAK bilimsel çocuk kitaplarındaki illüstrasyonlarda kullanılan;

1. Renk tercihlerinin çocuklar üzerindeki etkileri nelerdir?
2. Dokuların çocuklar üzerindeki etkileri nelerdir?
3. Teknikler ve türlerin çocuklar üzerindeki etkileri nelerdir?
4. İllüstrasyon ve metin ilişkisinin anlatım üzerindeki etkisi nelerdir?
5. Boyutlarının, sayfa oranına göre uygun olup olmadığı, çocukların algı ve dikkatini nasıl etkiler?
6. Hikayeyi anlama ve ilgisini çekme üzerindeki rolü nedir?
7. Yalnlık ve karmaşıklık arasındaki denge nasıl olmalıdır?
8. Gerçekçiliğin rolü nedir?

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, TÜBİTAK (Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu) tarafından yayımlanan 7-8 yaş grubunda çocuk kitaplarındaki bilimsel illüstrasyonların tasarım açısından biçim ve içeriğini değerlendirmektir. Değerlendirmenin içeriğini illüstrasyonların çocukların bilimsel merakını ve anlayışını nasıl etkilediğini araştırmak, kitapta kullanılan illüstrasyon ve yazı konumu ilişkisini sorgulamak, yaş grubuna tasarım yönünden uyumunu gözden geçirip uzman görüşü desteğiyle nitel analiz oluşturmaktadır. Bu analizin amacı, çocuklara uygun, doğru illüstrasyonun çocuk kitaplarının bilimsel içeriğinin, renk, desen, tür gibi özellikleriyle tasarım yeterliliği açısından değerlendirilmesini ortaya koymaktır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Bu çalışma; TÜBİTAK'ın çocuklara yönelik bilim kitaplarında illüstrasyonların önemini ve etkisini incelemek için bir temel oluşturulacaktır. Araştırmada, TÜBİTAK kitapları örneği üzerinden çocukların bilimsel ilgilerini ve anlayışlarını artırmaya yönelik daha etkili ve çeşitli illüstrasyonlarla ilgili öneriler sunulmuştur. Ebeveynlerin çocukları için doğru türde kitabı tercih etmeleri açısından çocukların yaşına hitap eden tasarımlar kullanıp kullanmadığını araştırmak ve okuma yaş grubuna göre illüstrasyon seçimlerini değerlendirmek önemli görülmektedir.

1.4. Araştırma Yöntemi

İllüstrasyonların çeşitlilik ve estetik değerlendirmelerini yapmak için nitel araştırma yöntemleri kullanılmıştır. Yaratıcı süreçleri anlamak için 1 akademisyenden görüşme soruları için yüz geçerliliği uzman görüşü alınmıştır. Hazırlanan görüşme soruları 2 akademisyen ve 1 illüstratöre yüz yüze ve mail üzerinden yöneltmiştir.

Seçilen kitaplardan alınan sayfalar incelenmiş ve görsellere yönelik hazırlanan görüşme soruları akademisyen ve illüstrasyon uzmanları tarafından yanıtlanmıştır. Araştırmanın cevapları açık uçlu sorulara dayanmaktadır. 3 farklı uzman ve akademisyen görüşü alınıp nitel analiz yapılmıştır. İllüstrasyonların içeriğe uyumu, görsel anlatım teknikleri, geleneksel ve dijital illüstrasyonlar kullanımı, gerçekçi görsel kullanımı ve 7-8 yaş grubuna uygunluğu araştırılmıştır.

Hazırlanan görüşme soruların üzerinden akademisyenlerin verdiği cevaplar analiz edilmiştir.

1.5. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini bilimsel çocuk kitapları, örneklemini ise TÜBİTAK 7-8 yaş grubu bilimsel çocuk kitapları oluşturmaktadır. TÜBİTAK tarafından yayımlanan çocuklara yönelik bilim kitaplarını seçmek ve incelemek için uygun bir örneklem oluşturulmuştur. TÜBİTAK'ın ve bilimsel yayın yapan diğer yayınevlerinden 7-8 yaş gurubuna yönelik 6 tane okuma kitabının seçimi üzerinden örneklem oluşturulmuştur.

1.6. Kapsam ve Sınırlılıklar

TÜBİTAK'ın ve bilimsel yayın yapan diğer yayınevlerinden 7-8 yaş gurubuna yönelik rastgele seçilen 6 tane okuma kitabındaki bilimsel illüstrasyonlar incelenmiştir.

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. İllüstrasyon

İllüstrasyon TDK'ye göre bir yazının anlamını somutlaştıran resimleri kapsamaktadır (TDK, 2024).

Becer'e (2015, s. 210) göre, başlık slogan ya da metin gibi sözel unsurları görsel olarak betimleyen ya da yorumlayan bütün unsurları genel olarak illüstrasyon olarak açıklamıştır. İllüstrasyon, metin veya kavramları görsel olarak temsil etmek için kullanılan sanatsal bir tekniktir.

Ambrose ve Harris (2019, s. 113) ise; açıklamak, örneklendirmek ya da süslemek amaçlı resimlendirme çalışması olduğunu ve fotoğrafın gerçekçiliğinin yeterli olmadığı mesajları iletmekte kullanıldığını belirtmektedir.

Doyle ve diğerlerine (2023, s. 65) göre, en didaktik ve veri açısından zengin infografiklerden en unutulmaz kitap kapaklarına kadar geniş bir yelpazedeki illüstrasyon türlerinde, tüm illüstrasyonlar anlamı iletmeyi ve ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır.

Resimli sanatın herhangi bir çağdaki yapıma sebebini yorumlarken, onun yaratıldığı çağdaki anlamına ve kültürel önemine katkı sağlayan sınırsız etkenlerin farkına varılması gerekmektedir.

2.2. İllüstrasyon Tarihi

Tarih boyunca insanlar hikâye anlatmak için anlatsal görselleri kullanmışlardır. İnsanlar tarafından sığınak olarak kullanılan yeraltı su kanallarının duvarlarına hayvan resimleri çizilmiş ve boyanmıştır. Meggs & Purvis'e göre; Afrika'da bulunan en eski insan izleri, erken Paleolitik dönemden Neolitik döneme (MÖ 35.000 ila 4.000) kadar 200.000 yıldan daha eskiye dayanmaktadır. İlk olarak Afrikalıların ve Avrupalıların güney Fransa'daki Lascaux Mağaralarına (Resim 1) ve İspanya'da bulunan Altamira mağarasına kazıdıkları çeşitli figürler günümüze ulaşmıştır (2016, s. 5). Fransa'nın Lascaux mağarasında stilize görüntüler, önemli olayları detaylandıran bir dizi resimli temsil veya logogram içermektedir (Sönmez, 2022, s. 2). Yapılan mağara duvarlarındaki resimlerin düzensiz üst üste çizildiği, hangi

amaçla yapıldığı bilinmese de el izi, hayvan tasvirleri, avlanma, dini inanışları, korkularına göre çizilmiş olabileceği düşünülmektedir (Gombrich, 1997, s. 42).

Resim 1: Lascaux Mağarası, Fransa, MÖ. 15.000 – 10.000

Afrika'dan Yeni Zelanda'ya kadar dünyanın her yerinde, tarih öncesi insanlar kaya üzerine oyulmuş veya çizilmiş işaretler veya basit şekiller olan çok sayıda petroglif bırakmıştır. Petrogliflerin çoğu resimsel grafiklerdir ve bazıları ideograflar ya da fikirleri veya kavramları temsil eden semboller içerebilmektedir. Tarih öncesi çizimlerde yüksek düzeyde gözlem ve hafıza görülmektedir. Örneğin, Lorthet mağarasında bulunan bir ren geyiği boynuzunda bulunan gravür, tarih öncesi insanların hayvanları nasıl gözlemlediğini ve tasvir ettiğini göstermektedir (Meggs & Purvis, 2016, s. 5).

Bazı sanat tarihçileri, illüstrasyon tarihinin başlangıcını resimli kitapların ortaya çıktığı tarihle özdeşleştirirler. Çağdaş illüstrasyonun kökleri de resimli kitaplarda yatar. İlk eserler, renkli resimler ve harflerle bezenmiş antik rulo parçalarıdır. Bu eserler el yazmalarıyla hazırlanmıştır. Mısır'ın "Ölümler Kitabı", korunabilmiş en iyi bilinen örnektir (Kaptan, 1996, s. 56).

Antik çağlarda, Mısır, Yunan ve Roma uygarlıklarında da Mısır'daki "Saler Kitabı" ve Roma'daki klasik metinleri desteklemek için yapılan illüstrasyon örnekleri

görülür. Batı'da, 14. yüzyılın sonlarına doğru kitap illüstrasyonlarına daha sık rastlanmıştır.

Çin'de, MS 68 yılına ait "Diamond Sutra" adlı eser, basılı en eski illüstrasyon örneği olarak bilinir. Teknolojik ilerlemeler, 17. ve 19. yüzyıllarda illüstrasyon sanatına yeni olanaklar getirmiştir.

Türkiye'deki illüstrasyon sanatının gelişimi, minyatürlerin en eski Türk illüstrasyonları olduğu şeklinde incelenmiştir. Minyatürlerin tıpkı mağara resimlemelerinde olduğu gibi bir ifadeyi, olayı veya sahneyi resmetme amacı taşıdığı görülmektedir. Türk resim sanatı Selçuklulardan Fatih Sultan Mehmet dönemine gelene kadar bilinmezlik içindeyken, hükümdarların portre geleneği Fatih Sultan Mehmet döneminde başlamıştır. Osmanlı döneminde minyatürlü kitap hazırlama geleneğinin ilk olarak Fatih Sultan Mehmet döneminde başladığı bilinmektedir (Dönmez, 2010, s. 7, Kürşad, 2008, s. 18).

Matbaa teknolojisinin yaygınlaşmasıyla minyatür sanatı azalmış ve yerini basılı resimli kitaplara bırakmıştır (Yücesoy, 2013, s. 75). Türk illüstrasyon sanatı, İhap Hulusi Görey, Ali Suavi, Kenan Temizhan, Mithat Özar gibi sanatçılar tarafından 20. yüzyılın başlarında uygulanmıştır (Kaptan, A.Y. Akt. Uçar, 2012, s. 26). Bu dönemde Batı'ya yaklaşma politikasıyla birlikte grafik ve illüstrasyon da önemli ölçüde etkilenmeye başlamış ve çocuklara yönelik yayınlar artmıştır. Çocuk yayıncılığında ilk karikatüristlerin Cemal Nadir ve Ercüment Kalmık olduğu bilinmektedir. Kitap illüstrasyonunun evrimi 1960'lı yıllarda sürmüş ve ilk resimli çocuk kitabı, 1964 yılında Mustafa Emektar tarafından yayımlanan 'Tempel Karakaçan' olarak tanınmıştır (Tuna, 1997, s. 12).

Günümüzde, dünya genelinde illüstrasyon, çocuk kitapları, dergiler, gazeteler, reklamcılık, çizgi romanlar, animasyon ve dijital medya gibi birçok alanda yaygın olarak kullanılmaktadır. Türkiye'de de illüstrasyon sanatı, çağdaş sanatçılar tarafından çeşitli alanlarda ve farklı tekniklerle kullanılmaktadır. Özellikle çocuk kitapları ve görsel iletişimde illüstrasyonun önemi giderek artmaktadır. Bu süreç, illüstrasyonun farklı tekniklerle ve hedef kitleler için hazırlanabilen bir görsel iletişim aracı olduğunu ve grafik sanatlara katkı sağladığını göstermektedir.

2.3. İllüstrasyon Çeşitleri

İllüstrasyon sanatı, hedef kitlelerine ve içeriğine göre farklı kullanım alanlarına sahiptir. Farklı alanlarda, çeşitli hedef kitlelere yönelik illüstrasyonlar belirli bir amaca hizmet eder ve genellikle belirli bir ürün için hazırlanır. Akman illüstrasyonların kullanım alanlarını reklam, bilimsel, moda, tıbbi, basın yayın, kent, örüntü olarak sınıflandırmıştır (2021, 15).

2.3.1. Bilimsel ve Teknik İllüstrasyon

Bilimsel bilgiyi görsel olarak temsil etmek ve iletmek için kullanılan bir sanat formudur. Bu görüntüler genellikle coğrafik, tıp, astronomi, teknik, jeolojik, botanik ve zooloji gibi alanlardaki olayları, organizmaları, süreçleri veya kavramları ayrıntılı ve kesin bir şekilde tanımlamak için kullanılır (Becer, 2019, s. 211 & Bulduk Türkmen, 2021, s. 7). Bilimsel görseller gerçekçilik, doğruluk ve netlik gibi özelliklerinden dolayı araştırma ve eğitimde ders kitaplarında önemli bir rol oynamaktadır.

Resim 2: İzlanda Dünya Tiyatrosu, Abraham Ortelius, Anvers, 1585

2.3.2.Reklam İllüstrasyonları

Çeşitli mecralarda kullanılan ticari ürünlerin tanıtımı için yapılan resimleme türüdür. Bu illüstrasyonlar, afiş, ambalaj, basın ilanları gibi alanlarda sıkça kullanılır ve genellikle ticari amaçlar doğrultusunda hazırlanır. Reklam illüstrasyonlarının diğerlerinden farkı, mesajın hızlı bir şekilde iletilmesidir; detaylara fazla girmeden, etkileyici bir şekilde mesaj aktarılır. Ayrıca, reklam illüstrasyonları pazarlama düşüncesiyle hazırlandığı için hedef kitleye hitap etmenin yanı sıra, hedef kitle oluşturma kaygısı da taşır; ürünlerin tanıtımı ve satışlarının artırılması hedeflenir.

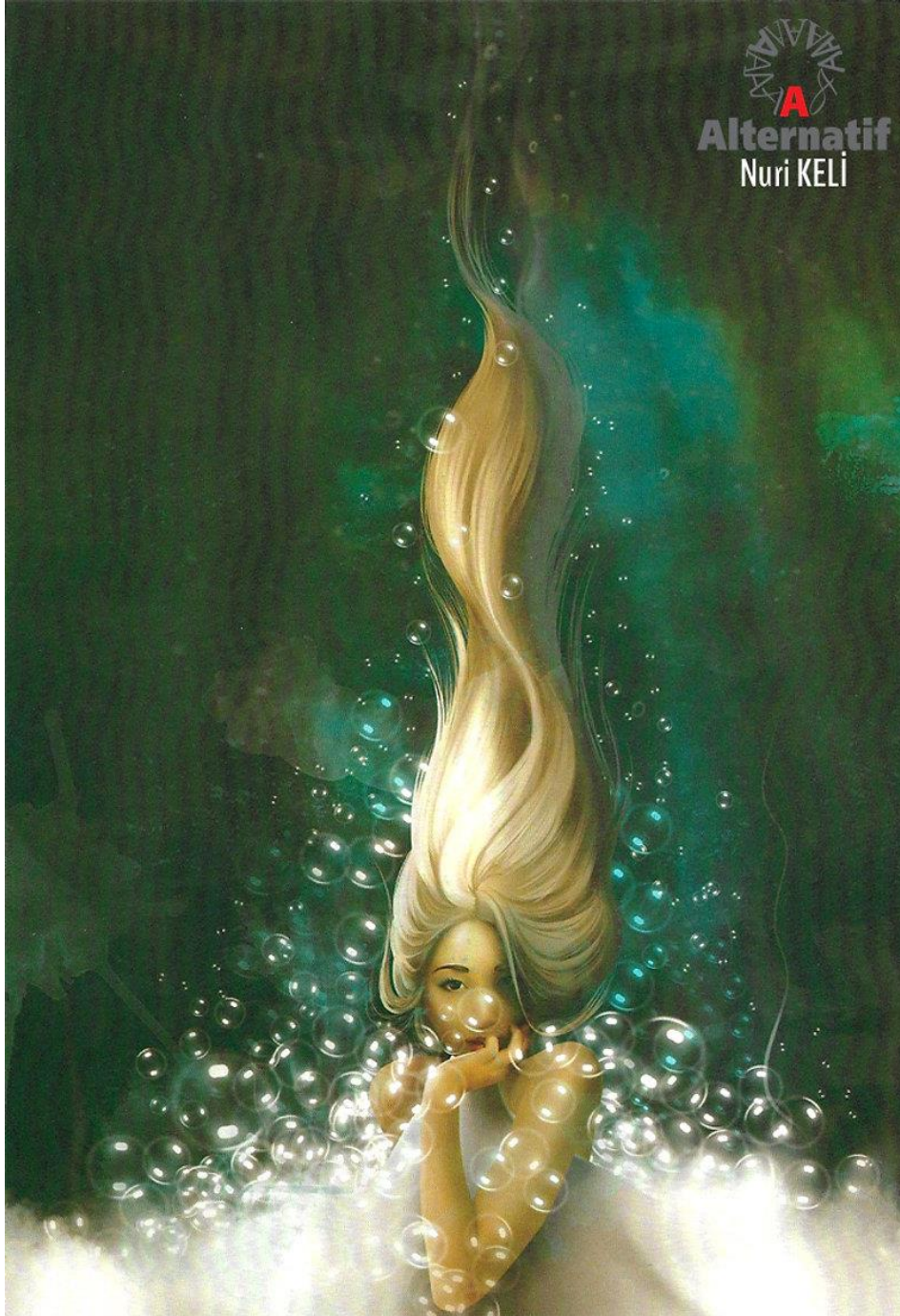
Resim 3: Meyve Suyu Reklamı, Elanur Günay, 2020

2.3.3. Fantastik İllüstrasyonlar

Gerçeküstü kurgulardan ilham alan, gerçek dışı ve mitolojik olayları resmeden sanat eserleridir. Bu tür illüstrasyonlar, kültürel mirasın aktarımında önemli bir rol

oyunlar. Özellikle Doğu uygarlıklarında, Japon ve Çin kültürlerinde fantastik illüstrasyonlar genç kuşaklara aktarılan önemli bir unsurdur.

Fantastik illüstrasyonlar, doğru bir şekilde kullanıldığında kültürel bir ortamın oluşturulmasına katkı sağlayan işlevsel bir sanat olarak da değerlendirilebilir. Diğer illüstrasyon türlerine kıyasla daha işlevsel olan fantastik illüstrasyonlar, sadece hayal gücüyle sınırlı kalmazlar; aynı zamanda mitolojik ve kültürel açıdan zenginleştirici bir etkiye sahiptirler.

Resim 4: Fantastik İllüstrasyon, Nuri KELİ, 2016

2.3.4.Moda illüstrasyonu

Kim ve Cho (2000), moda tasarımının, kıyafetin farklı tarzlar arasında bir seçim sanatı olduğunu ifade ederler. Moda illüstrasyonu, Yaw'a (2013) göre, kıyafet tasarımı için hazırlanan, çizim ve boyama ile detayları içeren görsel bir sanattır. Moda illüstrasyonunun yaklaşık 500 yıllık bir geçmişi olduğu ve kıyafetin var olmasıyla

birlikte tasarımcılar tarafından kullanıldığı bilinmektedir. Moda illüstrasyonları, sadece kıyafet tasarımını sunmakla kalmaz, aynı zamanda sanatsal bir gösteri olarak da hazırlanır. Dolayısıyla, moda illüstrasyonunun ihtiyaç ve sanatsal bir tasarım ürünü olduğu söylenebilir.

Resim 5: Isabela Ferro Navas, t.y.

2.3. İllüstrasyon Teknikleri

İllüstrasyonlar farklı tekniklerle oluşturulabilir. Bu teknikler geleneksel ve çağdaş teknikler olarak ikiye ayrılmaktadır. Geleneksel teknikler fırça, kalem kullanılarak yapılan çizimlerdir. Çağdaş teknikler ise dijital mecralarda tablet ve bilgisayar ortamında oluşturulur.

2.3.1. Kurşun Kalem ve Kuru Boya

Uygun fiyatlı ve ekonomik yöntemlerdendir. Eskiz yaparken ince çizgiler ve detaylar için kurşun kalem kullanılırken, kuru boya daha geniş alanları renklendirmek için tercih edilir. Fırça yardımıyla sulandırılarak suluboya etkisi sağlanabilir.

2.3.2. Sulu Boya

Su bazlı boyalarla yapılan illüstrasyonlar, yumuşak geçişler ve canlı renkler sağlar. Renkler aşama aşama verilerek transparan ve canlı renkler elde edilir. Sulu boya illüstrasyonları çocukları etkileyebilir.

2.3.3. Guaj Boya

Guaj boyalar, su yardımıyla açılarak yapılan boyadaki yoğun renkler kuruduktan sonra tekrar ıslatılarak açılabilir.

2.3.4. Akrilik Boya

Akrilik boyalar hızlı kurur ve çok yönlüdür. Hem ince çizgiler hem de kalın katmanlar oluşturulabilmektedir.

2.3.5. Karışık Teknik

Farklı malzemeleri bir araya getirerek yaratıcı ve deneysel illüstrasyonlar yapılabilmektedir.

2.3.6. Dijital İllüstrasyon

Bilgisayar destekli çizim programları ve grafik tabletlerle yapılan renkli ve canlı görüntüler sağlar. Bu teknik, çocuk kitaplarında sıkça tercih edilir.

Günümüzde bilgisayar destekli illüstrasyon oldukça yaygındır. Grafik tabletler ve dijital çizim programları, sanatçılara dijital ortamda illüstrasyon yapma imkanı sunar.

7-8 yaş grubu çocuk kitaplarında illüstrasyonlar, çocukların ilgisini çekmek ve kitap okuma hevesini artırmak amacıyla özenle tasarlanır. Bu yaş grubuna yönelik illüstrasyon teknikleri, genellikle basit, renkli ve çocuk dostu olmalıdır.

Çocuk kitaplarında illüstrasyonlar, metni desteklemek ve çocukların hikayeyi daha iyi anlamasını sağlamak için yaygın bir şekilde kullanılır. İllüstrasyonlar, çocukların görsel zevklerini tatmin etmenin yanı sıra, onların hayal gücünü geliştirmeye ve öyküyle bağlantı kurmalarına da yardımcı olur. Renk seçimi, karakter tasarımı ve sayfa düzeni, çocukların kitapları keyifle okumasını sağlayacak önemli faktörlerdir.

Metin ve görsel birbirini tamamlamalıdır. İllüstrasyonlar, hikayenin akışını ve karakterlerin duygularını, düşüncelerini ve davranışlarını görsel olarak aktararak hikaye anlatımını güçlendirir.

Çocuklar için görsel iletişim önemlidir. İllüstrasyonlar, kelimelerle iletilmekte zorlanabilecek kavramları, duyguları ve olayları anlamalarına yardımcı olur. Renkli ve etkileyici illüstrasyonlar, çocukların hayal güçlerini harekete geçirir ve onların hikâyeye daha fazla katılmasını sağlar.

Çocukların metinle görsel arasında bağlantı kurmasını sağlayarak okuma becerilerini geliştirir. İllüstrasyonlar, görsel olarak çekici bir deneyim sunar ve onların estetik zevklerini büyütür, hikâyeye duygusal olarak bağlanmasını sağlar ve empati yeteneklerini güçlendirir.

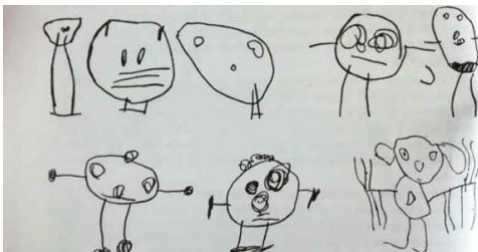
2.4. Çocuk Resimlerinin Gelişim Aşamaları

Çocuk kitaplarının çocukların gelişimi üzerinde büyük etkisi vardır ve çocukların daha fazla tecrübe ve bilgi kazanması yönünden önemlidir. Ayrıca kitaplar çocukların yaratma, keşfetme ve gözlemlene becerilerini geliştirir. (Koyuncuoğlu, 2021, 1-16). Bu durumda "çocuk kitabı" terimi, küçük yaşta çocuklarımızın uzun yıllarını kapsadığından oldukça geniş bir anlam taşımaktadır. Bilişsel yeteneklerin en fazla geliştiği dönem bu dönem olduğundan her aşama kitapta farklı bir yapı gerektirir. Kitaplarımızın anlamlı, eğitici ve eğlenceli olmasını istiyorsanız her aşamaya ve o aşamanın bilişsel yeteneklerine uyum sağlamanız önemlidir (Jones, 2018, 16). Çocuk kitapları, küçük yaşlarda okuma alışkanlığı kazandırması açısından da önemlidir. Yazı ile yaş grubuna uygun çizimler çocuğun kitaba ilgisini arttırabilmektedir.

Yavuzer (1995, 32) çocukların çizimlerinin sürecini 5 döneme ayırmaktadır:

1. Karalama Dönemi (2-4 Yaş)
2. Şema Öncesi Dönem (4-7 Yaş)
3. Şematik Dönem (7-9 Yaş)
4. Gerçekçilik (Gruplaşma) Dönemi (9-12 Yaş)
5. Görünürde Doğalcılık Dönemi (12-14 Yaş)

Artut (2002) çocukların sanatsal gelişim süreci çizgi ve karalamalarla başladığı ve bu süreçte yeni materyaller ve düşüncelerle denemeler yaptıklarını belirtmektedir. Tarih boyunca çizgilerin sanatsal betimlemelerin temelini oluşturduğunu vurgulamakta ve çocukların planlanmamış motor becerilerinin yan ürünleri olan grafik ürünler ürettiklerini ifade etmektedir. Örnek olarak, 1,5 - 2 yaşları arasındaki çocukların (pastel boya ve kuru kalem ile) karalamalarının zamanla düzenli şekillere ve simgesel çizimlere, 3-4 yaşlarındayken ise yapısal bloklara dönüştüğüne dikkat çekmektedir. Artut'a göre; çocukların çizgi ve iz bırakma faaliyetleri, (pastel ve kuru boya gibi malzemelerle) sanatla ilk karşılaşma deneyimidir. Çocuk karama evresinden sonra mandala denilen dairesel çizimlerle soyut nesnelere çizmeye başlar. Kullandığı renkler, renk algısı henüz oluşmadığı için çekici olanlardır. Çevrelerinde gördükleri ve hayal dünyalarındaki objeleri algıladıkları şekilde çizerler (2002, s. 229). Yavuzer (1995, s. 38-57) gelişim evrelerinde insan figürü çizimini 3 yaşındaki sadece kafa ve nokta şeklinde gözlere 4 yaşında çizgi şeklinde kollar ve bacaklar, 5 yaşında gövdeyi, 6 yaşında daha orantılı çizmeye, 7 yaşından itibaren nesnelere bir araya getirerek kompozisyon oluşturma, (Freeman, akt. Yavuzer, 1995, s. 45) kendi içinde farklı objelerle betimleyerek figürleri gerçeğe yakınlaştırma, 9 yaşına kadar nesnelere mekan bütünlüğü içinde yerleştirmeyi öğrenir. Çocukların resimlerde tercih ettikleri renklerin iç dünyalarındaki psikolojik etkenlerden de kaynaklandığı görülmektedir. Soydan renklerin psikolojik etkisinin çocuk kitaplarında düşünülmemiş genel olarak objeye göre gerçekçi ve renk uyumu sağlanacak şekilde tasarlandığını ifade etmektedir (Soydan, 2012, s. 101-102).

Resim 6: Sena Armutlu, 2018 (3-5 yaş)

Resim 7: Sena Armutlu, 2018 (4-7 yaş)

Resim 8: Sena Armutlu, 2018 (6 yaş),

Resim 9: Sena Armutlu, 2018 (7-9 yaş)

6-7 yaşındaki çocuklar, yeni okumaya başladıkları için kitaplarda büyük punto tercih ederler. 8 yaşına geldiklerinde, okuma ilgilerinde cinsiyet faktörü önemli bir rol oynar. Erkek çocuklar genellikle spor, gezi, serüven, makine, bilim ve ünlülerin yaşamını içeren kitapları okurken, kız çocuklar daha çok romantik, kendi ilgi alanlarına hitap eden öykü ve şiir kitaplarını tercih ederler. Ancak, çocuklar hala hayvanlarla ilgili konulara ilgi duyarlar (Sarı, 2006, s. 124). Genellikle kitaplarda karikatürize edilmiş karakter ve komik unsurlara yer verilerek çocukların duygusal bağ kurması sağlanır. Kitaplarda hareketli, enerjik kompozisyonlar ve akıcı çizgilerle oluşturulan illüstrasyonlar çocukların kitaba dahil olmasını kolaylaştırır. Karakterlerin ifade ve duygularına yer verilerek çocuklarda empati duygusunu kazanması amaçlanır.

Resim 10: Sena Armutlu, 2018 (9-12 yaş)

Resim 11: Sena Armutlu, 2018 (12-14 yaş)

2.5. Çocuk Kitaplarında İllüstrasyon Kullanımı

Çocuk kitaplarında illüstrasyon çocuğun farkındalığı, gelişim düzeyini okuduğu kitabı somutlaştırmasını ve resmedilen mekana uygun yapı, boyut, zemin

bilgisi de verebilmelidir (Soydan, 2014, s. 84). Sarı'ya göre (2006) çocuğun gelişim düzeyinde hayal gücü dikkate alındığında kendi yaptığı çizimlerin altında bir seviyede olmamalıdır. Resim çocuk için eğitici, birçok algısını, duyularla düşünmeyi geliştiren, estetik bakış açısını besleyen bir araçtır (Metin & Aral, 2012; Koç, 2021) İyi illüstrasyonlar çocuğun hem eğlenip hem öğrenmesini sağlamalıdır.

Kitapta karakter tasarımı çocuk için önemli bir unsurdur. Karakter kitabı ilgi çekici hale getiren nesnelere biri olarak kullanılmaktadır. Hikayede çocuk karakteri iç dünyasına alır ve onu benimser. Karakterin çizimi gerçekçi olmalıdır. Sahne çizimiyle birlikte çocuğun hayal gücünü yansıtan ama gerçek yaşantıyla bağlantısını koparmayan bir bütünlük olmalıdır (Erdal & Erdal, 2023, s. 124).

Mardi çocuk kitaplarının resimlemelerle desteklenen öykülerinin çocukların karakterleri algılamasını kolaylaştırdığı ve özdeşim kurmalarını sağladığını vurgulamaktadır. Kahramanların çocukların güven duygusunu geliştirdiği, hayal güçlerini artırdığı ve olumlu davranışları örnek almayı teşvik ettiğini ifade etmektedir. Bu öykülerdeki karakterlerin gerçek yaşamla uyumlu ve inandırıcı olmalarının çocukların özdeşim kurmasını kolaylaştırdığını belirtmektedir (Akt. Gönen ve diğerleri, 2013).

Kılıç'a göre, pek çok çocuk kitabı illüstratörü, kolaj illüstrasyonunu tercih ediyor. Geleneksel ve dijital teknikleri birleştiren kolaj illüstrasyonları, günümüzde "geleneksel" teknikler kullanılarak yapılmaktadır. Teknolojik imkanlarıyla tasarlanan çocuk kitapları olmasına karşın el çizim ve boyama yöntemlerini kullanmayı bırakmamışlardır. Sanatsal çizimlerde tekniğin değil ortaya çıkan eserin özgünlüğünün üreten kişinin bakış açısının bağlı olduğuna dikkat çekmiştir (Kılıç, 2021, s. 81-85).

Fiona Raven çocuk kitaplarına bakıldığında kelime sayısının yaş ile doğru orantılı olduğunu söylemektedir (Kalafat Alpaslan & Aksoy, 2022, s. 51). Yapılan illüstrasyonlar metnin tamamen anlatmamalı ve tamamlamalıdır.

2.5.1. Karakter Tasarımı

Aksoy ve Kalafat'a göre (2022, s. 53) karakter tasarımı çocuk kitaplarında önemli bir başyapıt olmaktadır. Hikâyeyi anlatma açısından kritik bir rol oynar ve özellikle okul öncesi çocukların hayal dünyalarını zenginleştirecek şekilde

tasarlanmalıdır. Karakter tasarımının temel elemanları; form, aksesuar, renk kullanımı, yüz mimikleri ve oran-orantıdır. Form, karakterin kişiliğini ve psikolojik özelliklerini yansıtırken, deformasyon ile belirli bölgelerin abartılması karakterin özelliklerini vurgular. Yuvarlak formlar sevimlilik ve arkadaş canlılığını, kare formlar inatçılık ve gücü, üçgen formlar ise dayanıklılığı sembolize eder.

Karakterlerin gerçekçi veya kurgusal olması çocuğun hayal dünyasında farklı bakış açıları kazandırabilmektedir. Bulut ve Kuşdemir kitaplarda kullanılan karakterin çocuk için içselleştireceğini belirtmektedir (2013, s. 218).

2.5.2. Mekân Tasarımı

İnsanın gerçekliği algılamasında önemli bir rol oynar. Mimari bir yapı veya hayali bir kurgu evreni olarak algılanabilen mekân, çocuk kitaplarında genellikle sınırlı bir şekilde ev sahneleri veya klasik manzaralarla temsil edilmektedir. Bu, çocuğun mekân algısını kısıtlarken, yaratıcı çocuk kitaplarında ise mekân ve sahne kullanımı metnin devamı niteliğinde olup, sıradan olmayı reddeder (Kalafat Alpaslan & Aksoy, 2022, s. 54-55).

Resim 12: İlk Okuma Uçaklar, Patchett; 2021

2.7. Tasarım İlkeleri

Temel tasarım ilkeleri MEB ders kitabına göre alt başlıkları şunlardır; (Zincir, Kılınç vd., 2020)

2.7.1. Denge

Denge, tasarımın temel prensiplerinden biridir ve tasarımı oluşturan parçaların estetik bir biçimde yerleştirilmesini ifade eder. Görsel denge, birlik, düzen duygusu sağlar ve tasarımın uyumlu görünmesi için önemlidir. İki ana denge türü vardır: simetrik denge ve asimetrik denge.

Hayali bir çizgi veya düzlemlerle ayrılmış iki yönlü biçim benzerliğine “Simetrik Denge” denir.

Görsel ağırlığın kompozisyonun farklı bölgelerine dağıtılmasına “Asimetrik Denge” denir.

2.7.2. Birlik

Kompozisyonda bütünlük, bütünü oluşturan parçaların birbiriyle bağlantılı olması durumudur. Göz benzer nesnelere gördüğünde doğal olarak bunları gestalt prensiplerine göre gruplandırır. Kompozisyonda kullanılan şekil, doku, renk gibi unsurların dengeli bir şekilde dizilişi bütünlük duygusu yaratır. Zıt parçaların birliği uyum ve dengeli bir düzen gerektirir.

2.7.3. Hiyerarşi (Koram)

Koram, kompozisyon boyunca izleyicinin görsel yolculuğuna rehberlik eden bir prensiptir. Boyut, renk, ton ve boşluk gibi unsurlar hiyerarşi oluşturmada etkilidir. Büyükten küçüğe, karanlıktan açığa veya maviden turuncuya geçiş, artan veya azalan derecelerle sağlanır. Koram elementlerin sırasına göre değişir.

Orta Dizi: Bu, merkezden yayılan veya merkezde toplanan kademeli bir dizidir. Birbirine zıt iki form arasındaki geçiş kademeli olup, bu geçiş yavaş olduğundan kesintisiz bir uyum sağlar.

2.7.4. Oran ve Orantı

Kalafat ve Aksoy'a göre, "Çocuk kitaplarında illüstrasyonun göze hoş gelmesi açısından ve rahatsızlık duyulmaması için oran ve orantıya dikkat edilmelidir. Oran ve orantı gerçekçi bir tutumla verilmelidir?" (2022, s. 55). Örnek verilecek olursa Resim 13'te iskelet sistemi üzerinde minyatür insanlar görülmektedir. İnsan iskeletinin gerçek insanlarla aynı oranda olması gerekmektedir. Bu durum oran orantı bağıntısına uymamaktadır.

Metin ve görselleri kendi içinde bütünleştirip tasarımı ortaya çıkaran oran ve orantısıdır. Resim 12'teki havaalanı illüstrasyonunda sayfa içinde bir oran söz konusudur. Havaalanı ve uçak büyüklükleri arasında bir düzen görülmektedir. Tasarımın göze güzel görünmesi için bu oran ve orantıya önem verilmektedir. Tasarım söz konusu olduğunda bir altın orandan bahsedilmektedir. Altın oran (altın kesir), geometri ve pi sayısına dayanan bir oran bağıntısıdır. Tasarımda altın oran, mizanpaj hazırlığında estetik ve uyumlu sayfa oranlarını belirlerken büyük kolaylık sağlar. Altın oran, yatay ve dikey çizgiler sistemiyle sayfa düzeninde harmonik ve uyumlu format seçiminde yardımcıdır (URL 1).

Resim 13: İlk Okuma Vücudumuz, Stephanie Turnbull;2021

2.7.5. Uygunluk

Kompozisyonda benzer özelliklere sahip bağımsız elemanların bir araya gelmesiyle uyum sağlanır. Tekrarlanan renkler, tonlar, benzer şekiller ve dokular bu uyumu yaratır. Kompozisyonun uyumu aynı zamanda yumuşak geçişler, paralellikler ve zıt unsurlar arasındaki ortak bağlantılarla da güçlendirilir.

2.7.6. Kontrast

Şekiller ve formlar doku, renk, ton, boyut ve yön gibi kontrast niteliklere sahiptir. Gece ile gündüz, kuzey ile güney gibi zıt unsurların birliği bir bütün oluşturur. Zıtlıklar diğerini daha iyi algılamayı sağlar (URL 2). Şekil, boyut, renk, ton, doku ve yön gibi unsurların kontrastı kompozisyonun çeşitliliğini dengeler.

2.7.7. Odak Noktası

Dikkati belirli bir alana çekmek için ağırlık yüzey kısımlarında yoğunlaştırılır ve hakimiyet sağlanır. Ancak tasarımın her parçası baskın olursa vurgu etkisini kaybeder.

2.7.8. Sadelik

İnsan gözü sade tasarımları daha kolay algılar. Tasarımda uyumsuz ve fazla detaylar çıkarılarak sadelik sağlanır. Çok fazla farklı biçim, renk ve doku sadeliği bozar.

2.7.9. Ritim ve Hareket

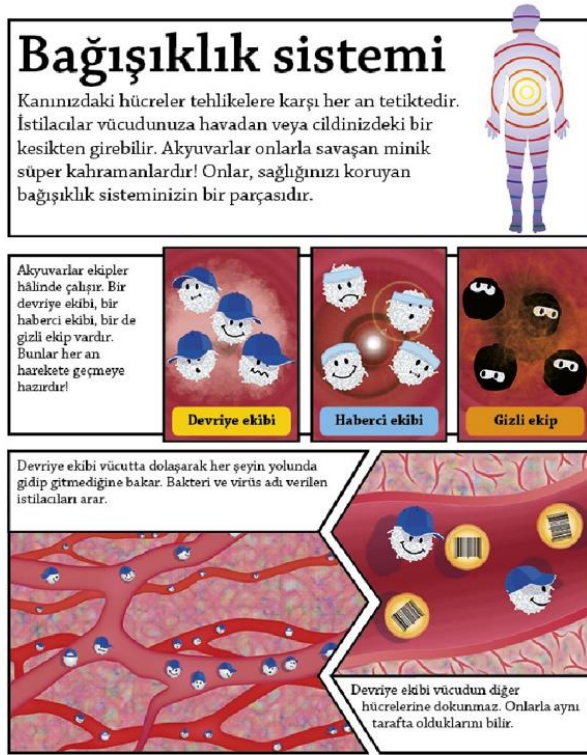
Ritim, benzerliklerin düzenli tekrarıyla oluşur ve uyum, süreklilik ile düzen içerir. Doğada ve günlük hayatta sıkça rastlanır. Tasarımda ritim, şekil, biçim, ton ve renk gibi elemanlarla belirli bir düzen içinde oluşturulur, bu da denge ve uyum sağlar. Ritim, kompozisyona hareket katarak monotonluktan kurtarır.

Hareket, öğelerin konum değiştirmesiyle oluşan bir eylemdir ve tasarıma çeşitlilik katar. Ritim harekettir, ancak her hareket ritmik değildir. Örneğin, giden bir araba veya uçan bir balon ritmik olmayan hareketlerdir. Tasarımda hareket, çizgi ve biçimlerdeki yön değişikliği veya ton, renk, doku ve ölçüdeki farklılıklarla ifade edilir.

2.7.10. Doku

Çocuk kitaplarında bir diğer önemli faktör dokudur. Doku sayfaların akışı ve çocuğun hikayede devamlılığı sağlayabilmesi için önemli olmaktadır. Ekşioğlu (2017), “Dokunulabilen illüstrasyonların, çevresel etkiler göz önüne alındığında bir auraya sahip olduğu görülmektedir. Ancak dijitalleştirip kağıda fotoğraf olarak aktarıldığında orijinalin dışında aurasını kaybetmektedir” (s. 55).

Kitapların çocuklar için ilgi çekici hale gelmesini sağlayan faktörlerden biri de özgün bir tasarımdır. İllüstrasyon tekniği ve çizim tarzı çocuk için ne kadar özgün ve farklı olursa çocuk alışılmadık dışında bir tasarım gördüğü için daha çok dikkatini çekecek ve okumaya yönelecektir.

26

Resim 14: Keşfedin! İnsan Vücudu, (Choudhury, 2024)

(10+ yaş)

Resim 17: Dinozorlar Ne Kadar Büyüktü?

(Anna Milbourne, 2018)

(3+ yaş)

Yaş grubuna göre çizim detayları değişiklik göstermektedir. 3 yaş için kullanılan kitaplardaki çizimlerle kuru kalem ve suluboya etkisi görülmektedir. Yaş grubu büyüdükçe çizimlerdeki detaylar ve karmaşıklık artmaktadır. Resim 12, 13, 14, 15, 16 ve 17’de farklı yaş gruplarına göre hem bilimsel hem de karikatürize olarak değişik örnekler verilmiştir. Yazıcı ve diğerlerinin yaptığı ‘2010-2015 Yılları Arasında Yayımlanmış Resimli Çocuk Kitaplarının Resimleme Özelliklerinin İncelenmesi’ konulu incelemeye göre; 3-8 yaş grubu çocuk kitaplarında metin-görsel ilişkisi taşınması, anlatımın basit ve anlaşılabilir düzeyde olması ve kullanılan illüstrasyon tekniklerinin suluboya, guaj boya, pastel boya, karışık teknik, dijital teknik olduğu anlatılmıştır (Yazıcı ve diğerleri, t.y.). Kuşdemir ve Bulut (2013) ise, ‘TÜBİTAK Tarafından Yayımlanan Çocuk Kitaplarının İçerik Özelliklerinin İncelenmesi’ makalesinde ulaştığı sonuca göre “8-10 yaş grubu çocuklara bilimsel olayları ve nedenlerini açıklayarak çocukta yeni bakış açıları oluşmasına yardımcı olmaktadır.” (s. 221). 10 yaş ve üzeri çocuk kitaplarında yazı ve görsel detay oranının artmakta olduğu görülmektedir.

BULGULAR VE YORUM

3.1. TÜBİTAK Çocuk Kitaplarıyla İlgili İnceleme

Çalışmada “Peki Ama Neden Hayvanlar?”, “İlk Böcekler Kitabım”, “Vücudumuz”, “Dünyamız”, “Vücudumuz Nasıl Çalışır?”, “101 basamaklı sayılara kadar sayabilir misin?” isimlerindeki kitaplardan toplamda 6 illüstrasyon sayfası seçilmiş iki akademisyen ve bir illüstrasyon uzmanı ile görüşülmüş ve illüstrasyonların içeriğe uyumu, görsel anlatım teknikleri, geleneksel ve dijital illüstrasyonlar kullanımı, gerçekçi görsel kullanımı ve 7-8 yaş grubuna uygunluğu araştırılmıştır. Katılımcılar K1, K2, K3 şeklinde numaralandırılarak ayrılmıştır.

Katılımcılarla yapılan görüşmelerde ifadelerin, sözcüklerin, üslubun ve konuşmanın yapısına ve içeriğine bakarak görüşmeler çözümlenmiş, betimleyici bir analiz gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların yanıtlarına göre kodlar oluşturularak kategorize edilmiş, bu kategorilerden temalar meydana getirilmiştir (Kümbetoğlu, 2019, s. 154).

Çocuk kitaplarındaki bilimsel illüstrasyonlara ilişkin genel sorular ve seçilen kitaplardaki görsele bağlı olarak 2 farklı soru grubunun cevaplarına göre analiz yapılmıştır.

3.1. Çocuk kitaplarında hangi illüstrasyon teknikleri bulunur, bunlardan hangisi çocuklar için daha çekicidir? Neden?

“...Çocuk kitaplarında genellikle teknik olarak kuru boya ve sulu boya daha çok kullanılıyor... sulu boyanın etkisi daha iyi oluyor. Çünkü suluboya daha yumuşak bir teknik hem birazcık hikâye kitaplarına daha uygun hale geliyor. Mesela marker tekniğiyle yapılırsa çok sert oluyor. Marker tekniği lise düzeyindeki çocukların veya daha yukarıdakilerde kullanılabilir ama geleneksel olarak bakıldığı zaman genelde kullanılan teknik sulu boya ya da karışık teknik oluyor. Kuru boya ile sulu boyayı karıştırarak yapılıyor. Onun dışında son zamanlarda kolaj kullanımı çok var ve çocuklar bunu çok seviyor mesela pop-up şeklindeki hikâyeler bu yaş grubundaki çocuklar için yine teknik olarak cezbedici olabiliyor” (K1).

Çocuk kitaplarında suluboya etkisi K1 kodlu katılımcı tarafından 7-8 yaş aralığına uygun olması yumuşak bir teknik olduğundan gerçekleştiği belirtilmiştir.

3.2. Dijital illüstrasyonlar mı daha etkili, geleneksel illüstrasyonlar mı? Çocuk kitaplarına göre hangisi daha avantajlıdır?

“...geleneksel ile başlayıp dijital ile de bitirilebilir. O da çocuklar için daha etkili olur diye düşünüyorum geleneksel olan her zaman için daha avantajlıdır çünkü dijitalde nispeten yapan tasarımcının etkisi azalmış oluyor. Evet kendine göre bir üslubu var ama bu üslup stil Malzeme kullanımında birazcık daha öne çıkıyor diyebiliriz.” (K1).

“Dijital ve geleneksel illüstrasyonların tercihi veya etkili olup olmaması, çocuk kitaplarının hedef kitlesine ve içeriğine bağlı olduğu söylenebilir” (K2).

“Dijital çizimler günümüz şartları ve teknolojisinde daha dikkat çekici. Çıkan renk kalitesi, sınırsız kullanılan içeriklerin ucu bucağı yok. Değişik doku, leke, kontur, dokulu fırçalar çizimlere ayrı boyutlar katıyor. Bu da çizimi dikkat çekici hale getiriyor. Dijitali daha avantajlı en başta iş günü azaltıyor kullanılan kısa yol ve pratik çözümler ile. Hem de emek bakımında daha uygun. Geleneksel çizimde emek çok ve zahmetli uzun süreler gerekebiliyor.” (K3).

Katılımcıların vermiş olduğu cevaplarda geleneksel ve dijital arasında tercihlerin farklılaştığı bu tercihler K1 katılımcı tarafından gelenekselin öne çıktığı bunun sebebi de tasarımcının etkisinin fazla olmasını sağlamasından geldiği ifade edilmiştir. K2 duruma göre tercihini değiştirirken K3 teknolojinin artması nedeniyle içeriğin fazla olması, kısa yollu daha kolay ürün elde edilmesi nedeniyle dijitali tercih edilebileceğini belirtmiştir. Verilen cevaplar katılımcıların eğitim durumlarına göre şekillenirken K1 katılımcının akademisyen olması K3 katılımcının illüstrasyon uzmanı olması tercihlerini etkilemiştir. K1 tasarımı öne alırken K3 hızlı ve canlılığa önem vermiştir.

3.3. Bir çocuk kitabı illüstrasyonunda yalınlığın ve karmaşıklığın rolü nedir?

-“Elbette yalın olmalı. Yalınlık derken hikâye kitabındaki metne bağlı kalınmalı kesinlikle metnin dışına çıkmaması gerekiyor. Metnin dışına çıktığı zaman çocuğun onu kavramsal olarak algılamasında sıkıntı çıkabilir. Sonuçta resmi gördüğü zaman metni, metni gördüğü zaman da resmi eşleştirebileceği bir evren olması gerekiyor. Karmaşıklık olmamalı kesinlikle...” (K1).

- “Piaget, insanların çocukluk yaşlarında bile çevreyi ve nesneleri algulamalarını topoloji ile açıklamaktadır. Uzay ve çevreyle alakalı ilk görsel kavramların topolojik olduğunu belirtir. Topoloji; geometrik şekillerin dönüşümü sürecinde değişmeden kalan özelliklerini incelemektedir ve ilgilendiği kısım uzaydaki şekiller olmaktadır. Bu

nedenle, çocukların erken dönemde uzay ve çevre algılarını geliştirmelerine yardımcı olmak için, çocuk kitaplarında kullanılan illüstrasyon yaklaşımlarının topolojik kavramları içermesi önemli olabilir.” (K2).

- “Çizimin tarzına ve onu ustaca kullanması ile çizimleri yalın karışık olması bir şey değiştirdiğini düşünmüyorum. Metne ve çizimin bütünlüğü olduktan sonra her iki tarzda kitabı dikkat çekici hale getiriyor önemli olan kullanabilmek.” (K3)

Farklılaşan cevaplarda K1 kodlu katılımcı kesin bir çizgiyle yalın olması gerektiğini savunmuştur. Bunun sebebi olarak 7-8 yaşlarındaki çocukların kavramsal olarak yalın olanı algılamasının kolay olduğunu belirtmesinden gelir. K2 kodlu katılımcı topoloji olarak açıkladığı kavramda 7-8 yaşlarındaki çocukların algılarının gelişmesi için karmaşık modelin kullanmasında öncelik vermiştir. K3 kodlu tasarımcı ise her iki tarzın dikkat çekmesi açısından kullanılabilceği vurgulanmıştır. K1 ve K2 kodlu katılımcı çizimlerin algılanması üzerine dururken K3 kodlu katılımcı daha çok dikkat çekmesi açısından incelemiştir.

3.4. Çocuk kitaplarında gerçekçilik ne kadar önemlidir? Çocuğun 7-8 yaş grubuna göre anlamlandırması için gerçekçilik mi tercih edilmelidir?

“Gerçekçilik aslında hikâyeye göre değişebilir. Ama genel olarak 7-8 yaşındaki bir çocuk için gerçekçi diyelim. Gerçekçilikten ziyade onun birazcık daha çocuğun algı düzeyine göre düzenlenmesi gerekir. Mesela hikâyenin içerisinde yılanın bahsediliyorsa yılanın gerçekçi verilmesi çocuğun hayvanlara karşı antipatisinin olmasını sağlar. Dolayısıyla yılanın biraz daha sevimli daha çocukların algılayabileceği hayvanları sevebileceği bir düzeye getirilmesi gerekiyor. Onu için gerçekçilik her şartta olması gerekir mi gerekmez. Bazı şartlarda gerçekçi de olmak gerekebilir. Bu duruma göre değişir. Beklentiye göre hikâyeye göre değişir.” (K1).

“Bence bu soru iki şekilde değerlendirilebilir. 7-8 yaş grubu için somut düşünceden soyut düşüncelere geçişleri bu dönemde ağır basabilir. Bu yüzden hayal gücünü geliştiren fantastik (hayali) hikayeler yaratıcılığı teşvik ederek zihinsel esneklik kazandırabilir. Fakat çocukların hikayeleri anlamlandırması ve onlarla bağ kurması açısından gerçekçilik de önemli bir rol oynayabilir.” (K2).

“Gerçeklik ilk dünyayı keşfediş zamanında tabii çok önemli. Çocukların hayal dünyası bizlerden çok geniş. Artık okul çağına gelmiş çocuklarda keşfetme, ile birlikte yorumlama özelliğini geliştirmesi açısından daha soyut sürrealist çizimler hayal dünyalarına büyük katkılar sunuyor.” (K3).

Katılımcıların K1, K2, K3 kodlu katılımcılar 7-8 yaşlarındaki çocuklar için hayal gücünün daha önemli olduğunu, algılarını etkilediklerini vurgulamışlardır. K2 kodlu katılımcı şu cevabı vermiştir; hayal gücünün yaratıcılığı teşvik etmesiyle zihinsel gelişimine katkı sağladığı öncelenmiştir. Bu bağlamda gerçekçilik ikinci planda bırakılmıştır. Öncelikli olarak çocukların zihinsel gelişimi için hayal dünyalarının önemi açıklanmıştır.

3.1.1. “Peki Ama Neden Hayvanlar?” Kitabıyla İlgili Bulgular

Görsellere yönelik sorulan sorulara katılımcılar şu şekilde cevap vermiştir:

3.1.1.1. Resimde kullanılan renk tercihi çocuklar için uygun mudur? Neden?

“...Fakat renklerin de psikolojik etkileri yine uygun olarak yapılmalı. Ya tabii dünya genelindeki etkilerinden bahsediyoruz. Çünkü farklı kültüre göre kullanılan renkler değişir. Doğu kültürüne göre renklerin alınanı farklıdır. Batıdakine göre farklıdır. Belki Latin de daha farklıdır. Onu tam bilmiyorum ama buradaki renkler uygun mudur? Evet uygun olabilir. Çünkü çocuğun da kendi hayal dünyasında mesela çok böyle devredeli, çok aşırı bir şekilde gölgelendirmenin olduğu resimlemeden ziyade basit renklerin hatta kendisinin bile yapabileceği kalitede olması gerekiyor. Onların yaş grubuna uygun kullanılması gerekiyor...” (K1)

“Evet, kullanılan renkler çocuklar için uygun olabilir. Birbiri arasında kontrast yaratacak renkler ve arkaplan parlak ve canlı renk algısı yaratarak çocukların dikkatini çekmek için kullanılabilir.” (K2).

Görsel ile ilgili yorumlara bakılarak renklerin uyum içerisinde olduğuna hem fikir olan K1, K2, K3 kodlu katılımcılar çocukların dikkatini çekecek şekilde dizayn edildiğini vurgulamıştır. K1 kodlu katılımcı sebep olarak kültürel renk algılarına göre değişiklik gösterebileceğini buna göre dizayn edilmesi gerektiğini belirtmiştir.

3.1.1.2. Resimde kullanılan illüstrasyon boyutu sayfa oranına göre uygun mudur? Neden?

“Evet, uygun sayılabilir. İllüstrasyonların sayfanın büyük bir kısmını kaplaması ve metinlerle dengeli bir yerleşime sahip olması çocukların görselleri kolayca görebilmelerini ve metni takip etmelerini kolaylaştırır.”(K2).

K1, K2 ve K3 kodlu katılımcılar açısından illüstrasyonların doğru kullanılması çocukların algılarının daha açık olmasına neden olacağını benzer cümlelerle belirtmişlerdir.

3.1.1.3. Resimde kullanılan illüstrasyonlar 7-8 yaş çocukların anlaması için uygun mudur? Neden?

“Uygundur çünkü yalın olarak anlatılmış. Mesela dinazorunun üzerindeki şeyler bazı özellikler farklı olduğu şeyler vurgulanmış. Boynuz gibi yele gibi bunlar sert yeleler galiba ya da işte buradaki dinazorun üzerindeki benekler gibi bunlar farklılıklar basit bir şekilde vurgulanması gerekirken çocuk eğer burada anlatıyorsa işte dinazorların çeşitleri şunlardır. Ha burada neden yok olduğu görüyoruz işte göktaşları.” (K1).

“Evet, dinazorlar ve ortam basit ve anlaşılır şekilde çizilmiş olduğu görülüyor, bu da çocukların görselleri kolayca tanımalarını ve anlamalarını sağlayabilir.” (K2).

“Tabiki artık şemalarında bir dinazor figürü oluştuysa bu onlar için basit bile kalabilir...” (K3).

K1, K2, K3 kodlu katılımcılar basit bir anlatımla yapılması gerektiği üzerinde hemfikirlerdir. 7-8 yaş aralığındaki çocukların basit anlatımla daha kolay anlaşılır olacağı belirtilmiştir. Yazıcı vd. (t.y., s. 49) de görselin çocuğun anlayabileceği düzeyde basit ve kolay anlaşılır olması gerektiğini belirtmiştir.

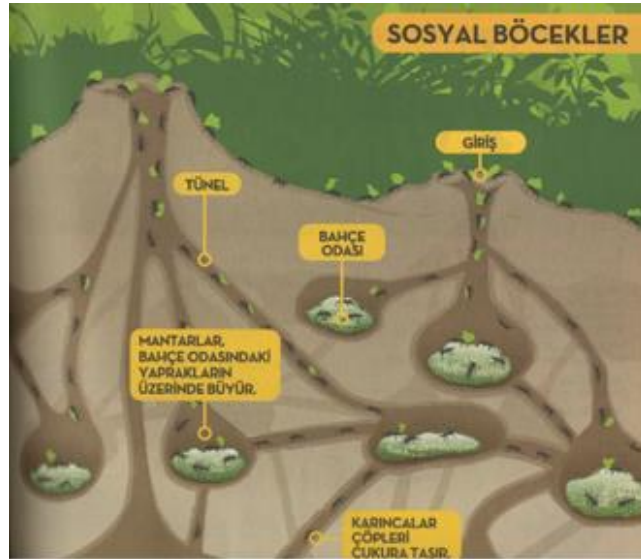
3.1.1.4. Resimde kullanılan illüstrasyon tekniği sizce çocuklar açısından ilgi çekici midir? (Dijital illüstrasyon mu, geleneksel illüstrasyon mu kullanılmıştır?)

“Geleneksel kuru boyayla yapılmış. Dijitalde olsaydı vektör ya da piksel belli olur. Yapısı belli olur.” (K1).

“İllüstrasyon tekniği, geleneksel bir his veren el çizimi tarzındadır. Dijital veya geleneksel olduğu bağlama göre cevaplanabilir. Bu tarz çizimler ilgi çekici olabilir. Çünkü elle çizilmiş illüstrasyonlar sıcak ve samimi bir hava yansıttığı söylenebilir. Bunu bir bağlamda açıklamak gerekirse Henry Segerman’a göre bazı durumlarda illüstrasyonun boyutuna karar vermek zorlaşmaktadır. Bazı durumlar iki boyutlu ekranlar aracılığı ile deneyimlendiği için bu çizimler iki boyutlu illüstrasyon olduğu iddia edilebilmektedir. Fakat kullanıcının üç boyutlu nesnede olduğu gibi hareket edebilmesi ve onunla etkileşime girebilmesi durumu üç boyutlu bir illüstrasyon olarak düşünmeye yöneltmektedir. ...Bu yüzden geleneksel yöntemlerle çizilip dijital ortama da aktarılmış olabilir veya direk dijital ortamda da yapılmış bir illüstrasyonda olabilir. Çünkü artık programlar resim yapma, heykel yapma gibi sanat alanlarını taklit etme özellikleri iyi denecek kadar gerçeğe yakın olmaktadır.” (K2).

İllüstrasyonda basit ve geleneksel anlatımın önemine dikkat çekilmiştir. Elle çizilmiş illüstrasyonların sıcak ve samimi bir hava oluşturmasıyla çocuklar açısından daha yararlı olduğu öncelenmiştir. Henry Segerman’dan örnek veren akademisyen K2 kodlu katılımcı, dijital açılarından iki boyut ve üç boyut çizimler üzerinde durmuş, gerçeğe yakın yapılabileceği açıklanmıştır.

3.1.2. “İlk Böcekler Kitabım” Kitabıyla İlgili Bulgular

3.1.2.6. Resimde kullanılan illüstrasyon ve metin ilişkisini anlatımı desteklemesi açısından nasıl değerlendirirsiniz?

“Metinler daha çocuksu yazılmalı, balonlar yapılmalı, sevimli balonlar, renkler mesela kullanılan balonlarda birazcık daha canlı dikkat çekici olabilir. Sıkıcı çocuk için. Toprak rengi veya işte buradaki bitki örtüsü güzel olabilir. Bunda sıkıntı yok. Zaten bu doğal olması gerekir anlaşılması için. Ama diğerleri daha keyifli hale gelebilirdi...(K1)

Resimden hareketle yola çıkılan K1, K2 ve K3 kodlu katılımcılardan K1 kodlu katılımcının vermiş olduğu cevaba ortak cevap olarak resmin boyutunun küçük kaldığı ve çocukların eğlenebilecek formatından uzaklaştığı belirtilmiştir.

3.1.2.7. Resimde kullanılan illüstrasyonun tarzı nasıl tanımlanabilir? (Gerçekçi, soyut, minimal, karikatürize, vs.)

“İllüstrasyon tarzı bir durumu açıklamak için basitleştirme veya minimize durumlarından faydalandığı ve genel hatlarıyla gösterildiği söylenebilir. Bu nedenle tarzı karikatürize ve minimal arasında bir yerde tanımlanabilir.” (K2). Gerçekçi bir resim kullanıldığı ve basitleştirilmiş, minimize edilmiş bir görsel kullanıldığı dikkat çekmiştir.

3.1.3. “İlk Okuma Vücudumuz” Kitabıyla İlgili Bulgular

3.1.3.6. Resimde kullanılan illüstrasyon ve metin ilişkisini anlatımı desteklemesi açısından nasıl değerlendirirsiniz?

“Kemiklerin uc uca geçip yerleştiği yerlere eklem adı verilir. Ama eklemi burada tam da göremiyoruz. Bir ok çıkartılabilirdi. Eklem öne çıkartılabilirdi. Buradaki eklemler ve yazı daha da büyüyebilirdi birazcık daha. Belki detay verilebilirdi. Evet eklemler eğilmemizi ve dönmemize olanak sağlar. Bak bu güzel ama şuradaki eklemi vurgulamak gerekirdi. Kiriş adı verilen şeritler kemikleri bir arada tutar kiriş nerede? Çocuk nasıl bilecek? Bu diğerleri için de geçerli aynı.” (K1).

“-Bilimsel illüstrasyon detaylı olmalı vesaire dedik. Şimdi bu benim seçtiğim kitaplar daha çok TÜBİTAK, popüler bilim yayınları diye çıkardığı kitaplar. Bu kitaplarda daha çok aslında bilimsel konular anlatılıyor. Ama gerçekten bilimsel kitap kategorisine giriyor mu? Böcekler kitabı gibi” sorusuna; K1 kodlu katılımcı: *Yaş grubuna göre değerlendirilir. Şimdi bilimsel dedik mi? Tıp fakültesinde okutulacak kitaplar da bilimsel çocuklar için işte hayvanları anlatan kitaplarda bilimselmiş gibi olabilir. Bu düzeye göre değişir. Ne dedik? Normal bir bilimsel kitaba göre yetersiniz ama çocuklar için yeterli bilimsellikte olduğu sonucuna ulaşılmakta olduğu verisi elde edilmiştir.*

- *Yine bilimsel geliyor aslında.*

- *Değil ama yaş için bilimsel içindir evettir. Çocuk orada neyi öğrenecek? Eklem, eklem nedir? Basit bir şey. Onu anlatabiliyorsa bilimseldir ama bilimsel olabilmesi*

için eklemi göstermek gerekir. Orada çocuğa da göstereceksin. Şimdi çocuk orada kocaman bir figür görüyor. Eklem neresi belli değil.” (K1).

K1 kodlu katılımcının söylediği açıklamada bilimsel illüstrasyon yapılabilmesi için daha detaylı bir resim oluşturulması gerektiği açıklanmıştır. TÜBİTAK kitaplarında yaş grubuna göre kategorize edilen bilimsel içerikler üretilmelidir. Bilimsel bilgi içeren görseller anlama düzeyine göre detaylandırılmalıdır. Görselde anlatılmak istenen ve ön plana çıkarılması gereken figürler anlam karmaşıklığı oluşturmadan net bir şekilde ifade edilmelidir. Bulut ve Kuşdemir (2013, s. 224) de araştırmaları sonucunda edindiği bilgilerden yola çıkarak TÜBİTAK kitaplarındaki ana temanın bilimsel içerikli olduğu ve bu içeriklerin merak edecekleri ilgi çekici konularda yaş grubuna göre değişkenlik gösterdiğini ifade etmektedir.

3.1.4. “Dünyamız” Kitabıyla İlgili Bulgular

3.1.4.5. Resimde kullanılan görseller bilimsel illüstrasyon kriterine uygun mudur? Açıklayınız.

“Ortaokul çocuğu için uygun. Ders kitaplarına uygun. Çünkü zürafa nedir? Benekleri, boyu, ağaca göre orantısı, işte diğer hayvanlarla ilişkisi, yaşadığı bölge kültürünün özellikleri, otlardı, dağlardı, işte gökyüzüydü hepsi veriyor. Aslında bunlar bir bilgidir. Ama tıbbi daha ilerisi için o farklı. Ama çocuklar için uygun, 7-8 yaş çocuklar için daha basit olabilir. Çizimi ilk sayfadaki çizime benzemiş olsa çocuk daha mutlu olurdu. Burada kafası karışır yani tanımlamakta.” (K1).

“Elle çizilmiş izlenimi veren bu teknik (dijital veya geleneksel), çocuklar için sıcak ve samimi bir his yaratabilir. Geleneksel illüstrasyonlar genellikle çocuklar açısından ilgi çekici ve etkileyici olabilir.” (K2).

Zürafa üzerinden detayların verilmiş olması, boyutlarının ağaca göre uygunluğu, 7-8 yaş için daha basit anlatılması gerektiği dikkat çekmektedir. Uygun olarak dizayn edilen zürafa geleneksel tarzda çizim yapılmasının 7-8 yaş grubu açısından ilgi çekici hale getirebilir denmiştir.

3.1.5. “Vücudumuz Nasıl Çalışır?” Kitabıyla İlgili Bulgular

3.1.5.1. Resimde kullanılan renk tercihi çocuklar için uygun mudur? Neden?

- “Uygun gayet eğlenceli çocuğun dikkatini çekebiliyor. Kullanılan buradaki figürler vesaireler uygun ama yazı karakterleri yine uygun değil. Başlıklar büyük ve okunabilir büyüklükte ama diğer metinler küçük. Okuması çok zor ve burada her canlının işte bu

eğitimi aldığı ya da bilişsel olarak verdiğini gösteriyor. İşte uzayda mesela farklı bunun deneyimi falan ondan bahsediliyor gibi. Ne gerek var bilmiyorum.

Bir de görseldeki arkası dönük figürlerin çocuklar için gelişim açısından uygun olup olmadığı sorusuna K1 kodlu akademisyen şu cevabı vermiştir; “*Ama şöyle de bir durum var. Şimdi biz burada çiş eğitiminden bahsediyoruz yani o da normalde olabilir bence çok bir sıkıntısı yok. Burada bir şey yok, erotik bir durum yok yani öyle düşünüyorsan.*”

- “*Evet, resimde kullanılan renkler parlak ve canlıdır, bu da çocukların dikkatini çekmek için oldukça uygundur. Çocuk kitaplarında genellikle dikkat çekici ve neşeli renkler tercih edilir.*” (K2)

Resimde sadece boyutların değil yazı karakterlerinin de okunabilir büyüklükte olması gerektiği açıklanmıştır. Arkası dönük figürlerin çocuklar açısından uygun olmadığını bundan kaynaklı 7-8 yaş grubunun gelişimi açısından resimlerin boyutları, duruşları, gerçeklikleri yanı sıra duruşlarının önemi de verilmiştir. Psikolojik açıdan da dikkat edilmesi gerektiği belirtilmiştir.

3.1.6. “101 Basamaklı Sayılara Kadar Sayabilir Misin?” Kitabıyla İlgili Bulgular

3.1.6.1. Resimde kullanılan renk tercihi çocuklar için uygun mudur? Neden?

- “*1 milyon yıl önce oradan yeryüzüne son görüldüğü günden bugüne geçen süre gibi uzun zaman aralıklarını ölçmek için kullanışlıdır bir milyon. O zaman da bugüne*

neredeysse 65 milyon yıl geçmiştir. Evet. Çok soluk. Yani farklı renkler yaparsak ya mavi daha doygun, turuncu daha doygun, pembe daha doygun olabilirdi. Yani çok da uygun değil. Aşırı detay var yerdeki otlarda. Birkaç tane yapılması bile yeterliydi. Burada espas biraz ötelenmiş. Yani şekil zemin ilişkisi biraz sıkıntılı.” (K1)

- “Evet, resimde kullanılan renkler çocuklar için uygundur. Pastel tonlar ve yumuşak renkler kullanılmış, bu da çocukların ilgisini çekebilecek bir renk paleti sunar. Çok parlak veya çok koyu renklerden kaçınılmış olması, görsellerin sakin ve anlaşılır olmasını sağlamış.” (K2)

Farklı bakış açılarının da yer aldığı resimler de çizimin önemiyle birlikte rengin canlılığına dikkat çekerlerken bazı durumlarda soluk rengin daha önemli olduğu verilirken bazı durumlarda canlı rengin dikkati dağıtacağı vurgulanmıştır. Farklı tecrübeleri bulunan K1 ve K2 kodlu katılımcılar resmin karmaşıklığına göre renklendirmenin farklılığı üzerinde iki farklı görüş belirtmiştir.

SONUÇ

Çalışmada hazırlanan sorularla yapılan görüşme sonucunda çocuk kitabının yaş grubuna göre değişkenlik gösterdiği görülmüştür. Çocuk kitaplarında resim kullanımı çocukların algı ve dikkatini çekme açısından oldukça önemlidir. Metinde anlatılanın resimle ilişkili olması gerekmektedir. Ancak görüşme cevaplarında görülmüştür ki bazı bilimsel illüstrasyonların çizimde yerleşimi tam anlaşılmamaktadır. Bu durumun çocuğun bilgi edinmesini ve algılamasını engelleyebileceği belirtilmiştir. Geleneksel ve dijital teknik tercihleri farklı bulunsa da illüstrasyonların basit, anlaşılır olması ve çocukların hayal gücünü desteklemesi gerektiği vurgulanmıştır. Günümüzde geleneksel tekniklerin yanında dijital karışık tekniğe de yer verildiği öğrenilmiştir. Renklerin ve çizim tekniklerinin çocukların kültürel farklılıklarına ve gelişim düzeylerine göre uyarlanması gerektiği, detayların açık ve anlaşılır bir şekilde verilmesinin önemli olduğu söylenmiştir. Kullanılan renklerin canlı ve anlatılmak istenen karakterin ön plana çıkarılacağı şekilde kullanılması gerektiği açıklanmıştır. Çocukların kolay algılaması için bilimsel teknik illüstrasyonun tıbbi illüstrasyon kadar detaylı verilmesine gerek olmadığı, algılanabilir düzeyde verilen kitapların çizimlerinin bilimsel açıdan yeterli olduğu çıkarılabilir. Çocukların bilimsel ve sanatsal gelişimini destekleyen görsellerin estetik ve eğitimsel değerlerin dengeli bir karışımına sahip olması gerektiği sonucuna varılmıştır.

Çocuk kitaplarındaki illüstrasyonların basit ve anlaşılır olması önemlidir. Kafa karıştırıcı ifadelerden kaçınılmalı, çocuğun yaş grubuna uygun netlikte ve detayda olmalıdır.

Görsellerin kitabın metniyle uyumlu olması ve metni doğrudan desteklemesi gerekmektedir. Çocuklar metni okurken veya dinlerken resimleri metinle eşleştirebilmelidir. Resimde anatomi anlatılıyorsa organın detaylarının isimlerini doğru şekilde göstererek vermelidir.

Hayal gücünü geliştirmeye yönelik kalitede resimler kitabın çekiciliğini de artırmaktadır. Harika ve yaratıcı unsurlara sahip çizimler, çocukların zihinsel esneklik kazanmasına yardımcı olabilir.

7-8 yaş grubu çocuklar dikkati çabuk dağıldığı için onların dikkatini çekmek ve ilgilerini canlı tutmak için renkler stratejik olarak kullanılmalıdır. Parlak ve canlı renkler çocukların dikkatini etkili bir şekilde çekse de dikkate alınması gereken bazı kültürel ve psikolojik etkiler de vardır. Renkler kültürlere göre değişiklik göstermektedir.

Geleneksel ve dijital illüstrasyon tekniklerinin avantajlarından yararlanılmalıdır. Elle çizilmiş illüstrasyonlar sıcak ve samimi bir his yaratabilirken, dijital teknikler daha yaratıcı ve pratik çözümler sunabilir.

İllüstrasyon ve metin arasında boşluk kullanımına da dikkat edilmelidir. Yapılan tasarımın yazıyla bütün olarak ele alındığında önemli bir faktör oluşturmaktadır.

Resim, kitabın hedeflendiği yaş grubunun algısal ve bilişsel düzeyine uygun olmalıdır. Örneğin 7-8 yaş arası çocuklar basit ve eğlenceli çizimleri tercih etmelidir.

Önemli ayrıntıların açıkça vurgulanması çocukların öğrenmesini ve aklında doğru kalmasını sağlamaktadır. Özellikle bilimsel ve eğitici kitaplarda karmaşık, öğrenilmesi zor olan bilgilerin görsel olarak betimlenmesi önemlidir.

Bu öneriler çocuk kitabı illüstrasyonlarını daha etkili, eğitici ve ilgi çekici olacak şekilde tasarlanmasına yardımcı olacaktır.

ÖNERİLER

Çocuk kitaplarındaki illüstrasyonları daha etkili ve ilgi çekici hale getirmek için bazı öneriler:

Yaş Grubuna Uygunluk: İllüstrasyonların, kitabın hedeflendiği yaş grubunun algısal ve bilişsel düzeyine uygun olması gerekmektedir. Örneğin, 7-8 yaş grubu için basit ve eğlenceli çizimler tercih edilmelidir.

Renk Kullanımı: Parlak ve canlı renkler kullanarak çocukların dikkatini çekmek önemlidir. Ancak, renklerin kültürel ve psikolojik etkileri de göz önünde bulundurulmalıdır. Renklerin, çocukların dikkatini dağıtmadan ilgilerini canlı tutacak şekilde stratejik olarak kullanılması gerekmektedir.

Basit ve Anlaşılır Çizimler: İllüstrasyonların basit ve anlaşılır olması önemlidir. Karmaşık ve kafa karıştırıcı ifadelerden kaçınılmalıdır. Çocukların yaş grubuna uygun netlikte ve detayda çizimler kullanılmalıdır.

Metinle Uyum: Görsellerin kitabın metniyle uyumlu olması ve metni doğrudan desteklemesi gerekmektedir. Çocuklar metni okurken veya dinlerken resimleri metinle eşleştirebilmelidir.

Hayal Gücünü Destekleme: Çocukların hayal gücünü geliştirmeye yönelik yaratıcı ve kaliteli resimler kullanılmalıdır. Harika ve yaratıcı unsurlara sahip çizimler, çocukların zihinsel esneklik kazanmasına yardımcı olabilir.

Geleneksel ve Dijital Tekniklerin Kullanımı: Geleneksel ve dijital illüstrasyon tekniklerinin avantajlarından yararlanılmalıdır. Elle çizilmiş illüstrasyonlar sıcak ve samimi bir his yaratabilirken, dijital teknikler daha yaratıcı ve pratik çözümler sunabilir.

Detayların Vurgulanması: Önemli ayrıntılar açıkça vurgulanarak çocukların öğrenmesi ve doğru aklında kalması sağlanmalıdır. Özellikle bilimsel ve eğitici kitaplarda karmaşık bilgilerin görsel olarak betimlenmesi önemlidir.

Boşluk Kullanımı: İllüstrasyon ve metin arasında boşluk kullanımına dikkat edilmelidir. Tasarımın yazıyla bütün olarak ele alındığında önemli bir faktör olduğu unutulmamalıdır.

KAYNAKÇA

- Akman, M. (2018). *Tıbbi İllüstrasyonun Türkiye’de Oluşumu ve Gelişimi Açısından İncelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.
- Akman, Ş. (2021). *Çocuk Hikâye Kitaplarında İllüstrasyon ve İnteraktif Hikâye Kitabı Uygulaması* (Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Ambrose, G., & Harris, P. (2019). *Görsel grafik tasarım sözlüğü*. (B. Barhana, Çev.) İstanbul: Literatür.
- Araz, Y. (2010). *Çocuk Kitaplarını Resimlemede Dijital Teknolojinin Kullanılması Üzerine Bir Araştırma*. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Artut, K. (2002). *Sanat eğitimi kuramları ve yöntemleri*. Ankara: Anı Yayınları
- Becer, E. (2015). *İletişim ve grafik tasarım*, Ankara: Dost Kitabevi.
- Becer, E. (2019). *İletişim ve grafik tasarım*, Ankara: Dost Kitabevi.
- Bulduk Türkmen, B. (2021). Bilim ile Sanatın İş Birliği Üzerine Bilimsel İllüstrasyon: Leonardo Da Vinci İncelemeleri. *SDÜ ART-E Güzel Sanatlar Fakültesi Sanat Dergisi*, 14 (28), s. 7.
- Bulut, P., & Kuşdemir, Y. (2013). TÜBİTAK Tarafından Yayınlanan Çocuk Kitaplarının İçerik Özelliklerinin İncelenmesi. *International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8 (12), s. 218.
- Bulut, P., & Kuşdemir, Y. (2013). TÜBİTAK Tarafından Yayınlanan Çocuk Kitaplarının İçerik Özelliklerinin İncelenmesi. *International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8 (12), s. 215–226.
- Delican, B. (2022). MEB Kültür Yayınları Çocuk Kitapları Dizisi Üzerine Bir İnceleme; Hikâye Edici Kitapların Türleri, Temaları, Kök Değerleri, Aşamalandırma Biçimleri ve Çatışma Türleri. *E-International Journal of Educational Research*, 13(4), 113–130. <https://doi.org/10.19160/e-ijer.1136958>
- Doyle, S. Grove, J. Sherman, W. (2023). *History of Illustrasyon*. USA: Bloomsbury Publisher.
- Dönmez, A. (2010). *Türkiye’deki İllüstrasyon Sanatının Gelişimi ve Önemli Temsilcilerinin Bu Alana Katkılarının Değerlendirilmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- Ekşioğlu, U. D. (2017). *2000 Yılından Günümüze Kadar İllüstrasyonun Genişleyen Uygulama Alanlarının ve Yeni İllüstrasyon Tekniklerinin İncelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Erdal, G., & Erdal, K. (2023). Çocuk Kitaplarında Tasarım. *Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisi*, 9(1), s. 124. <https://doi.org/10.47615/issej.1260142>
- Gombrich, E. H. (1997). *Sanatın öyküsü*. (E. Erduran & Ö. Erduran, Çev.) Konya: Remzi Kitabevi.
- Gönen, M., Aydos, E. H., Şentürk, Ç., Karacan, G., Kahraman, C., & Tuna, P. (2013). Resimli Çocuk Kitaplarının İçerik ve Fiziki Özelliklerinin İncelenmesi. *65th OMEP World Assembly and Congress*.
- Kalafat Alpaslan, T. D., & Aksoy, S. (2022). Çocuk Kitaplarında Grafik Tasarım Elemanlarının Yaratıcı Kullanımları (0-5 Yaş). *Akademik Sanat Dergisi*, 16, s. 51. <https://doi.org/10.34189/asd.2022.16.004>

- Kalafat Alpaslan, T. D., & Aksoy, S. (2022). Çocuk Kitaplarında Grafik Tasarım Elemanlarının Yaratıcı Kullanımları (0-5 Yaş). *Akademik Hayat Dergisi*, 16, s. 53. <https://doi.org/10.34189/asd.2022.16.004>
- Kaptan, A. Y. (1996). *Afişte İllüstrasyonun Yeri ve Önemi* (Yüksek Lisans Tezi). On Dokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.
- Koyuncuoğlu, A. (2021). Çocuk Edebiyatının Dünya'daki ve Türkiye'deki Tarihsel Gelişimi. *Spor, Eğitim ve Çocuk*. 1 (1), 1-16. DOI: 10.5505/sec.2021.25743
- Kılıç, A. (2021). Çocuk Kitabı İllüstrasyonları ve Dijital Kolaj İllüstrasyon Tekniği Üzerine Bir Değerlendirme. *Journal of Arts*, 4(2), 81-85. <https://doi.org/10.31566/arts.4.2.03>
- Koç, O. (2021). Çocuk Edebiyatı ve Çocuk Kitaplarına Yönelik Toplumsal Bir Bakış. *International European Journal of Managerial Research Dergisi*, 5(9), s. 382.
- Köroğlu, H. (2019). *Bilim İçerikli Çocuk Kitaplarının Drama Eşliğinde İncelenmesinin Okul Öncesi Dönem Çocukları Üzerine Etkileri* (Yüksek Lisans Tezi). Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Kümbetoğlu, B. (2019). Niteliksel Araştırmalarda Analiz, Bağlam Yayıncılık.
- Kürşad, D. (2008). *Moda İllüstrasyonu ve Türkiye'de Moda İllüstrasyonu Üzerine Bir Araştırma* (Yüksek Lisans Tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Isparta.
- Meggs, P. B. & Purvis, A. W. (2016). *History of graphic design*, ABD: John Wiley & Sons.
- Metin, Ş. & Aral, N. (2012). Dört- Yedi Yaş Çocuklarının Resim Gelişim Özelliklerinin İncelenmesi. *Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi* 2012, 1(2), s. 66.
- Öncü, M. (t.y.). *Baskı teknolojisindeki gelişmelerin resimli çocuk kitaplarının gelişimine etkisi*. Ankara.
- Jones, E. (2016). The Ultimate Guide To Writing & Illustrating Your First Children's Book, <https://www.eevijones.com/wp-content/uploads/2018/01/UG-Download-FINAL-II.pdf> (Erişim Tarihi: 21.11.2023)
- Sarı, N. (2006). *Çocuk Kitapları İllüstrasyonları Üzerine Bir Araştırma ve Bir Örneklem* (Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Songür Dağ, E. (2011). *Bilim Resimlemesinin Çocuklara Yönelik Bilimsel Kitaplarda Kullanımında Karşılaşılan Sorunlar ve Resimli Bir Bilimsel Kitap Uygulaması* (Sanatta Yeterlik Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Soydan, E. (2012). E-Kitap Teknolojisi ve Basılı Kitabın Geleceği. *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi*, 1(1), s. 101-102.
- Soydan, K. (2014). *Türk Kültürüne Göre Çocuk Hikâye Kitaplarında İllüstrasyon* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Sönmez, D. (2022). Görsel Kültürün Temel Yapı Taşlarından: İllüstrasyon. *Söylenti Dergisi*, s. 2.
- Tuna, S. (1997). *İlk Okuma ve Yazma Öğretiminde İllüstrasyondan Faydalanma* (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Uçar, N.N. (2012). İllüstrasyon ve Moda (Yüksek Lisans Tezi). Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yavuzer, H. (1995). *Resimleriyle Çocuk - Çocuğu Tanıma*, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yaylalı Yıldız, B. (2014). University campuses as places of potential publicness: Exploring the politicals, social and cultural practices in Ege University (Doktora tezi). Erişim adresi: <http://library.iyte.edu.tr/tr/hizli-erisim/iyte-tez-portali>

- Yazıcı, D. N., Durmuşoğlu, M. C., & Yıldız, C. (t.y.). 2010-2015 Yılları Arasında Yayımlanmış Resimli Çocuk Kitaplarının Resimleme Özelliklerinin İncelenmesi. *Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Dergisi*, 1(1), s. 43-44.
- Yıldırım, G. (2022). *İllüstrasyon Sanatı ve Kitap Tasarımları Çerçevesinde Sanatçı Kitaplarının İncelenmesi ve Bir Proje Uygulaması* (Yüksek Lisans Tezi). Işık Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Yılmaz, Ö. (2019). *Kültürel Mirasın Aktarımında İllüstrasyon: "Dilrüküş Hanım" İsimli Türk Halk Hikâyesinde Karakteri İllüstrasyonları* (Yüksek Lisans Tezi). Güzel Sanatlar Enstitüsü, Erzurum.
- Yücesoy, H. (2013). *Başlangıçtan Günümüze Karagöz Hacivat Figürlerinin İllüstrasyon Sanatındaki Yeri* (Yüksek Lisans Tezi). Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Zincir, E., KILINÇ, G., KOVAN, N., KOÇ, S. (2020). *Mesleki Ve Teknik Anadolu Lisesi Grafik Ve Fotoğraf Alanı Temel Tasarım 9*. MEB Yayınları.

Görsel ve Sanal Kaynakça

TDK, *İllüstrasyon Kelimesinin Türkçe Karşılığı*. (2024, 10 Mart). Erişim Adresi:

<https://www.tdktr.com/illustrasyon-kelimesinin-turkce-karsiligi.html>

URL 1: Sanal 1, <https://www.protan.com.tr/altin-oranin-grafik-sanatlarda-kullanimi/> (Erişim Tarihi:15.03.2024)

URL 2: Görkem Hasgül, *Temel Tasarım İlkeleri ve Tasarım Elemanları*. <https://boenstitu.com/blog/temel-tasarim-ilkeleri-ve-tasarim-elemanlari> (Erişim Tarihi: 20.07.2024)

Resim1: Meggs,P. & Purvis, A. (2016), Meggs' History of Graphic Design

Resim 2: Meggs,P. & Purvis, A. (2016), Meggs' History of Graphic Design

Resim 3: Sanal 2, Reklam İllüstrasyonu

https://www.behance.net/gallery/90919799/Meyve-Suyu-Illustrasyonu-Advertising-Illustration?tracking_source=search_projects|reklam+ill%C3%BCstrasyonu&l=5

Resim 4: Sanal 2, Fantastik İllüstrasyon

<https://www.tuvart.net/fantastik-illustrasyon>

Resim 5: Sanal 3, Moda İllüstrasyonu örneği

<https://www.behance.net/gallery/87034575/Fashion-Illustrations-Diseno-de-Prendas-y-Accesorios>

(Erişim Tarihi: 29.05.2024)

Resim 6: Sanal 4 (2018), 3-5 yaş çocuk çizimi

<https://cocuknotasi.com/cocuk-resim-gelisimsel-asamalari/>

(Erişim Tarihi:23.05.2024)

Resim 7: Sanal 5 (2018), 4-7 yaş çocuk çizimi

<https://cocuknotasi.com/cocuk-resim-gelisimsel-asamalari/>

Resim 8: Sanal 6 (2018), 6 yaş çocuk çizimi

<https://cocuknotasi.com/cocuk-resim-gelisimsel-asamalari/>

(Erişim Tarihi:23.05.2024)

Resim 9: Sanal 7 (2018), 7-9 yaş çocuk çizimi

<https://cocuknotasi.com/cocuk-resim-gelisimsel-asamalari/>

(Erişim Tarihi:23.05.2024)

Resim 10: Sanal 8 (2018), 9-12 yaş çocuk çizimi

<https://cocuknotasi.com/cocuk-resim-gelisimsel-asamalari/>

(Erişim Tarihi:23.05.2024)

Resim 11: Sanal 9 (2018), 12-14 yaş çocuk çizimi

<https://cocuknotasi.com/cocuk-resim-gelisimsel-asamalari/>

(Erişim Tarihi:23.05.2024)

Resim12: Patchett,F. (2021), İlk Okuma Uçaklar

Resim 13: Turnbull, S.(2021), İlk Okuma Vücudumuz

Resim 14: Choudhury, B.(2024), Keşfedin! İnsan Vücüdu

Resim 15: Molin, A.(2022), Müfettiş Numeroni 1: Film Setinde Hırsızlık

Resim16: Öztürk,G. (2011), Minik Ansiklopedi - Dünyamız

Resim17: Milbourne,A.(2017), Dinozorlar Ne Kadar Büyüktü?

EKLER

Ek 1: Görüşme İzin Belgesi

NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU
ETİK KURUL KARARI

Etik Kurul Toplantı Tarihi/Sayı ve Karar No	Tarih :31/05/2024 Toplantı Sayısı:11 Karar No :2024/453
Araştırmanın Başlığı	Tübitak Çocuk Kitaplarındaki Bilimsel İllüstrasyonların İncelenmesi.
Sorumlu Araştırmacı	Dr. Öğr. Üyesi Güllü YAKAR TAPU
Yardımcı Araştırmacı	Hatice Kübra KURT Lisansüstü Öğrenci
Etik Kurul Kararı	19669 sayılı başvuru Etik Kurul tarafından değerlendirilmiş olup, başvurunun bilimsel araştırma etiği açısından "Uygun" olduğuna karar verilmiştir.

ASLI GİBİDİR
31/05/2024

Doç. Dr. Ahmet KURNAZ
Başkan

Ek 2: Görüşme Formu

Tübitak Çocuk Kitaplarındaki Bilimsel İllüstrasyonların İncelenmesi Görüşme Formu

Bu form, Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Grafik Anabilim Dalı'nda Dr. Öğr. Üyesi Güllü YAKAR TAPU danışmanlığında sürdürülen "Tübitak Çocuk Kitaplarındaki Bilimsel İllüstrasyonların İncelenmesi" adlı yüksek lisans tezinde; sizlerin TÜBİTAK çocuk kitaplarındaki bilimsel illüstrasyon kullanımına yönelik görüşlerinizi derlemek amacıyla hazırlanmıştır. Araştırma soruları açık uçlu yoruma dayanmaktadır. Sorulara vereceğiniz yanıtlar yalnızca araştırma amaçları doğrultusunda kullanılacak olup herhangi bir kişi ya da kurum ile paylaşılmayacak ve kişisel bilgileriniz talep edilmeyecektir. Yanıtlarınızın kaydedilmesi için ses kayıt cihazı kullanılacak olup, kayıtlar çalışma bitirildiğinde silinecektir. Görüşmede 4 tanesi genel çocuk kitabı illüstrasyonu sorusu olmak üzere, toplamda 52 soru bulunmaktadır. Yaklaşık olarak 1 saat 30 dakika sürecektir. Vakit ayırdığınız için teşekkür ederim.

Hatice Kübra KURT

Necmettin Erbakan Üniversitesi Grafik Anabilim Dalı

Öğretim üyesi olduğunuz okul/mezuniyetiniz :

.....

Uzmanlık alanınız :

.....

SORULAR

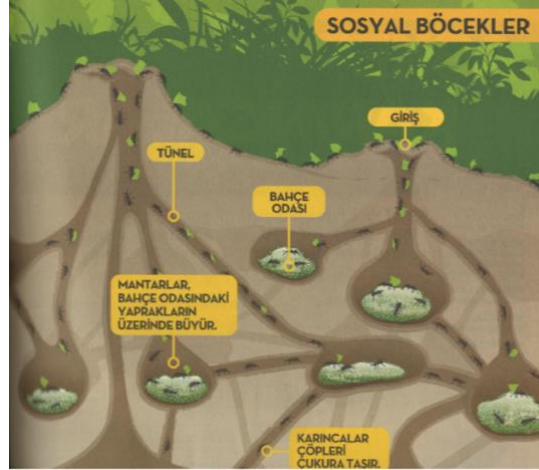
- 3.1. Çocuk kitaplarında hangi illüstrasyon teknikleri bulunur, bunlardan hangisi çocuklar için daha çekicidir? Neden?
- 3.2. Dijital illüstrasyonlar mı daha etkili, geleneksel illüstrasyonlar mı? Çocuk kitaplarına göre hangisi daha avantajlıdır?
- 3.3. Bir çocuk kitabı illüstrasyonunda yalınlığın ve karmaşıklığın rolü nedir?
- 3.4. Çocuk kitaplarında gerçekçilik ne kadar önemlidir? Çocuğun 7-8 yaş grubuna göre anlamlandırması için gerçekçilik mi tercih edilmelidir?

Resim 18: “Peki Ama Neden Hayvanlar?” Adlı Kitaptan İllüstrasyon

SORULAR

- 3.1.1.1. Resimde kullanılan renk tercihi çocuklar için uygun mudur? Neden?
- 3.1.1.2. Resimde kullanılan illüstrasyon boyutu sayfa oranına göre uygun mudur? Neden?
- 3.1.1.3. Resimde kullanılan illüstrasyonlar 7-8 yaş çocukların anlaması için uygun mudur? Neden?
- 3.1.1.4. Resimde kullanılan illüstrasyon tekniği sizce çocuklar açısından ilgi çekici midir? (Dijital illüstrasyon mu, geleneksel illüstrasyon mu kullanılmıştır?)
- 3.1.1.5. Resimde kullanılan görseller bilimsel illüstrasyon kriterine uygun mudur? Açıklayınız?
- 3.1.1.6. Resimde kullanılan illüstrasyon ve metin ilişkisini anlatımı desteklemesi açısından nasıl değerlendirirsiniz?
- 3.1.1.7. Resimde kullanılan illüstrasyonun tarzı nasıl tanımlanabilir? (Gerçekçi, soyut, minimal, karikatürize, vs.)
- 3.1.1.8. Bu çalışmadaki illüstrasyonu sanatsal açıdan nasıl değerlendirirsiniz? Çocuk için sanatsal kullanım önemli midir, yoksa göz ardı edilebilir mi?

Resim 19: “İlk Böcekler Kitabım” adlı kitaptan illüstrasyon

SORULAR

- 3.1.2.1. Resimde kullanılan renk tercihi çocuklar için uygun mudur? Neden?
- 3.1.2.2. Resimde kullanılan illüstrasyon boyutu sayfa oranına göre uygun mudur? Neden?
- 3.1.2.3. Resimde kullanılan illüstrasyonlar 7-8 yaş çocukların anlaması için uygun mudur? Neden?
- 3.1.2.4. Resimde kullanılan illüstrasyon tekniği sizce çocuklar açısından ilgi çekici midir? (Dijital illüstrasyon mu, geleneksel illüstrasyon mu kullanılmıştır?)
- 3.1.2.5. Resimde kullanılan görseller bilimsel illüstrasyon kriterine uygun mudur? Açıklayınız?
- 3.1.2.6. Resimde kullanılan illüstrasyon ve metin ilişkisini anlatımı desteklemesi açısından nasıl değerlendirirsiniz?
- 3.1.2.7. Resimde kullanılan illüstrasyonun tarzı nasıl tanımlanabilir? (Gerçekçi, soyut, minimal, karikatürize, vs.)
- 3.1.2.8. Bu çalışmadaki illüstrasyonu sanatsal açıdan nasıl değerlendirirsiniz? Çocuk için sanatsal kullanım önemli midir, yoksa göz ardı edilebilir mi?

Resim 20: “Vücudumuz” adlı kitaptan illüstrasyon

SORULAR

- 3.1.3.1. Resimde kullanılan renk tercihi çocuklar için uygun mudur? Neden?
- 3.1.3.2. Resimde kullanılan illüstrasyon boyutu sayfa oranına göre uygun mudur? Neden?
- 3.1.3.3. Resimde kullanılan illüstrasyonlar 7-8 yaş çocukların anlaması için uygun mudur? Neden?
- 3.1.3.4. Resimde kullanılan illüstrasyon tekniği sizce çocuklar açısından ilgi çekici midir? (Dijital illüstrasyon mu, geleneksel illüstrasyon mu kullanılmıştır?)
- 3.1.3.5. Resimde kullanılan görseller bilimsel illüstrasyon kriterine uygun mudur? Açıklayınız?
- 3.1.3.6. Resimde kullanılan illüstrasyon ve metin ilişkisini anlatımı desteklemesi açısından nasıl değerlendirirsiniz?
- 3.1.3.7. Resimde kullanılan illüstrasyonun tarzı nasıl tanımlanabilir? (Gerçekçi, soyut, minimal, karikatürize, vs.)
- 3.1.3.8. Bu çalışmadaki illüstrasyonu sanatsal açıdan nasıl değerlendirirsiniz? Çocuk için sanatsal kullanım önemli midir, yoksa göz ardı edilebilir mi?

Resim 21: "Dünyamız" adlı kitaptan illüstrasyon

SORULAR

- 3.1.4.1. Resimde kullanılan renk tercihi çocuklar için uygun mudur? Neden?
- 3.1.4.2. Resimde kullanılan illüstrasyon boyutu sayfa oranına göre uygun mudur? Neden?
- 3.1.4.3. Resimde kullanılan illüstrasyonlar 7-8 yaş çocukların anlaması için uygun mudur? Neden?
- 3.1.4.4. Resimde kullanılan illüstrasyon tekniği sizce çocuklar açısından ilgi çekici midir? (Dijital illüstrasyon mu, geleneksel illüstrasyon mu kullanılmıştır?)
- 3.1.4.5. Resimde kullanılan görseller bilimsel illüstrasyon kriterine uygun mudur? Açıklayınız?
- 3.1.4.6. Resimde kullanılan illüstrasyon ve metin ilişkisini anlatımı desteklemesi açısından nasıl değerlendirirsiniz?
- 3.1.4.7. Resimde kullanılan illüstrasyonun tarzı nasıl tanımlanabilir? (Gerçekçi, soyut, minimal, karikatürize, vs.)
- 3.1.4.8. Bu çalışmadaki illüstrasyonu sanatsal açıdan nasıl değerlendirirsiniz? Çocuk için sanatsal kullanım önemli midir, yoksa göz ardı edilebilir mi?

Resim 22: “Vücutumuz Nasıl Çalışır?” adlı kitaptan illüstrasyon

SORULAR

- 3.1.5.1. Resimde kullanılan renk tercihi çocuklar için uygun mudur? Neden?
- 3.1.5.2. Resimde kullanılan illüstrasyon boyutu sayfa oranına göre uygun mudur? Neden?
- 3.1.5.3. Resimde kullanılan illüstrasyonlar 7-8 yaş çocukların anlaması için uygun mudur? Neden?
- 3.1.5.4. Resimde kullanılan illüstrasyon tekniği sizce çocuklar açısından ilgi çekici midir? (Dijital illüstrasyon mu, geleneksel illüstrasyon mu kullanılmıştır?)
- 3.1.5.5. Resimde kullanılan görseller bilimsel illüstrasyon kriterine uygun mudur? Açıklayınız?
- 3.1.5.6. Resimde kullanılan illüstrasyon ve metin ilişkisini anlatımı desteklemesi açısından nasıl değerlendirirsiniz?
- 3.1.5.7. Resimde kullanılan illüstrasyonun tarzı nasıl tanımlanabilir? (Gerçekçi, soyut, minimal, karikatürize, vs.)
- 3.1.5.8. Bu çalışmadaki illüstrasyonu sanatsal açıdan nasıl değerlendirirsiniz? Çocuk için sanatsal kullanım önemli midir, yoksa göz ardı edilebilir mi?

Resim 23: “101 basamaklı sayılara kadar sayabilir misin?” adlı kitaptan illüstrasyon

SORULAR

- 3.1.6.1. Resimde kullanılan renk tercihi çocuklar için uygun mudur? Neden?
- 3.1.6.2. Resimde kullanılan illüstrasyon boyutu sayfa oranına göre uygun mudur? Neden?
- 3.1.6.3. Resimde kullanılan illüstrasyonlar 7-8 yaş çocukların anlaması için uygun mudur? Neden?
- 3.1.6.4. Resimde kullanılan illüstrasyon tekniği sizce çocuklar açısından ilgi çekici midir? (Dijital illüstrasyon mu, geleneksel illüstrasyon mu kullanılmıştır?)
- 3.1.6.5. Resimde kullanılan görseller bilimsel illüstrasyon kriterine uygun mudur? Açıklayınız?
- 3.1.6.6. Resimde kullanılan illüstrasyon ve metin ilişkisini anlatımı desteklemesi açısından nasıl değerlendirirsiniz?
- 3.1.6.7. Resimde kullanılan illüstrasyonun tarzı nasıl tanımlanabilir? (Gerçekçi, soyut, minimal, karikatürize, vs.)
- 3.1.6.8. Bu çalışmadaki illüstrasyonu sanatsal açıdan nasıl değerlendirirsiniz? Çocuk için sanatsal kullanım önemli midir, yoksa göz ardı edilebilir mi?

Ek 3. Uzman Görüşleri 1 – Prof. Dr. Hikmet ŞAHİN

Selçuk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Grafik Bölümü

3.1. Çocuk kitaplarında hangi illüstrasyon teknikleri bulunur, bunlardan hangisi çocuklar için daha çekicidir? Neden?

Yani bunun bilimsel bir karşılığı var mıdır onu bilmiyorum ama çocuk kitaplarında genellikle teknik olarak kuru boya ve sulu boya daha çok kullanılıyor. Sulu boyanın etkisi daha iyi oluyor çünkü sulu boya daha yumuşak bir teknikte, hem de birazcık hikâye kitaplarına daha uygun hale geliyor. Mesela marker tekniğiyle yapılırsa çok sert oluyor. Marker tekniği birazcık daha lise düzeyindeki çocuklarda veya daha yukarıdaki yaş gruplarında kullanılabilir. Ancak geleneksel olarak bakıldığında genelde kullanılan teknik sulu boya ya da karışık teknik oluyor; kuru boya ile sulu boyayı karıştırarak yapılıyor. Son zamanlarda kolaj kullanımı da çok var, çocuklar bunu çok seviyor. Mesela pop-up şeklindeki hikâyeler bu yaş grubundaki çocuklar için yine teknik olarak cezbedici olabiliyor.

3.2. Dijital illüstrasyonlar mı daha etkili, geleneksel illüstrasyonlar mı? Çocuk kitaplarına göre hangisi daha avantajlıdır?

Bence geleneksel. Çünkü dijital illüstrasyonlarla doğal yapı, kendi içerisindeki doku özellikleri vesaire bazıları rastlantısal da olsa daha doğal geliyor. Dijital illüstrasyonlar biraz teknik, tabii bunların hepsi bana göre ama teknik olarak birazcık daha yapay kalıyor. Diğerleri daha doğal olduğunu düşünüyorum. Dijital illüstrasyon yerine geleneksel, ama şöyle de bir durum var: Geleneksel ile başlayıp dijital ile de bitirilebilir. Yani böyle bir yöntem de yapılabilir. O da çocuklar için daha etkili olur diye düşünüyorum. Geleneksel olan her zaman için daha avantajlıdır. Çünkü dijitalde, nispeten yapan tasarımcının etkisi azalmış oluyor. Evet, kendine göre bir üslubu var ama bu üslup, stil malzeme kullanımında biraz daha öne çıkıyor diyebiliriz.

3.3. Bir çocuk kitabı illüstrasyonunda yalınlığın ve karmaşıklığın rolü nedir?

Elbette yalın olmalı. Yani yalınlık derken nedir? Hikâye kitabındaki metne bağlı kalınmalı kesinlikle, yani metnin dışına çıkmaması gerekiyor. Metnin dışına çıktığı zaman, çocuğun onu kavramsal olarak algılamasında sıkıntı çıkabilir. Sonuçta resmi gördüğü zaman metni, metni gördüğü zaman da resmi eşleştirebileceği bir evren olması gerekiyor. Yani karmaşıklık olmamalı kesinlikle.

Peki, bu karmaşıklıkla ilgili altın oran kullanımı hakkında bazılarında göz ardı edilmesi ile ilgili ne düşünüyorsunuz?

Şöyle söyleyebilirim: Eğer iyi bir tasarımcıysa zaten altın oran kendi içinde vardır. Yani rahatsız olur. Altın oranın dışına çıktığı zaman, tasarımcı bir şeylerin fazla ya da eksik olduğunu zaten kendisi anlar. İyi bir tasarımcıdan bahsediyoruz, tabi hikâye kitaplarıyla ilgili çalışan. Zaten bütün insanlarda altın oran var, yapısal olarak da var. Bunu görmek önemli elbette. Ama altın oran demek, illa onu karmaşık hale getirecek diye bir şey yok. Yine sadelik içinde yapılabilir. Şimdi o yaştaki çocuklara daha karmaşık kompozisyonlar ya da figürlerin eklenmesi demek, kafa karışıklığı demek. Yani dediğimiz gibi, metinde neyse karşılığı da o olması gerekiyor. Yalın bir şekilde.

3.4. Çocuk kitaplarında gerçekçilik ne kadar önemlidir? Çocuğun 7-8 yaş grubuna göre anlamlandırması için gerçekçilik mi tercih edilmelidir?

Ggerçekçilik aslında hikâyeye göre değişebilir. Ama genel olarak 7-8 yaşındaki bir çocuk için gerçekçi diyelim. Gerçekçilikten ziyade, onun biraz daha çocuğun algı düzeyine göre düzenlenmesi gerekir. Mesela hikayenin içerisinde yılanın bahsediliyorsa, yılanın gerçekçi verilmesi çocuğun hayvanlara karşı antipatisinin olmasına neden olabilir. Dolayısıyla yılanın biraz daha sevimli, çocukların algılayabileceği ve sevebileceği bir düzeye getirilmesi gerekiyor. Gerçekçilik her şartta olması gerekir mi? Gerekmez. Bazı durumlarda gerçekçi olmak gerekebilir. Bu, duruma ve beklentiye göre değişir. Hikâyeye göre de değişir.

Resim 18: “Peki Ama Neden Hayvanlar?” Adlı Kitaptan İllüstrasyon

3.1.1.1. Resimde kullanılan renk tercihi çocuklar için uygun mudur? Neden?

Uygundur şöyle diyebiliriz. Tabii buradaki renklerin kullanımı, mesela buradaki dinozorda neden kırmızı kullanılmış? O dinozordan mı bahsediliyor? Yani vurgulu olan o mu? Diğerleri yan karakter mi? Mesela alttaki yeşil karakter midir? Ana karakter olduğu için kırmızı kullanılmış.

Aslında genel dinozorlardan bahsediyor kitapta. Hani dinozorlar neden yok oldu diye bir şeyleri var. O öndeki kırmızı karakter aslında Tyrannosaurus Rex olduğu için, genelde en çok bilinen dinozorlardan olduğu için kırmızı kullanılmış. Ama normalde değil. Yani daha kahverengi. Buradakilerin hiçbirinin gerçek rengi değil aslında. Mesela burada kahverengi gerçekçi bir renk olurdu.

Benim buradan anladığım şu: belki çocuk da kırmızı dinozora odaklanacak. Dolayısıyla bunun kahraman olması gerekiyor ya da metnin bunu anlatıyor olması gerekiyor. Yani bu renklerdeki kırmızı mı, yeşil mi, çocuklar için yapıldığı için bu tür renkler olabilir. Fakat renklerin psikolojik etkileri uygun olarak yapılmalı. Dünya genelindeki etkilerinden bahsediyoruz. Çünkü farklı kültürlere göre kullanılan renkler değişir. Yani Doğu kültürüne göre renklerin anlamı farklıdır, Batı'dakine göre farklıdır. Belki Latin Amerika'da daha farklıdır. Onu tam bilmiyorum ama buradaki renkler uygun mudur? Evet, uygun olabilir. Çünkü çocuğun da kendi hayal dünyasında, çok degradeli, aşırı gölgelendirmenin olduğu resimlemelerden ziyade

basit renklerin, hatta kendisinin bile yapabileceği kalitede olması gerekiyor. Yani onların yaş grubuna uygun kullanılması gerekiyor. Genel olarak uygundur ama vurgu renklerinin niçin kullanıldığı burada önemli. Tamam.

3.1.1.2. Resimde kullanılan illüstrasyon boyutu sayfa oranına göre uygun mudur? Neden?

Uygundur. Aynı dediğim hiyerarşik durum boylarda da geçerlidir. Hangisi daha önemliyse onun boyu daha büyüktür. Ya da işte genelden bahsediyorsak, bunların birbirine göre boy oranı da çok önemli. Mesela, burada T-Rex dedin, T-Rex buradaki dinazor türlerine göre daha mı uzun, daha mı kısa, ya da bunlar kendi içerisinde boy durumlarına göre de yine çocuğun algı ve kıyas edebilmesi için önemli.

Aslında şuradaki mavi dinazor, diğer türlere göre en uzun; literatürde görünen en uzun dinazor bu aslında ama T-Rex daha büyük yapılmış.

Evet. Çünkü muhtemelen T-Rex'i daha ön planda çıkarmaya karar verdik.

Evet, yani burada boy hiyerarşisi de önemli. Onu demek istiyorum.

Yani şunun boyu ideal aslında, şu da zaten küçük bir dinazor. Ama şu büyük olmalıydı T-Rex'ten.

Evet, yani dediğimiz ortak akılla zaten çıkıyor.

3.1.1.3. Resimde kullanılan illüstrasyonlar 7-8 yaş çocukların anlaması için uygun mudur? Neden?

Uygundur çünkü yalın olarak anlatılmış. Mesela dinazorun üzerindeki bazı özellikler vurgulanmış. Boynuz gibi, yele gibi. Bunlar sert yeşiller galiba ya da buradaki dinazorun üzerindeki benekler gibi farklılıkların basit bir şekilde vurgulanması gerekir. Çocuk eğer burada anlatıyorsa dinazorların çeşitleri şunlardır. Burada neden yok olduklarını görüyoruz: göktaşları, dünyanın şekil değiştirme zamanı, volkanizmanın harekete geçmesi. Ondan sonra fayların kırılması, deprem gibi şeyler, yangın. Evet.

Mesela yiyecek bulamadıklarından falan bahsedelim.

Sonra ortam birazcık daha kuru resmedilebilir, çöl gibi ya da kayalık gibi. Evet, ama genel anlamda algı açısından uygun.

3.1.1.4. Resimde kullanılan illüstrasyon tekniği sizce çocuklar açısından ilgi çekici midir? (Dijital illüstrasyon mu, geleneksel illüstrasyon mu kullanılmıştır?)

Onların bildiği ve yapabildiği tarzda olması lazım ki bu zor bir iştir. Evet, çok iyi bir illüstrasyon yapabilirsin ama çocuğa hitap etmiyorsa, teknik olarak da bu böyle. Bu iyi bir davranış olmayacaktır. Evet, çok güzel dinazor resmi yapabiliriz. Çok detaylı yaparız ama detayın önemi yoksa çocuk bu düzeyde zaten geniş bir anlama kabiliyetine sahip. Yani detaylara çok girdiğini zannetmiyorum. Dolayısıyla yalın anlatım, basit şematik anlatım burada iyidir, geçerlidir ve uygundur.

Burada da pastel mi kullanılmış, sizce kuru boya mı kullanılmış ya da kuru pastel boyalar mı var?

Şimdi kuru boyaların bazıları yağ bazlı olur biliyorsun. Yağ bazlı olanlar da pastel tadı verebilir ama bunlar kuru boyaya benziyor daha çok. Yani renklerin şeylerine bakarsanız kurumasına falan. Pastel yapılsa buradaki detayları veremeyebilir. Rahatlıkla yapamayabilir. Biraz da aslında yedirir, daha böyle geçişlerde yumuşak olur. Daha kalın olur. Çizgileri bu şekilde kullanamaz ya da benekleri yapar ama birbirine taşar falan gibi. Yani buradakiler kuru boyaya daha çok benziyor. Tam orijinali olmayınca bir şey diyemem ama kuru boyaya benziyor.

Çekici gibi gözüküyor. Tabii çocuklarla ilgili böyle bir araştırma yapılabilir. Çocuğa sorulabilir: Beğendin mi, beğenmedin mi, renkler nasıl? Sence bunun rengi ne olmalıydı? Hangisi gözünü rahatsız ediyor gibi? Tabii ki geleneksel yani kuru boyayla yapılmış. Dijital olsa vektör ya da piksel şeyleri belli olur. Yapısı belli olur.

3.1.1.5. Resimde kullanılan görseller bilimsel illüstrasyon kriterine uygun mudur? Açıklayınız?

Detay yok çünkü.

Evet.

Yani bir zoolojik illüstrasyon yapılırken detay önemlidir. Hangi konuyla ilgiliyse, eğer epidermal dokuyla ilgiliyse, derisindeki kılcal damarlara varana kadar detay alınması gerekiyor. Bu tür illüstrasyonlar tıbbi amaçlarla kullanılacak şeyler değil. Bunlar ancak çocuk hikaye kitaplarında kullanılacak türde detaylara ve tekniklere sahip. Tıbbi illüstrasyonlar için daha hiperrealist teknikler kullanılması gerekir. Mesela kas yapısını mı gösteriyor? Deri dokusunu mu gösteriyor? İskelet sistemini mi gösteriyor? Hangi yapıyı gösteriyorsa, ona göre illüstrasyonun detaylanması gerekir.

3.1.1.6. Resimde kullanılan illüstrasyon ve metin ilişkisini anlatımı desteklemesi açısından nasıl değerlendirirsiniz?

Uzmanlara yıllarca şu soru soruldu: Ne oldu da dinazorlar birden yok oluverdi? Artık bu uzmanların büyük bir bölümü aynı görüşte birleşiyor. Asıl neden bir göktaşı, yani uzaydan gelen bir kaya parçasıydı. Gezegenimize her gün sayıları 500'ü bulan tenis topu büyüklüğünde göktaşları düşer. Ama bunlar yeryüzüne ulaşmadan parçalanır. Ne var ki milyonlarca yıl önce dünyaya çarpan göktaşı, Yucatan Yarımadası'na çapı tam km olan bir taş bırakacak kadar devasa boyutlarda olmalıydı. Dahası, çarpmanın havayı tozla kaplayacak ve yoğun bulutların oluşmasına neden olacak büyüklükte bir patlamaya yol açtığı tahmin ediliyor. Kısacası dünya, aylarca belki yıllarca karanlıkta kalmış ve dondurucu bir iklim hüküm sürmüştü. Bundan dolayı otla beslenen dinazorlar yiyeceksiz kalmış. Dolayısıyla bu otçul dinazorlarla beslenen etçil dinazorların da sonunda nesli tükenmişti.

Evet, buradaki soruda metin resimle desteklenmeli diyor. Tabii başka detaylar da eklenebilirdi. Az önce konuştuk. Mesela beslenme kıtlığından dolayı soyların tükendiği. Göktaşı konusu güzel, çocukların anlayacağı şekilde basit anlatılmış; yukarıdan düşüyorlar. Volkan patlaması da fena değil, onlar da iyi durumda. Belki yer, kurak olmalıydı ya da ağaçlardaki meyveler olmamalıydı. Kuru dallar olabilirdi.

Zaten dinazorların yaşadığı zaman biraz çöl iklimine de benziyor. Araştırdığımda öyle bir şeyler bulmuştum.

Öyle mi? O zaman nasıl nesli tükeniyor? Madem o iklimde ortaya çıkabiliyorsa, yaşayabiliyor da altındayız.

Evet. Yeşil tarafı da var ama daha çok çöl iklimine benzetmişler. Ben çok fazla dinazor kitabı inceledim. Onlara baktığımda genelde biraz daha çöl, kuraklık tarzı yerlerde yaşadıkları belirtilmiş.

Onu tam bilemiyorum. Öyle bir bilgi bende yok. Ama madem öyle, buradaki yeşil alan birazcık daha farklı yapılabilir.

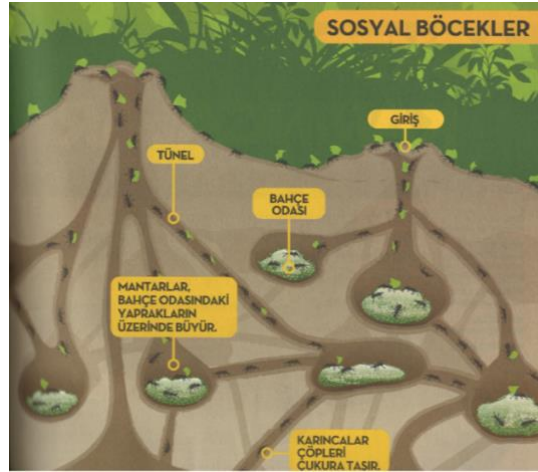
Aynen, fazla yeşil verilmiş. Normalde daha çöle yakın, kahverengi tonları ve biraz daha kum rengi olabilirmiş.

3.1.1.7. Resimde kullanılan illüstrasyonun tarzı nasıl tanımlanabilir? (Gerçekçi, soyut, minimal, karikatürize, vs.)

Gerçekçi değil. Soyut değil. Minimal yani belki minimal diyebiliriz çünkü yalınlaştırılmış. Karikatürize edilmiş diyebiliriz. Bunlar karikatürize edilmiş benziyor. Yani daha çok daha sevimli hale getirilmişler.

3.1.1.8. Bu çalışmadaki illüstrasyonu sanatsal açıdan nasıl değerlendirirsiniz? Çocuk için sanatsal kullanım önemli midir, yoksa göz ardı edilebilir mi?

Edilebilir tabii ki. Yani özellikle bilgiyi veriyorsanız yani information dizaynda bilgi veriliyorsa bilgi ile ilgili bilgi ile ilgili şöyle bir durum vardır yani öncelikle fonksiyonu önemlidir. Tasarım ikinci plandadır. Yani önce bilgiyi vereceğiz ondan sonra elbette önemlidir. Tasarımda önemli bir renklerde kompozisyonda elbette algıda vesaire. Ama bu tip kitaplarda özellikle çocukları iyi eğitmek için ya da ansiklopediktik hazırlanmış olan kitaplarda birinci planda metnin desteklenmesi önemlidir. İkinci planda estetik önemlidir. Ama estetik içeriğin önüne geçiyorsa bu sıkıntılıdır. Genel olarak böyle diyebiliriz, bahsedebiliriz.

Resim 19: “İlk Böcekler Kitabım” Adlı Kitaptan İllüstrasyon

3.1.2.1. Resimde kullanılan renk tercihi çocuklar için uygun mudur? Neden?

Şimdi bu nedir? Sosyal böcekler demiş. Böceklerin sosyolojisini anlatıyor herhalde değil mi? Yaşam tarzı kaldıkları yer. Evet yani çocuklar için bir defa şuradaki balonlar çok uygun olmayacak. Bunlar çok klasik yazıtipleri mesela çok klasik bir büyük harflerle yazılmış. Küçük harflerle yazılması çocuğun dilinde birazcık daha samimi olduğunu gösterebilir. Mesela buradaki illüstrasyonlar dijital illüstrasyona benziyor. Belki elle çizilerek şematik bir şey yapılsa daha iyi olabilirdi. Yani buradan dijital olduğunu görüyorum ben. Onun için hani biraz daha çocukların dilinde bu çok teknik bir illüstrasyona benziyor.

3.1.2.2. Resimde kullanılan illüstrasyon boyutu sayfa oranına göre uygun mudur? Neden?

Yani şöyle söyleyebilirim, şuradaki detay kısımları daha da büyütülebilirdi. Eğer birebir görüntü buysa küçük kalmış. Çocuklar bunu algılayamaz. Buradaki böceği görmek ister. Böceğin cinsini mesela karınca diyelim ki bundan. Ne olduğu belli değil. Çünkü sosyal böcekler denmiş ama altta bir defa karınca yazıyor. Diğer kısımlarda yok. Hani karıncayı göstermek lazım. Bu alan genişletilip örnekler ya da şeyler detay kısmının üzerinde daha iyi verilebilirdi. Yani oranı çok uygun değil bence.

3.1.2.3. Resimde kullanılan illüstrasyonlar 7-8 yaş çocukların anlaması için uygun mudur? Neden?

Aynı şey biraz daha büyük yapılsa iyi olurdu. Ve dedik ya o zaman belki karıncaları birazcık daha sevimli de yapabiliirdik. Buradan tam algılanmıyor anlaşılmıyor. Yani bir tık daha büyüyebilirdi. Bir kesiti şurayı da içine alacak bir kesiti yeterli olurdu. Tabii bunu da büyütmiş olurduk.

3.1.2.4. Resimde kullanılan illüstrasyon tekniği sizce çocuklar açısından ilgi çekici midir? (Dijital illüstrasyon mu, geleneksel illüstrasyon mu kullanılmıştır?)

Bence çok sıkıcı. Daha keyifli bir hale getirilebilirdi yani çocuklara oyun gibi. Yani mutlaka ne öğretiyorsak 7-8 yaşındaki bir çocuğu oyunda ilişkilendirilmesi gerekir. dijital gözüküyor.

3.1.2.5. Resimde kullanılan görseller bilimsel illüstrasyon kriterine uygun mudur? Açıklayınız?

Tam hikaye kitabından daha uygun durumda. Yani nispeten uygundur. O yaştaki çocuk için daha teknik detaya girmeye gerek yok. Yani burada demiş ki işte burada karıncalar var. Bu tünellerden geçiyorlar. Buralarda kalıyorlar giriş kısmı budur. Sadece dediğim gibi yazıların tipleri değişebilirdi. İllüstrasyon şekli değişebilirdi, daha yalın bir hale getirilebilirdi. Evet bilimsel daha yakın ama çocukların bilimsel illüstrasyonla hani o kadar yoğun bir detayla çok fazla ilgileneceğini zannetmiyorum.

3.1.2.6. Resimde kullanılan illüstrasyon ve metin ilişkisini anlatımı desteklemesi açısından nasıl değerlendirirsiniz?

Metinler daha çocuksu yazılmalı, balonlar yapılmalı, sevimli balonlar, renkler mesela kullanılan balonlarda birazcık daha canlı dikkat çekici olabilir. Sıkıcı çocuk için. Toprak rengi veya işte buradaki bitki örtüsü güzel olabilir. Bunda sıkıntı yok. Zaten bu doğal olması gerekir anlaşılması için. Ama diğerleri yani daha keyifli hale gelebilirdi.

3.1.2.7. Resimde kullanılan illüstrasyonun tarzı nasıl tanımlanabilir? (Gerçekçi, soyut, minimal, karikatürize, vs.)

Ben gerçekçi buluyorum bunu birazcık da. Yani soyut değil, minimal belki olabilir arındırılmış çünkü. Karikatürize edilmiş mi? Hayır.

3.1.2.8. Bu çalışmadaki illüstrasyonu sanatsal açıdan nasıl değerlendirirsiniz? Çocuk için sanatsal kullanım önemli midir, yoksa göz ardı edilebilir mi?

Sanatsal değil çok fazla. Çocuk için sanatsal kullanım önemli midir? Yani dediğim gibi belki bu yaştaki çocuk için bir tık daha sanatsal kullanım demeyelim de görsel içerik birazcık daha ön plana çıkarılabilir. Yani yoksa ilişki kuramaz.

Resim 20: “Vücudumuz” Adlı Kitaptan İllüstrasyon

3.1.3.1. Resimde kullanılan renk tercihi çocuklar için uygun mudur? Neden?

Yani bence uygundur. Çünkü renkli yapılmış çocukların boyaması gibi duruyor. Hani biraz daha büyük ele alınabilirdi. yani şuradaki görseller vesaire falan olabilirdi. Fena değil, güzel.

Daha dikkat çekici diğerlerine göre değil mi?

- Yani bunlar zaten şuradaki şekiller vurgulanmış. Buradaki bütünsel olduğunu belirtmek için aynı tonlarda boyanmış vs. Yani iskeleti. Diğerleri de farklı kılmak için farklı renklerle yapılmış. Bir sıkıntı ben görmüyorum.

3.1.3.2. Resimde kullanılan illüstrasyon boyutu sayfa oranına göre uygun mudur? Neden?

Yani uygundur ne kadar büyük yapılırsa o kadar rahat algılaması mümkündür çocuğun. Yani dolayısıyla boyut olarak uygun ama figürler bir tık küçük kalmışlar. Evet. Bu boyuta göre ama yani sen bunu tabi sayfa boyutunda yaparsan normale dönecektir. Ama şöyle baktığımız zaman küçük kalmış.

3.1.3.3. Resimde kullanılan illüstrasyonlar 7-8 yaş çocukların anlaması için uygun mudur? Neden?

Bence uygundur hem iskelet sevimli veya hali de getirilmiş yani korkutmamış gayet güzel. Anlaması için uygun mu? Tabii anlatılması da gerekebilir şimdi burada

işte iskeletin ne yaptığını, bu robot şeklinde bir iskelet yapılmış, sevimli bir hale getirilmiş. Ne yaptı işte burada aşağıdaki figürleri ne yapıyor? Elini alıyor. Onlarla ilişki kurması çocuk için çok önemli. Yani güzel.

3.1.3.4. Resimde kullanılan illüstrasyon tekniği sizce çocuklar açısından ilgi çekici midir? (Dijital illüstrasyon mu, geleneksel illüstrasyon mu kullanılmıştır?)

Bence ilgi çekicidir. Tabii geleneksel illüstrasyona benziyor buradan ama geleneksel tarzda dijital de yapılmış olabilir.

3.1.3.5. Resimde kullanılan görseller bilimsel illüstrasyon kriterine uygun mudur? Açıklayınız?

Yani hangi bilimsel şimdi fen kitaplarına göre uygundur çocuğun. Tabii o da lise zamanında başlıyor dolayısıyla. Ama genel olarak uygundur fakat yazı tipleri yine beni rahatsız etti. Belki daha sevimli hale gelebilirdi ama bence uygun. Evet. Bilimsel instrasyon kriterlerine tam uymuyor yani bilimsel illüstrasyon başka bir şey. Çok daha yoğun, çok daha detayı anlatan illüstrasyonlar. Hani buna dediğim gibi çocuk kitaplarıyla alakalı bir bilimsellikten bahsediliyorsa uygun.

3.1.3.6. Resimde kullanılan illüstrasyon ve metin ilişkisini anlatımı desteklemesi açısından nasıl değerlendirirsiniz?

Kemiklerin uc uca geçip yerleştiği yerlere eklem adı verilir. Ama eklemi burada tam da göremiyoruz. Bir ok çıkartılabilirdi. Yani eklem öne çıkartılabilirdi falan işte buradaki eklemler falan ve yazı daha da büyüyebilirdi birazcık daha. Belki detay verilebilirdi şuradan ayrıca detay. Evet eklemler eğilmemizi ve dönmemize olanak sağlar. Bak bu güzel ama şuradaki eklemi vurgulamak gerekirdi. Kiriş adı verilen şeritler kemikleri bir arada tutar kiriş nerede? Çocuk nasıl bilecek? Bu diğerleri için de geçerli aynı.

3.1.3.7. Resimde kullanılan illüstrasyonun tarzı nasıl tanımlanabilir? (Gerçekçi, soyut, minimal, karikatürize, vs.)

Gerçekçi değil, soyut değil, minimal olabilir, karikatürize, minimal ve karikatürize diyelim ikisi.

3.1.3.8. Bu çalışmadaki illüstrasyonu sanatsal açıdan nasıl değerlendirirsiniz? Çocuk için sanatsal kullanım önemli midir, yoksa göz ardı edilebilir mi?

Yani çok sanatsal değil ama hareketi duruşu gayet estetik. Ama çocuk için de zaten gerekli olan daha fazla sanatsal değil. Yani burada klasik dönem tablosu gibi bir şey yapacak halimiz yok. Burada dedim ya anlatıcılık da yani.

Peki bilimsel illüstrasyon ne kadar detaylı olmalı. Seçilen kitaplar daha çok TÜBİTAK, popüler bilim yayınları diye çıkardığı kitaplarda fazla detay olmaması bilimsel kitap kategorisinin içine girmesine engel midir?

Yaş grubuna göre değerlendirilir. Şimdi bilimsel dedik mi? Tıp fakültesinde okutulacak kitaplar da bilimsel çocuklar için, işte hayvanları anlatan kitaplarda bilimselmiş gibi olabilir. Bu düzeye göre değişir. Ne dedik? Normal bir bilimsel kitaba göre yetersiniz ama çocuklar için yeterli mi?

Yine bilimselle geliyor aslında.

Değil ama yaş için bilimsel içindir evettir. Yani çocuk orada neyi öğrenecek? Eklem, eklem nedir? Basit bir şey yani. Onu anlatabiliyorsa bilimseldir ama bilimsel olabilmesi için eklemi göstermek gerekir. Yani orada çocuğa da göstereceksin. Şimdi çocuk orada kocaman bir figür görüyor. Eklem neresi belli değil.

Resim 21: “Dünyamız” Adlı Kitaptan İllüstrasyon

3.1.4.1. Resimde kullanılan renk tercihi çocuklar için uygun mudur? Neden?

Evet. Yani tabii yalın aslında kullanılmış, kahve tonları ve yeşil tonları. Aslında uygun ama aşırı detaylı. Yani çocuk anlayamaz bunun, ne olduğunu. Çünkü o yaşlarda çocuk detaya değil bütüne bakar. Dolayısıyla bunun bölgesel yani şematik olması her zaman için çocuk açısından önemlidir. Renk tercihi olarak evet renkler aynı renkler olabilir ama detay daha basite alınmalıydı.

3.1.4.2. Resimde kullanılan illüstrasyon boyutu sayfa oranına göre uygun mudur? Neden?

Küçük resimde birazcık küçük kalmış. Büyük resimde uygun. Yani boyut olarak uygun sıkıntı yok. Ama küçükte algılayamaz çocuk bunun ne olduğunu göremez.

Peki örneğin yazı alanlarını direkt beyaz bırakmışlar ya hocam. Mesela bunu atıyorum gökyüzünü burada devam ettirseydi.

Olabilirdi.

Ama yazıyı görselin içine sıkıştırırsaydı.

Yok. Şimdi aslında yazının zaten 7-8 yaşındaki çocuklar ancak bunu okuyacak biraz da büyük olması lazım bunlar beni tam sayfa boyutu diyorsak normal.

Şöyle bu kitabın boyutu normal A5 boyutunda. Yani bu kağıdın yarısı. Aynen. Ya hemen hemen bu boyuttan bir tık daha büyük aslında.

Yarısı ise aslında şu okunaklı. Bunda bir sıkıntı yok. Beyaz alanı kullanımı çok önemlidir. Bilgi verici şeyler de özellikle yani bunun zeminine hani şuradaki açık mavi atılsa da üstüne yazılıydı yok. Beyaz üstüne kullanım dahil. Ha yetişkin olur kullanabilirsin ya da estetiği birinci planı alabilirsin. Ama yetişkin değil, bunlar çocuk sonuçta.

3.1.4.3. Resimde kullanılan illüstrasyonlar 7-8 yaş çocukların anlaması için uygun mudur? Neden?

Az önce konuştuk. Küçük olan pek uygun değil karmaşık. Büyük olan aslında uygun ama gereksiz detaylar da var. Yani arka taraftaki sürüler çok anlaşılıyor gibi yani daha böyle çocuksu yapılsa daha iyi anlaşılıyor. Bu bir tık daha ortaokul veya lise öğrencisi için uygun olabilir.

3.1.4.4. Resimde kullanılan illüstrasyon tekniği sizce çocuklar açısından ilgi çekici midir? (Dijital illüstrasyon mu, geleneksel illüstrasyon mu kullanılmıştır?)

Tamam bizim yaş grubumuza göre çekici. Fakat o gruba göre dediğimiz gibi kafa karıştırıcı olabilir. Tabi geleneksel illüstrasyona daha çok benziyor bu. Dijital illüstrasyon gibi durmuyor.

Sulu boya mı sizce?

Evet. Biraz boya hem de şey kuru kalem kullanılmış diyebilirim. Zeminde dağlarda gökyüzünde sulu boya gibi ben de çok yaptırdığım bir şeydir. Zeminde solu boya yukarıda kuru boya kullanmış. Yani kullanması da gayet normal.

3.1.4.5. Resimde kullanılan görseller bilimsel illüstrasyon kriterine uygun mudur? Açıklayınız?

Yani ortaokul çocuğu için uygun. Ders kitaplarına uygun. Çünkü zürafa nedir? Benekleri, boyu, ağaca göre orantısı, işte diğer hayvanlarla ilişkisi, yaşadığı bölge kültürünün özellikleri, otlardı, dağlardı, işte gökyüzüydü hepsi veriyor. Aslında bunlar bir bilgidir. Ama tıbbi daha ilerisi için o farklı konuştuk onu. Ama çocuklar için uygun 7-8 yaş çocuklar için daha basit olabilir. Yani çizimi ilk sayfadaki çizime benzemiş olsa çocuk daha mutlu olurdu. Burada kafası karışır yani tanımlamakta.

3.1.4.6. Resimde kullanılan illüstrasyon ve metin ilişkisini anlatımı desteklemesi açısından nasıl değerlendirirsiniz?

Öncekiler gibi yani büyük karakterli yazılar ama bu yazıların daha sevimli ve daha kısa. Yani bu metin türevi ortaokul bile değil lise çocuğunun rahat anlayabileceği ve kavrayabileceği düzeyde. Şimdi 7-8 yaş çocuğunun dikkati çok çabuk dağılır. Onun için çok kısa bir ya da iki cümlelik satırlık olması daha mantıklı olur. Çünkü onlar daha çok görsellikle eğitir kendini. Yani gördüğünü anlamaya çalışır. Okuduğunu anlamaya yani hem okur hem kafasında onu çevirmeye çalışırken kavram çatışması olabilir, gerekli.

3.1.4.7. Resimde kullanılan illüstrasyonun tarzı nasıl tanımlanabilir?

(Gerçekçi, soyut, minimal, karikatürize, vs.)

Yani minimal değil, biraz daha gerçekçi buldum ben bunları. Soyut değil, minimal değil, karikatürize değil. Gerçekçi yani.

3.1.4.8. Bu çalışmadaki illüstrasyonu sanatsal açıdan nasıl

değerlendirirsiniz? Çocuk için sanatsal kullanım önemli midir, yoksa göz ardı edilebilir mi?

Özellikle her ikisi sanatsal açıdan daha öne çıkmış. Yani sanatsal açıdan daha iyi ama yaş grubuna uygun değil.

Resim 22: “Vücutumuz Nasıl Çalışır?” Adlı Kitaptan İllüstrasyon

3.1.5.1. Resimde kullanılan renk tercihi çocuklar için uygun mudur? Neden?

Uygun gayet eğlenceli çocuğun dikkatini çekebiliyor. Kullanılan buradaki işte figürler vesaireler uygun ama yazı karakterleri yine uygun değil. Başlıklar büyük ve okunabilir büyüklükte ama diğer metinler küçük. Yani okuması çok zor ve burada her canlının işte bu eğitimi aldığı ya da bilişsel olarak verdiğini gösteriyor. İşte uzayda mesela farklı bunun deneyimi falan ondan bahsediliyor gibi. Hani ne gerek var bilmiyorum.

Bir de mesela burada böyle arkası dönük figürler çocuklar için çok uygun değil gelişimsel açıdan.

Ama yani şöyle de bir durum var. Şimdi biz burada çiş eğitiminden bahsediyoruz yani o da normalde olabilir bence çok bir sıkıntısı yok.

Yani burada bir şey yok, erotik bir durum yok yani öyle düşünüyorsa.

3.1.5.2. Resimde kullanılan illüstrasyon boyutu sayfa oranına göre uygun mudur? Neden?

Resimde kullanılan illüstrasyon boyutu güzel uygun. Yani çocuğun algılayabileceği büyüklükte.

3.1.5.3. Resimde kullanılan illüstrasyonlar 7-8 yaş çocukların anlaması için uygun mudur? Neden?

Bence uygun ama açıklanması lazım. Yani şimdi burada işte filin dışkısı var işte ne bileyim burada astronot niye konmuş onu anlamış değilim. Metni tabii okumadık ama.

Uluslararası uzay istasyonun gibi uzay taşıtlarında astronotların çişleri içme suyuna dönüştürülür.

Çiş eğitimi için bu bilgiye gerek yok. Yani gereksiz bir bilgi. Bir de şöyle illüstrasyonun gücü kendi başına kendini ifade etmesiyle görülür. Yani burada bir şey ifade etmiyor. Bak burada fildeki ifade ediyor. Burası tamam ama astronot yok. Yani onları çok iyi değil.

3.1.5.4. Resimde kullanılan illüstrasyon tekniği sizce çocuklar açısından ilgi çekici midir? (Dijital illüstrasyon mu, geleneksel illüstrasyon mu kullanılmıştır?)

İlgi çekici ama buradaki astronot dediğimiz gibi değişebilirdi. Ama fil güzel. Dijital kullanılmış zaten.

- Evet dijital yapılmış.

3.1.5.5. Resimde kullanılan görseller bilimsel illüstrasyon kriterine uygun mudur? Açıklayınız?

Bilimsel uygunluk içerideki metnin anlatisıyla ilgili ki uygun fildeki gördüğüm kadarıyla.

3.1.5.6. Resimde kullanılan illüstrasyon ve metin ilişkisini anlatımı desteklemesi açısından nasıl değerlendirirsiniz?

Metinler yine aynı şekilde. Yani çok kalabalık özetlememiş ve çocukların dilinde mesela başlıklar güzel. Kaka yapıyorum, çiş nedir güzel. Fakat metin kısmı değil. Daha kısa, daha çocukların dilinden.

Filin içine yazı yerleştirmiş ya sizce nasıl?

Olabilir. Çocukların şey yapması açısından. Ya onu fille ilişkilendirmesi için bunlar kullanılır aslında. Zaten yer yok yani nereye yazacak? Şimdi başka türlü o onu kullanabilir sıkıntı yok. Belki balon da yapabilir. Yani çocukların daha güzel anlayabileceği bir şekilde.

3.1.5.7. Resimde kullanılan illüstrasyonun tarzı nasıl tanımlanabilir?

(Gerçekçi, soyut, minimal, karikatürize, vs.)

Galiba resimde kullanılan illüstrasyon tarzı gerçekçi değil. Çok fazla soyut minimal diyelim. Karikatürize ve minimal.

3.1.5.8. Bu çalışmadaki illüstrasyonu sanatsal açıdan nasıl

değerlendirirsiniz? Çocuk için sanatsal kullanım önemli midir, yoksa göz ardı edilebilir mi?

Bence sanatsal açıdan gayet güzel bir sıkıntı yok. Çocuk için de önemli midir? Yani çocuk için işin sanatsalından ziyade çocuğun dünyadaki nesneyle eşleştirmesi önemli burada. İlk planda onun renkleri ve ondan sonra işin hikayesi onun için önemli olmuş.

Resim 23: “101 Basamaklı Sayılara Kadar Sayabilir Misin?” Adlı Kitaptan İllüstrasyon

Ne diyor? 1 milyon yıl önce oradan yeryüzüne son görüldüğü günden bugüne geçen süre gibi uzun zaman aralıklarını ölçmek için kullanışlıdır bir milyon. O zaman da bugüne neredeyse 65 milyon yıl geçmiştir. Evet.

3.1.6.1. Resimde kullanılan renk tercihi çocuklar için uygun mudur? Neden?

Çok soluk. Yani farklı renkler yaparsak ya mavi daha ne bileyim doygun, turuncu daha doygun, pembe daha doygun olabilirdi. Yani çok da uygun değil. Aşırı detay var yerdeki otlarda. Birkaç tane yapılması bile yeterliydi. Yani burada espas birazcık ötelenmiş. Yani şekil zemin ilişkisi birazcık sıkıntılı.

3.1.6.2. Resimde kullanılan illüstrasyon boyutu sayfa oranına göre uygun mudur? Neden?

Uygundur. Yani A5'e göre zaten düşünürsen fena değil uygun.

3.1.6.3. Resimde kullanılan illüstrasyonlar 7-8 yaş çocukların anlaması için uygun mudur? Neden?

Evet uygundur. Gayet güzel yani burada sevimli yapılmışlar, büyüklükler, oranlar falan fena değil bence uygun.

3.1.6.4. Resimde kullanılan illüstrasyon tekniği sizce çocuklar açısından ilgi çekici midir? (Dijital illüstrasyon mu, geleneksel illüstrasyon mu kullanılmıştır?)

Yani ilgi çekicidir, çocuk şeyine benziyor. Fena değil ilgi çekici olabilir evet.

3.1.6.5. Resimde kullanılan görseller bilimsel illüstrasyon kriterine uygun mudur? Açıklayınız?

Resimde kullanılan görseller bilimsel illüstrasyon kriterine uygundur çünkü farklılıkları ortaya konmuş. Yani bu bir ders kitabında konuyorsa evet uygundur o çocuklar için.

3.1.6.6. Resimde kullanılan illüstrasyon ve metin ilişkisini anlatımı desteklemesi açısından nasıl değerlendirirsiniz?

Resimde kullanılan illüstrasyon ve metin ilişkisi bence güzel çünkü hem şekil hem de metin büyük, okunaklı, dalgalar yapılmış, dikkat çekici ve çocuk içinde uygun olduğunu düşünüyorum. Diğerlerini nazaran daha uygun.

3.1.6.7. Resimde kullanılan illüstrasyonun tarzı nasıl tanımlanabilir? (Gerçekçi, soyut, minimal, karikatürize, vs.)

Bana birazcık daha gerçekçi geldi. Yani özellik olarak soyut değil, minimal kesinlikle değil. Bazı yerler stilize edilmiş. Evet ama çok da minimal diyemeyiz çünkü minimal olması için iki boyutlu şematik olması lazım. Karikatürize değil.

3.1.6.8. Bu çalışmadaki illüstrasyonu sanatsal açıdan nasıl değerlendirirsiniz? Çocuk için sanatsal kullanım önemli midir, yoksa göz ardı edilebilir mi?

Evet çalışmadaki illüstrasyonu sanatsal açıdan gayet güzel. Yani burada sanatsal ve içerik neredeyse %50-50 Dolayısıyla yani ikisi de birbirini tamamlayacak şekilde yapılmış.

Ek 4. Uzman Görüşleri 2 – Öğr. Gör. İbrahim KARAKAŞ

Necmettin Erbakan Üniversitesi Güzel Sanatlar ve Mimarlık Fakültesi Grafik Bölümü

3.1. Çocuk kitaplarında hangi illüstrasyon teknikleri bulunur, bunlardan hangisi çocuklar için daha çekicidir? Neden?

İllüstrasyon teknikleri çeşitlilik gösterir. Her birinin kendine özgü avantajları vardır. Geleneksel, dijital veya deneysel illüstrasyon yaklaşımları şeklinde başlıklar altında toplanabilir. Fakat döneme ve gelişimlere göre farklı illüstrasyon teknikleri ortaya çıkabilir.

Çocuk kitaplarında sulu boya, karakalem, dijital illüstrasyon, kolaj, akrilik boya, gravür vb. yaygın illüstrasyon teknikleri olarak söylenebilir. Sulu boya; yumuşak ve doğal tonlara odaklandığı için genellikle masalsı ve hayalperest bir atmosfer yarattığı söylenebilir ve bu nedenle çocukların ilgisini çekebilir. Karakalem; daha somut nesnelere veya ortamlar yaratarak çocukların merakını artırabilecek detaylı ve gerçekçi tasvirler sunabilir. Dijital illüstrasyon, modern ve çekici görseller sunar. Dijital dönemde bu tür görseller daha yaygın olduğu için çocukların bu tarz tekniklere alışkın olduğu ve onların ilgisini çekebileceği söylenebilir. Kolajlar, çocukların dokunsal ve görsel duyarlarını uyandıran farklı materyallerin ve dokuların kullanılması ilgilerini çekebilir. Akrilik boya ile parlak ve güçlü renkler fırça darbeleriyle dinamik ve enerjik bir his vermesi nedeniyle ilgilerini çekebilir. Gravür, zengin bir içerik deneyimi için önerilebilir. Hikayelerde detaylı ve karmaşık dünyalar yaratmak için kullanılabilir.

Çocuk kitaplarında kullanılan illüstrasyon tekniklerinin seçiminde hedeflenen yaş grubu, hikâyenin türü ve çocukların görsel ilgileri dikkate alınmalıdır. Canlı renkler, net çizimler ve yaratıcı teknikler genel olarak çocuklar için daha çekici bulunduğu söylenebilir.

3.2. Dijital illüstrasyonlar mı daha etkili, geleneksel illüstrasyonlar mı? Çocuk kitaplarına göre hangisi daha avantajlıdır?

Dijital ve geleneksel illüstrasyonların tercihi veya etkili olup olmaması, çocuk kitaplarının hedef kitlesine ve içeriğine bağlı olduğu söylenebilir.

3.3. Bir çocuk kitabı illüstrasyonunda yalınlığın ve karmaşıklığın rolü nedir?

Piaget, insanların çocukluk yaşlarında bile çevreyi ve nesnelere algılamalarını topoloji ile açıklamaktadır. Uzay ve çevreyle alakalı ilk görsel kavramların topolojik olduğunu belirtir. Topoloji; geometrik şekillerin dönüşümü sürecinde değişmeden kalan özelliklerini incelemektedir ve ilgilendiği kısım uzaydaki şekiller olmaktadır. Bu nedenle, çocukların erken dönemde uzay ve çevre algılarını geliştirmelerine yardımcı olmak için, çocuk kitaplarında kullanılan illüstrasyon yaklaşımlarının topolojik kavramları içermesi önemli olabilir.

3.4. Çocuk kitaplarında gerçekçilik ne kadar önemlidir? Çocuğun 7-8 yaş grubuna göre anlamlandırması için gerçekçilik mi tercih edilmelidir?

Bence bu soru iki şekilde değerlendirilebilir. 7-8 yaş grubu için somut düşünceden soyut düşüncelere geçişleri bu dönemde ağır basabilir. Bu yüzden hayal gücünü geliştiren fantastik (hayali) hikayeler yaratıcılığı teşvik ederek zihinsel esneklik kazandırabilir. Fakat çocukların hikayeleri anlamlandırması ve onlarla bağ kurması açısından gerçekçilik de önemli bir rol oynayabilir.

Resim 18: “Peki Ama Neden Hayvanlar?” Adlı Kitaptan İllüstrasyon

3.1.1.1. Resimde kullanılan renk tercihi çocuklar için uygun mudur? Neden?

Evet, kullanılan renkler çocuklar için uygun olabilir. Birbiri arasında kontrast yaratacak renkler ve arkaplan parlak ve canlı renk algısı yaratarak çocukların dikkatini çekmek için kullanılabilir.

3.1.1.2. Resimde kullanılan illüstrasyon boyutu sayfa oranına göre uygun mudur?

Evet, uygun sayılabilir. İllüstrasyonların sayfanın büyük bir kısmını kaplaması ve metinlerle dengeli bir yerleşime sahip olması çocukların görselleri kolayca görebilmelerini ve metni takip etmelerini kolaylaştırır.

3.1.1.3. Resimde kullanılan illüstrasyonlar 7-8 yaş çocukların anlaması için uygun mudur?

Evet, dinozorlar ve ortam basit ve anlaşılır şekilde çizilmiş olduğu görülüyor, bu da çocukların görselleri kolayca tanımasını ve anlamasını sağlayabilir.

3.1.1.4. Resimde kullanılan illüstrasyon tekniği sizce çocuklar açısından ilgi çekici midir? (Dijital illüstrasyon mu, geleneksel illüstrasyon mu kullanılmıştır?)

İllüstrasyon tekniği, geleneksel bir his veren el çizimi tarzındadır. Dijital veya geleneksel olduğu bağlama göre cevaplanabilir. Bu tarz çizimler ilgi çekici olabilir. Çünkü elle çizilmiş illüstrasyonlar sıcak ve samimi bir hava yansıttığı söylenebilir.

Bunu bir bağlamda açıklamak gerekirse Henry Segerman'a göre bazı durumlarda illüstrasyonun boyutuna karar vermek zorlaşmaktadır. Bazı durumlar iki boyutlu ekranlar aracılığı ile deneyimlendiği için bu çizimler iki boyutlu illüstrasyon olduğu

iddia edilebilmektedir. Fakat kullanıcının üç boyutlu nesnede olduğu gibi hareket edebilmesi ve onunla etkileşime girebilmesi durumu üç boyutlu bir illüstrasyon olarak düşünmeye yöneltmektedir. Fakat bu durumun zor olduğu belirtilmektedir. Yine aynı şekilde bilgisayarda oluşturulan bir nesnenin temsili üç boyutlu olduğunda eğer kullanıcı onunla bir üç boyutlu nesneymiş gibi etkileşime girdiği zaman üç boyutlu bir çizim olarak belirtilmesinin daha adil olabileceği belirtilmektedir. Bu bağlama göre ilgili görseldeki illüstrasyon tekniği de bir bağlama göre açıklanabilir. Bu yüzden geleneksel yöntemlerle çizilip dijital ortama da aktarılmış olabilir veya direk dijital ortamda da yapılmış bir illüstrasyonda olabilir. Çünkü artık programlar resim yapma, heykel yapma gibi sanat alanlarını taklit etme özellikleri iyi denecek kadar gerçeğe yakın olmaktadır.

3.1.1.5. Resimde kullanılan görseller bilimsel illüstrasyon kriterine uygun mudur?

Görseller bilimsel illüstrasyon kriterlerine tam olarak uymamaktadır çünkü daha çok çocukların ilgisini çekmek ve eğlendirmek amacıyla karikatürize edilmiştir. Bilimsel doğruluktan ziyade, eğlenceli ve öğretici olma amacı taşıdığı söylenebilir.

3.1.1.6. Resimde kullanılan illüstrasyon ve metin ilişkisini anlatımı desteklemesi açısından nasıl değerlendirirsiniz?

İllüstrasyon ve metin ilişkisinin kötü olmadığı söylenebilir. Metin ve içeriği ile birlikte görseller birbirini destekliyor gibi görünüyor. Bu yüzden hikâyeyi daha anlaşılır hale getirdiği söylenebilir.

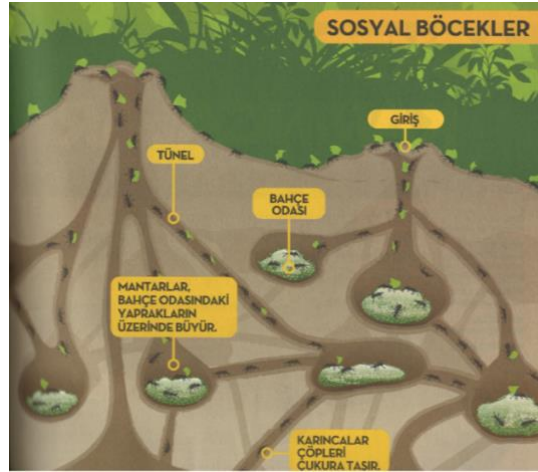
3.1.1.7. Resimde kullanılan illüstrasyonun tarzı nasıl tanımlanabilir? (Gerçekçi, soyut, minimal, karikatürize, vs.)

İllüstrasyon tarzı karikatürize olarak nitelendirilebilir. Dinozorlar ve ortam, gerçekçi olmaktan ziyade sevimli ve basit çizgilerle ifade edilmiştir.

3.1.1.8. Bu çalışmadaki illüstrasyonu sanatsal açıdan nasıl değerlendirirsiniz? Çocuk için sanatsal kullanım önemli midir, yoksa göz ardı edilebilir mi?

Bu çalışmadaki illüstrasyonlar sanatsal açıdan uygun olabilir. Çünkü çocukların dikkatini çekiyor ve hikâyeyi anlamalarına olanak sağlıyor gibi görünüyor.

Çocuk kitaplarında sanatın kullanımı önemlidir çünkü görseller çocuğun öğrenme ve anlama sürecine büyük katkı sağlar. İyi tasarlanmış resimler çocukların hayal gücünü geliştirebilir ve okuma deneyimlerini zenginleştirebilir.

Resim 19: “İlk Böcekler Kitabım” Adlı Kitaptan İllüstrasyon

3.1.2.1. Resimde kullanılan renk tercihi çocuklar için uygun mudur? Neden?

Olabilir. Fakat daha canlı renkler kullanılabilirdi. Bu durum çocukların dikkatini çekmeye uygun olabilir. Doğayı ve karıncaların yaşam alanlarını temsil etmek seçilen yeşil, kahverengi ve sarı tonları uygun olabilir.

3.1.2.2. Resimde kullanılan illüstrasyon boyutu sayfa oranına göre uygun mudur? Neden?

Evet, illüstrasyon boyutları sayfa oranlarına uygun görünüyor. Her bölüm açıkça görülebilir ve ayrıntılar açıkça görülebilir. Bu, çocukların dikkati dağılmadan resme odaklanmasını sağlar. Fakat görselin bazı alanları bir örüntü yaratma durumunu doğurması açısından seçicilikte zorluk yaşatabilir.

3.1.2.3. Resimde kullanılan illüstrasyonlar 7-8 yaş çocukların anlaması için uygun mudur? Neden?

Evet, çocuklarda algısal olarak örüntü oluşturması ihtimali dışında çizimler basit ve anlaşılması kolay bir şekilde tasarlandığı söylenebilir. 7-8 yaş arası çocukların anlayabileceği düzeyde detay içeriği görülmektedir.

3.1.2.4. Resimde kullanılan illüstrasyon tekniği sizce çocuklar açısından ilgi çekici midir? (Dijital illüstrasyon mu, geleneksel illüstrasyon mu kullanılmıştır?)

Bunu bir bağlamda açıklamak gerekirse Henry Segerman'a göre bazı durumlarda illüstrasyonun boyutuna karar vermek zorlaşmaktadır. Bazı durumlar iki boyutlu ekranlar aracılığı ile deneyimlendiği için bu çizimler iki boyutlu illüstrasyon

olduğu iddia edilebilmektedir. Fakat kullanıcının üç boyutlu nesnede olduğu gibi hareket edebilmesi ve onunla etkileşime girebilmesi durumu üç boyutlu bir illüstrasyon olarak düşünmeye yöneltmektedir. Fakat bu durumun zor olduğu belirtilmektedir. Yine aynı şekilde bilgisayarda oluşturulan bir nesnenin temsili üç boyutlu olduğunda eğer kullanıcı onunla bir üç boyutlu nesneymiş gibi etkileşime girdiği zaman üç boyutlu bir çizim olarak belirtilmesinin daha adil olabileceği belirtilmektedir. Bu bağlama göre ilgili görseldeki illüstrasyon tekniği de bir bağlama göre açıklanabilir. Bu yüzden geleneksel yöntemlerle çizilip dijital ortama da aktarılmış olabilir veya direk dijital ortamda da yapılmış bir illüstrasyonda olabilir. Çünkü artık programlar resim yapma, heykel yapma gibi sanat alanlarını taklit etme özellikleri iyi denecek kadar gerçeğe yakın olmaktadır.

3.1.2.5. Resimde kullanılan görseller bilimsel illüstrasyon kriterine uygun mudur? Açıklayınız?

Bilimsel illüstrasyonlar yeterli sanat bilgisi ve becerisinin yanında doğru alan bilgisini de gerektirmektedir. Bu yönlerden ele alındığında illüstrasyonda karıncaların tünel sistemi, odaları ve çalışma sistemi net bir şekilde görülüyor. Bu açıdan değerlendirdiğimizde bilimsel illüstrasyon kriterlerine uygun olduğu söylenebilir. Fakat tarz, teknik olarak (illüstrasyon yaklaşımı, gerçekçilik vs.) farklılıklar seçilebilir, değişkenlik gösterebilir.

3.1.2.6. Resimde kullanılan illüstrasyon ve metin ilişkisini anlatımı desteklemesi açısından nasıl değerlendirirsiniz?

Topolojinin bir alt alanı olan çizge kuramı günlük hayattaki problemlere çözümler üretebilmektedir. Çizgiler sonlu sayıda noktalardan oluşmaktadır ve çizgi ya da kenar şeklinde birbirlerine bağlanmaktadır. Bazı durumlar noktalarla ve aralarındaki ilişkiler ise çizgilerle gösterilmektedir. Bu durumlar topolojik olarak ele alınabilir. Çizgiler, nesnelere ya da olaylar arasındaki bağı değişik biçimlerde birer yol sunmaktadır. Örneğin ulaşım araçlarında bilgilendirme tasarımlarında dahi çizgilerin kullanıldığı görülmektedir. Bu bağlamda görsellerin ve metinlerin uygun kullanıldığı görülmektedir. Metin görsellerin ne anlama geldiğini açıklıyor ve görseller metni destekliyor. Bu açıklamanın anlaşılmasını kolaylaştırır.

*3.1.2.7. Resimde kullanılan illüstrasyonun tarzı nasıl tanımlanabilir?
(Gerçekçi, soyut, minimal, karikatürize, vs.)*

İllüstrasyon tarzı bir durumu açıklamak için basitleştirme veya minimize durumlarından faydalandığı ve genel hatlarıyla gösterildiği söylenebilir. Bu nedenle tarzı karikatürize ve minimal arasında bir yerde tanımlanabilir.

*3.1.2.8. Bu çalışmadaki illüstrasyonu sanatsal açıdan nasıl değerlendirirsiniz?
Çocuk için sanatsal kullanım önemli midir, yoksa göz ardı edilebilir mi?*

Bu çalışmadaki illüstrasyonlar sanatsal açıdan uygun olabilir. Çünkü çocukların dikkatini çekiyor ve hikâyeyi anlamalarına olanak sağlıyor gibi görünüyor.

Çocuk kitaplarında sanatın kullanımı önemlidir çünkü görseller çocuğun öğrenme ve anlama sürecine büyük katkı sağlar. İyi tasarlanmış resimler çocukların hayal gücünü geliştirebilir ve okuma deneyimlerini zenginleştirebilir.

Resim 20: “Vücudumuz” Adlı Kitaptan İllüstrasyon

3.1.3.1. Resimde kullanılan renk tercihi çocuklar için uygun mudur? Neden?

Evet görseldeki renkler çocuklara uygun ve eğlencelidir. Arkaplanı açık mavi, sarı kemikleri ve renkli karakterler ile genel olarak göz yormayan bir renk skalası seçildiği söylenebilir.

3.1.3.2. Resimde kullanılan illüstrasyon boyutu sayfa oranına göre uygun mudur? Neden?

Evet, illüstrasyon boyutu sayfa oranına göre uygun olduğu söylenebilir. Her bir bölüm net bir şekilde görülebiliyor ve sayfa üzerinde yeterli boşluk bırakılmış. Metinler ve görseller arasında uygun dengeler verilmeye çalışılmıştır. Fakat tipografik olarak sayfa düzeni daha farklı bir şekilde ele alınabilirdi.

3.1.3.3. Resimde kullanılan illüstrasyonlar 7-8 yaş çocukların anlaması için uygun mudur? Neden?

Evet, illüstrasyonlar basit ve anlaşılır bir şekilde tasarlanmış. 7-8 yaş grubundaki çocukların anlaması için uygun seviyede detay içermekte. Ayrıca, karakterlerin eklenmesi çocukların ilgisini çekebilir ve öğrenmeyi eğlenceli hale getirebilir.

3.1.3.4. Resimde kullanılan illüstrasyon tekniği sizce çocuklar açısından ilgi çekici midir? (Dijital illüstrasyon mu, geleneksel illüstrasyon mu kullanılmıştır?)

Bunu bir bağlamda açıklamak gerekirse Henry Segerman’a göre bazı durumlarda illüstrasyonun boyutuna karar vermek zorlaşmaktadır. Bazı durumlar iki

boyutlu ekranlar aracılığı ile deneyimlendiği için bu çizimler iki boyutlu illüstrasyon olduğu iddia edilebilmektedir. Fakat kullanıcının üç boyutlu nesnede olduğu gibi hareket edebilmesi ve onunla etkileşime girebilmesi durumu üç boyutlu bir illüstrasyon olarak düşünmeye yöneltmektedir. Fakat bu durumun zor olduğu belirtilmektedir. Yine aynı şekilde bilgisayarda oluşturulan bir nesnenin temsili üç boyutlu olduğunda eğer kullanıcı onunla bir üç boyutlu nesneymiş gibi etkileşime girdiği zaman üç boyutlu bir çizim olarak belirtilmesinin daha adil olabileceği belirtilmektedir. Bu bağlama göre ilgili görseldeki illüstrasyon tekniği de bir bağlama göre açıklanabilir. Bu yüzden geleneksel yöntemlerle çizilip dijital ortama da aktarılmış olabilir veya direk dijital ortamda da yapılmış bir illüstrasyonda olabilir. Çünkü artık programlar resim yapma, heykel yapma gibi sanat alanlarını taklit etme özellikleri iyi denecek kadar gerçeğe yakın olmaktadır.

İllüstratörün kullanılan illüstrasyon tekniği çocukların ilgisini çekebilir.

3.1.3.5. Resimde kullanılan görseller bilimsel illüstrasyon kriterine uygun mudur? Açıklayınız?

İllüstrasyon, bilimsel illüstrasyon kriterlerine uygun şekilde hazırlanmaya çalışıldığı görülmektedir. Kemik yapısı ve eklemler doğru bir şekilde temsil edilmesi bu süreçte önemli olmaktadır. Bilgilendirici metinlerin görsellerle desteklenmesi çocukların kolay anlayabilmesini sağlamaktadır.

3.1.3.6. Resimde kullanılan illüstrasyon ve metin ilişkisini anlatımı desteklemesi açısından nasıl değerlendirirsiniz?

Metin görselin anlamını açıklar ve görsel de metni desteklediği söylenebilir. Açıklamaların anlaşılması daha kolay ve öğrenmeyi destekte olduğu görülüyor.

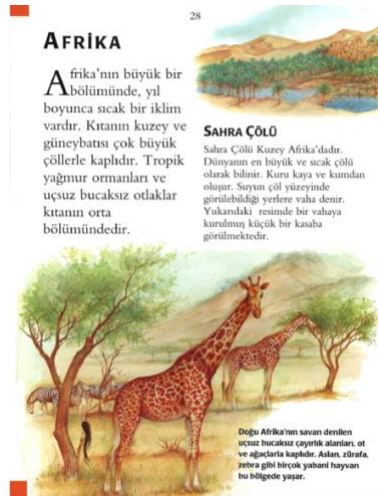
3.1.3.7. Resimde kullanılan illüstrasyonun tarzı nasıl tanımlanabilir? (Gerçekçi, soyut, minimal, karikatürize, vs.)

Çizimlerin tarzı karikatürize olarak tanımlanabilir. Gerçekçi detaylardan ziyade çizimin daha eğlenceli ve anlaşılması kolay olması sağlandığı görülüyor. Bu, çocukların öğrenmeyi daha da ilginç hale getirmesine olanak tanır.

3.1.3.8. Bu çalışmadaki illüstrasyonu sanatsal açıdan nasıl değerlendirirsiniz? Çocuk için sanatsal kullanım önemli midir, yoksa göz ardı edilebilir mi?

Bu çalışmadaki illüstrasyonlar sanatsal açıdan uygun olabilir. Çünkü çocukların dikkatini çekiyor ve hikâyeyi anlamalarına olanak sağlıyor gibi görünüyor.

Çocuk kitaplarında sanatın kullanımı önemlidir çünkü görseller çocuğun öğrenme ve anlama sürecine büyük katkı sağlar. İyi tasarlanmış resimler çocukların hayal gücünü geliştirebilir ve okuma deneyimlerini zenginleştirebilir.

Resim 21: “Dünyamız” Adlı Kitaptan İllüstrasyon

3.1.4.1. Resimde kullanılan renk tercihi çocuklar için uygun mudur? Neden?

Evet.

3.1.4.2. Resimde kullanılan illüstrasyon boyutu sayfa oranına göre uygun mudur? Neden?

Uygun sayılabilir.

3.1.4.3. Resimde kullanılan illüstrasyonlar 7-8 yaş çocukların anlaması için uygun mudur? Neden?

Evet, illüstrasyonlar basit ve anlaşılır bir şekilde tasarlanmış. 7-8 yaş grubundaki çocukların anlaması için uygun seviyede detay içermekte olduğu söylenebilir. Görsellerin açıklayıcı ve dikkat çekici olması çocukların öğrenmesini kolaylaştırabilir.

3.1.4.4. Resimde kullanılan illüstrasyon tekniği sizce çocuklar açısından ilgi çekici midir? (Dijital illüstrasyon mu, geleneksel illüstrasyon mu kullanılmıştır?)

Bunu bir bağlamda açıklamak gerekirse Henry Segerman'a göre bazı durumlarda illüstrasyonun boyutuna karar vermek zorlaşmaktadır. Bazı durumlar iki boyutlu ekranlar aracılığı ile deneyimlendiği için bu çizimler iki boyutlu illüstrasyon olduğu iddia edilebilmektedir. Fakat kullanıcının üç boyutlu nesnede olduğu gibi hareket edebilmesi ve onunla etkileşime girebilmesi durumu üç boyutlu bir illüstrasyon olarak düşünmeye yöneltmektedir. Fakat bu durumun zor olduğu belirtilmektedir. Yine aynı şekilde bilgisayarda oluşturulan bir nesnenin temsili üç

boyutlu olduğunda eğer kullanıcı onunla bir üç boyutlu nesneymiş gibi etkileşime girdiği zaman üç boyutlu bir çizim olarak belirtilmesinin daha adil olabileceği belirtilmektedir. Bu bağlama göre ilgili görseldeki illüstrasyon tekniği de bir bağlama göre açıklanabilir. Bu yüzden geleneksel yöntemlerle çizilip dijital ortama da aktarılmış olabilir veya direk dijital ortamda da yapılmış bir illüstrasyonda olabilir. Çünkü artık programlar resim yapma, heykel yapma gibi sanat alanlarını taklit etme özellikleri iyi denecek kadar gerçeğe yakın olmaktadır.

3.1.4.5. Resimde kullanılan görseller bilimsel illüstrasyon kriterine uygun mudur? Açıklayınız?

Elle çizilmiş izlenimi veren bu teknik (dijital veya geleneksel), çocuklar için sıcak ve samimi bir his yaratabilir. Geleneksel illüstrasyonlar genellikle çocuklar açısından ilgi çekici ve etkileyici olabilir.

3.1.4.6. Resimde kullanılan illüstrasyon ve metin ilişkisini anlatımı desteklemesi açısından nasıl değerlendirirsiniz?

Evet, görseller bilimsel illüstrasyon kriterlerine uygun olabilir. Çünkü Afrika'nın doğal ortamı ve hayvanları doğru ve bilgilendirici bir şekilde temsil edildiği söylenebilir.

3.1.4.7. Resimde kullanılan illüstrasyonun tarzı nasıl tanımlanabilir? (Gerçekçi, soyut, minimal, karikatürize, vs.)

İllüstrasyon tarzı gerçekçi olarak tanımlanabilir. Detaylar özenle çizilmiş ve doğadaki hayvanlar ile ortamlar olabildiğince gerçeğe yakın bir şekilde resmedilmiş. Bu tarz, eğitimsel materyallerde sıkça kullanılır.

3.1.4.8. Bu çalışmadaki illüstrasyonu sanatsal açıdan nasıl değerlendirirsiniz? Çocuk için sanatsal kullanım önemli midir, yoksa göz ardı edilebilir mi?

Bu çalışmadaki illüstrasyonlar sanatsal açıdan uygun olabilir. Çünkü çocukların dikkatini çekiyor ve hikâyeyi anlamalarına olanak sağlıyor gibi görünüyor.

Çocuk kitaplarında sanatın kullanımı önemlidir çünkü görseller çocuğun öğrenme ve anlama sürecine büyük katkı sağlar. İyi tasarlanmış resimler çocukların hayal gücünü geliştirebilir ve okuma deneyimlerini zenginleştirebilir.

Resim 22: “Vücutumuz Nasıl Çalışır?” Adlı Kitaptan İllüstrasyon

3.1.5.1. Resimde kullanılan renk tercihi çocuklar için uygun mudur? Neden?

Evet, resimde kullanılan renkler parlak ve canlıdır, bu da çocukların dikkatini çekmek için oldukça uygundur. Çocuk kitaplarında genellikle dikkat çekici ve neşeli renkler tercih edilir.

3.1.5.2. Resimde kullanılan illüstrasyon boyutu sayfa oranına göre uygun mudur? Neden?

Evet, illüstrasyon boyutları sayfa oranına göre dengeli bir şekilde yerleştirilmeye çalışıldığı görülmektedir.

3.1.5.3. Resimde kullanılan illüstrasyonlar 7-8 yaş çocukların anlaması için uygun mudur? Neden?

Evet, illüstrasyonlar basit ve anlaşılır şekilde çizildiği söylenebilir, bu da 7-8 yaş çocukların anlaması için uygundur. Çocukların ilgisini çekebilecek karakterler ve sahneler kullanılmış olduğu söylenebilir.

3.1.5.4. Resimde kullanılan illüstrasyon tekniği sizce çocuklar açısından ilgi çekici midir? (Dijital illüstrasyon mu, geleneksel illüstrasyon mu kullanılmıştır?)

Bunu bir bağlamda açıklamak gerekirse Henry Segerman'a göre bazı durumlarda illüstrasyonun boyutuna karar vermek zorlaşmaktadır. Bazı durumlar iki boyutlu ekranlar aracılığı ile deneyimlendiği için bu çizimler iki boyutlu illüstrasyon olduğu iddia edilebilmektedir. Fakat kullanıcının üç boyutlu nesnede olduğu gibi hareket edebilmesi ve onunla etkileşime girebilmesi durumu üç boyutlu bir

illüstrasyon olarak düşünmeye yönelmektir. Fakat bu durumun zor olduğu belirtilmektedir. Yine aynı şekilde bilgisayarda oluşturulan bir nesnenin temsili üç boyutlu olduğunda eğer kullanıcı onunla bir üç boyutlu nesneymiş gibi etkileşime girdiği zaman üç boyutlu bir çizim olarak belirtilmesinin daha adil olabileceği belirtilmektedir. Bu bağlama göre ilgili görseldeki illüstrasyon tekniği de bir bağlama göre açıklanabilir. Bu yüzden geleneksel yöntemlerle çizilip dijital ortama da aktarılmış olabilir veya direk dijital ortamda da yapılmış bir illüstrasyonda olabilir. Çünkü artık programlar resim yapma, heykel yapma gibi sanat alanlarını taklit etme özellikleri iyi denecek kadar gerçeğe yakın olmaktadır.

3.1.5.5. Resimde kullanılan görseller bilimsel illüstrasyon kriterine uygun mudur? Açıklayınız?

Görseller bilimsel illüstrasyon kriterlerinden ziyade eğitici ve eğlendirici bir üslupta yapılmış. Bilimsel doğruluk yerine, çocukların ilgisini çekmek ve onları bilgilendirmek amaçlanmıştır. Bu nedenle, bilimsel illüstrasyon kriterlerine tamamen uygun olmasa da eğitici amaçlarına hizmet edildiği söylenebilir.

3.1.5.6. Resimde kullanılan illüstrasyon ve metin ilişkisini anlatımı desteklemesi açısından nasıl değerlendirirsiniz?

İllüstrasyon ve metin ilişkilendirilmiş, metinler illüstrasyonlarla desteklenmiş ve açıklanmıştır.

3.1.5.7. Resimde kullanılan illüstrasyonun tarzı nasıl tanımlanabilir? (Gerçekçi, soyut, minimal, karikatürize, vs.)

İllüstrasyon tarzı karikatürize olarak tanımlanabilir. Renkli, basit ve abartılı çizimler kullanılmış, bu da çocuk kitapları için yaygın bir yaklaşım olabilir.

3.1.5.8. Bu çalışmadaki illüstrasyonu sanatsal açıdan nasıl değerlendirirsiniz? Çocuk için sanatsal kullanım önemli midir, yoksa göz ardı edilebilir mi?

Bu çalışmadaki illüstrasyonlar sanatsal açıdan uygun olabilir. Çünkü çocukların dikkatini çekiyor ve hikâyeyi anlamalarına olanak sağlıyor gibi görünüyor.

Çocuk kitaplarında sanatın kullanımı önemlidir çünkü görseller çocuğun öğrenme ve anlama sürecine büyük katkı sağlar. İyi tasarlanmış resimler çocukların hayal gücünü geliştirebilir ve okuma deneyimlerini zenginleştirebilir.

Resim 23: “101 Basamaklı Sayılara Kadar Sayabilir Misin?” Adlı Kitaptan İllüstrasyon

3.1.6.1. Resimde kullanılan renk tercihi çocuklar için uygun mudur? Neden?

Evet, resimde kullanılan renkler çocuklar için uygundur. Pastel tonlar ve yumuşak renkler kullanılmış, bu da çocukların ilgisini çekebilecek bir renk paleti sunar. Çok parlak veya çok koyu renklerden kaçınılmış olması, görsellerin sakın ve anlaşılır olmasını sağlamış.

3.1.6.2. Resimde kullanılan illüstrasyon boyutu sayfa oranına göre uygun mudur? Neden?

Evet, illüstrasyon boyutları sayfa oranına göre dengeli bir şekilde yerleştirilmiş. Dinozorlar ve çevre detayları sayfanın büyük bir kısmını kaplayarak hem metni tamamlıyor hem de görsel bir anlatım sunuyor.

3.1.6.3. Resimde kullanılan illüstrasyonlar 7-8 yaş çocukların anlaması için uygun mudur? Neden?

Evet, illüstrasyonlar basit ve anlaşılır şekilde çizildiği görülmektedir. Fakat bazı alanların örüntü yaratması küçük çocuklar için anlaşılmasını zorlaştırabilir.

3.1.6.4. Resimde kullanılan illüstrasyon tekniği sizce çocuklar açısından ilgi çekici midir? (Dijital illüstrasyon mu, geleneksel illüstrasyon mu kullanılmıştır?)

Bunu bir bağlamda açıklamak gerekirse Henry Segerman’a göre bazı durumlarda illüstrasyonun boyutuna karar vermek zorlaşmaktadır. Bazı durumlar iki boyutlu ekranlar aracılığı ile deneyimlendiği için bu çizimler iki boyutlu illüstrasyon olduğu iddia edilebilmektedir. Fakat kullanıcının üç boyutlu nesnede olduğu gibi hareket edebilmesi ve onunla etkileşime girebilmesi durumu üç boyutlu bir

illüstrasyon olarak düşünmeye yönelmektir. Fakat bu durumun zor olduğu belirtilmektedir. Yine aynı şekilde bilgisayarda oluşturulan bir nesnenin temsili üç boyutlu olduğunda eğer kullanıcı onunla bir üç boyutlu nesneymiş gibi etkileşime girdiği zaman üç boyutlu bir çizim olarak belirtilmesinin daha adil olabileceği belirtilmektedir. Bu bağlama göre ilgili görseldeki illüstrasyon tekniği de bir bağlama göre açıklanabilir. Bu yüzden geleneksel yöntemlerle çizilip dijital ortama da aktarılmış olabilir veya direk dijital ortamda da yapılmış bir illüstrasyonda olabilir. Çünkü artık programlar resim yapma, heykel yapma gibi sanat alanlarını taklit etme özellikleri iyi denecek kadar gerçeğe yakın olmaktadır.

3.1.6.5. Resimde kullanılan görseller bilimsel illüstrasyon kriterine uygun mudur? Açıklayınız?

Bu görseller bilimsel illüstrasyon kriterlerinden ziyade eğitici ve sanatsal bir üslupta yapıldığı söylenebilir.

3.1.6.6. Resimde kullanılan illüstrasyon ve metin ilişkisini anlatımı desteklemesi açısından nasıl değerlendirirsiniz?

İllüstrasyonlar ve metin arasında iyi bir ilişki var. Metin, dinazorların ne kadar zaman önce yaşadığını anlatırken, görselde dinazorların yaşam ortamı tasvir edilmiş. Bu tür bir ilişkilendirme, çocukların hem metni hem de görselleri birlikte anlamasını kolaylaştırır.

3.1.6.7. Resimde kullanılan illüstrasyonun tarzı nasıl tanımlanabilir? (Gerçekçi, soyut, minimal, karikatürize, vs.)

İllüstrasyon tarzı karikatürize olarak tanımlanabilir. Dinazorların ifadeleri ve çizim tarzları gerçekçi olmaktan ziyade daha eğlenceli ve stilize edilmiş.

3.1.6.8. Bu çalışmadaki illüstrasyonu sanatsal açıdan nasıl değerlendirirsiniz? Çocuk için sanatsal kullanım önemli midir, yoksa göz ardı edilebilir mi?

Bu çalışmadaki illüstrasyonlar sanatsal açıdan uygun olabilir. Çünkü çocukların dikkatini çekiyor ve hikâyeyi anlamalarına olanak sağlıyor gibi görünüyor.

Çocuk kitaplarında sanatın kullanımı önemlidir çünkü görseller çocuğun öğrenme ve anlama sürecine büyük katkı sağlar. İyi tasarlanmış resimler çocukların hayal gücünü geliştirebilir ve okuma deneyimlerini zenginleştirebilir.

Ek 5. Uzman Görüşleri 3 – Çocuk Kitabı İllüstrasyon Uzmanı Sibel BÜYÜK

Abant İzzet Baysal Üniversitesi – Resim

3.1. Çocuk kitaplarında hangi illüstrasyon teknikleri bulunur, bunlardan hangisi çocuklar için daha çekicidir? Neden?

Çocuk kitapları resimlerken geleneksel ve dijital teknikler olarak ikiye ayrabiliriz. Dijital teknik her zaman dikkat çekicidir. Renklerin kullanımı, oluşturulan tarz ile birleşince kitabı daha dikkat çekici hale getiriyor. Geleneksel teknik eğer dikkat çekici ve farklı değilse sönük kalıyor maalesef. Çünkü kullanım sınırlı, renk çizim kalitesine kadar yansıyor ister istemez.

3.2. Dijital illüstrasyonlar mı daha etkili, geleneksel illüstrasyonlar mı? Çocuk kitaplarına göre hangisi daha avantajlıdır?

Dijital çizimler günümüz şartları ve teknolojisinde daha dikkat çekici. Çıkan renk kalitesi, sınırsız kullanılan içeriklerin ucu bucağı yok . Değişik doku, leke, kontur, dokulu fırçalar çizimlere ayrı boyutlar katıyor. Buda çizimi dikkat çekici hale getiriyor. Dijitali daha avantajlı en başta iş günü azaltıyor kullanılan kısa yol ve pratik çözümler ile. Hem de emek bakımında daha uygun. Geleneksel çizimde emek çok ve zahmetli uzun süreler gerekebiliyor.

3.3. Bir çocuk kitabı illüstrasyonunda yalınlığın ve karmaşıklığın rolü nedir?

Çizerin tarzına ve onu ustaca kullanması ile çizimleri yalın karışık olması bir şey değiştirdiğini düşünmüyorum. Metne ve çizimin bütünlüğü olduktan sonra her iki tarzda kitabı dikkat çekici hale getiriyor önemli olan kullanabilmek.

3.4. Çocuk kitaplarında gerçekçilik ne kadar önemlidir? Çocuğun 7-8 yaş grubuna göre anlamlandırması için gerçekçilik mi tercih edilmelidir?

Gerçeklik ilk dünyayı keşfediş zamanında tabiki çok önemli . Çocukların hayal dünyası bizlerden çok geniş. artık Okul çağına gelmiş çocuklarda keşfetme, ile birlikte yorumlama özelliğini geliştirmesi açısından daha soyut sürrealist çizimler hayal dünyalarına büyük katkılar sunuyor.

Resim 18: “Peki Ama Neden Hayvanlar?” Adlı Kitaptan İllüstrasyon

3.1.1.1. Resimde kullanılan renk tercihi çocuklar için uygun mudur? Neden?

Uygunudur.

3.1.1.2. Resimde kullanılan illüstrasyon boyutu sayfa oranına göre uygun mudur?

Tabiki yazı ile birlikte dengeli kullanılmış . Çizimlerin küçük kullanılması içeriği anlamsızlaştıracaktır.

3.1.1.3. Resimde kullanılan illüstrasyonlar 7-8 yaş çocukların anlaması için uygun mudur?

Tabiki artık şemalarında bir dinazor figürü oluştuysa bu onlar için basit bile kalabilir.

3.1.1.4. Resimde kullanılan illüstrasyon tekniği sizce çocuklar açısından ilgi çekici midir? (Dijital illüstrasyon mu, geleneksel illüstrasyon mu kullanılmıştır?)

Evet. Kullanılan renkler ve tarzı itibari ile çocukların dikkatini çekebilir. Geleneksel gibi duruyor. Kesin olmamakla birlikte.

3.1.1.5. Resimde kullanılan görseller bilimsel illüstrasyon kriterine uygun mudur?

Tabiki. Dinozorlar gerçekçi formları ile kullanılmış sadece çizer bunu kendi tarzı ile birleştirmiş ve çizimi dikkat çekici hale getirmiş.

3.1.1.6. Resimde kullanılan illüstrasyon ve metin ilişkisini anlatımı desteklemesi açısından nasıl değerlendirirsiniz?

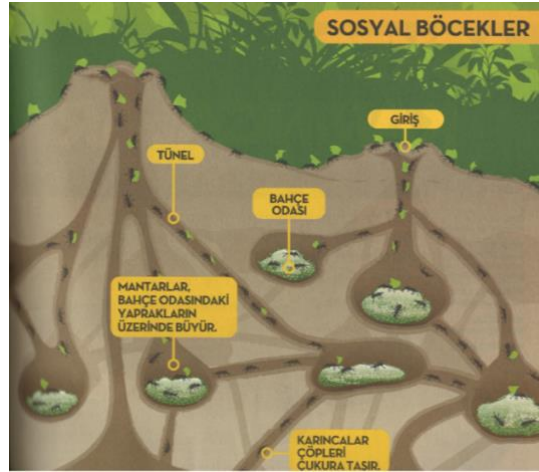
Bilimsel bir metin olduğu için metne bakarak da uygun duruyor.

*3.1.1.7. Resimde kullanılan illüstrasyonun tarzı nasıl tanımlanabilir?
(Gerçekçi, soyut, minimal, karikatürize, vs.)*

Nesneleri formu bozmadan karikatürize etmiş.

*3.1.1.8. Bu çalışmadaki illüstrasyonu sanatsal açıdan nasıl değerlendirirsiniz?
Çocuk için sanatsal kullanım önemli midir, yoksa göz ardı edilebilir mi?*

Yorumlamaya kapalı çizimler aslında her şey olduğu gibi açık içerikten kaynaklı olarak Çizimler sanatsal bir tarz da değil. Çocukların yorumlama ve göz zevklerinin gelişmesi açısından sanat ve estetik gerekli göz ardı edilemez.

Resim 19: “İlk Böcekler Kitabım” Adlı Kitaptan İllüstrasyon

3.1.2.1. Resimde kullanılan renk tercihi çocuklar için uygun mudur? Neden?

Standart ve realistik renkler.

3.1.2.2. Resimde kullanılan illüstrasyon boyutu sayfa oranına göre uygun mudur? Neden?

Uygun duruyor.

3.1.2.3. Resimde kullanılan illüstrasyonlar 7-8 yaş çocukların anlaması için uygun mudur? Neden?

Evet uygundur, gayet net ve anlaşılır.

3.1.2.4. Resimde kullanılan illüstrasyon tekniği sizce çocuklar açısından ilgi çekici midir? (Dijital illüstrasyon mu, geleneksel illüstrasyon mu kullanılmıştır?)

Dijital teknik kullanılmış ama burada çizerin tarzından kaynaklı görsel dikkat çekici değil.

3.1.2.5. Resimde kullanılan görseller bilimsel illüstrasyon kriterine uygun mudur? Açıklayınız?

Uygundur.

3.1.2.6. Resimde kullanılan illüstrasyon ve metin ilişkisini anlatımı desteklemesi açısından nasıl değerlendirirsiniz?

Metni destekleyen haritalı uygun bir görsel kullanılmış. yeterince anlaşılır.

3.1.2.7. Resimde kullanılan illüstrasyonun tarzı nasıl tanımlanabilir? (Gerçekçi, soyut, minimal, karikatürize, vs.)

Gerçekçi bir tarz kullanılmış.

3.1.2.8. Bu çalışmadaki illüstrasyonu sanatsal açıdan nasıl değerlendirirsiniz?

Çocuk için sanatsal kullanım önemli midir, yoksa göz ardı edilebilir mi?

Çizim estetik açıdan hiç etkili ve dikkat çekici değil.

Resim 20: “Vücudumuz” Adlı Kitaptan İllüstrasyon

3.1.3.1. Resimde kullanılan renk tercihi çocuklar için uygun mudur? Neden?

Uygundur.

3.1.3.2. Resimde kullanılan illüstrasyon boyutu sayfa oranına göre uygun mudur? Neden?

Uygundur.

3.1.3.3. Resimde kullanılan illüstrasyonlar 7-8 yaş çocukların anlaması için uygun mudur? Neden?

Görsel ve metin ile birlikte yeni okumaya başlayan bir öğrenci yaşı için oldukça uygundur. 7-8 yaş grubu için düşük kalabilir.

3.1.3.4. Resimde kullanılan illüstrasyon tekniği sizce çocuklar açısından ilgi çekici midir? (Dijital illüstrasyon mu, geleneksel illüstrasyon mu kullanılmıştır?)

Dijital Karikatür tarzı eğlenceli resimlendiği için dikkat çeker.

3.1.3.5. Resimde kullanılan görseller bilimsel illüstrasyon kriterine uygun mudur? Açıklayınız?

Yaş grubuna ve metne bağlı olarak uygun kullanılmış.

3.1.3.6. Resimde kullanılan illüstrasyon ve metin ilişkisini anlatımı desteklemesi açısından nasıl değerlendirirsiniz?

Metin ve görseller anlatımı yeterli. Açık ve net bir şekilde desteklemiş.

3.1.3.7. *Resimde kullanılan illüstrasyonun tarzı nasıl tanımlanabilir?*
(*Gerçekçi, soyut, minimal, karikatürize, vs.*)

Karikatürize bir tarz kullanılmış.

3.1.3.8. *Bu çalışmadaki illüstrasyonu sanatsal açıdan nasıl değerlendirirsiniz?*
Çocuk için sanatsal kullanım önemli midir, yoksa göz ardı edilebilir mi?

Sanatsal açıdan zayıf kalmış.

Resim 21: “Dünyamız” Adlı Kitaptan İllüstrasyon

3.1.4.1. Resimde kullanılan renk tercihi çocuklar için uygun mudur? Neden?

Uygundur.

3.1.4.2. Resimde kullanılan illüstrasyon boyutu sayfa oranına göre uygun mudur? Neden?

Uygundur.

3.1.4.3. Resimde kullanılan illüstrasyonlar 7-8 yaş çocukların anlaması için uygun mudur? Neden?

Uygundur.

3.1.4.4. Resimde kullanılan illüstrasyon tekniği sizce çocuklar açısından ilgi çekici midir? (Dijital illüstrasyon mu, geleneksel illüstrasyon mu kullanılmıştır?)

Geleneksel bir tarz gibi. Renk kullanımı ve çizimler dikkat çekici.

3.1.4.5. Resimde kullanılan görseller bilimsel illüstrasyon kriterine uygun mudur? Açıklayınız?

Gerçekçi ve detaylı olarak uygundur.

3.1.4.6. Resimde kullanılan illüstrasyon ve metin ilişkisini anlatımı desteklemesi açısından nasıl değerlendirirsiniz?

Metinler ve görsel anlatım konuyu yeterince özetliyor.

3.1.4.7. Resimde kullanılan illüstrasyonun tarzı nasıl tanımlanabilir? (Gerçekçi, soyut, minimal, karikatürize, vs.)

Gerçekçi.

3.1.4.8. Bu çalışmadaki illüstrasyonu sanatsal açıdan nasıl değerlendirirsiniz?

Çocuk için sanatsal kullanım önemli midir, yoksa göz ardı edilebilir mi?

Çizimler kullanılan renkler ve tarz onu Estetik açıdan dikkat çekici yapmış

Resim 22: “Vücudumuz Nasıl Çalışır?” Adlı Kitaptan İllüstrasyon

3.1.5.1. Resimde kullanılan renk tercihi çocuklar için uygun mudur? Neden?

Uygundur.

3.1.5.2. Resimde kullanılan illüstrasyon boyutu sayfa oranına göre uygun mudur? Neden?

Yerleştirme de yapılan detaylar görsel ve yazı oranına uygun olmuş.

3.1.5.3. Resimde kullanılan illüstrasyonlar 7-8 yaş çocukların anlaması için uygun mudur? Neden?

Uygundur.

3.1.5.4. Resimde kullanılan illüstrasyon tekniği sizce çocuklar açısından ilgi çekici midir? (Dijital illüstrasyon mu, geleneksel illüstrasyon mu kullanılmıştır?)

Dijital resimleme yaş grubuna uygun bir şekilde dikkat çekici ve etkili olmuş.

3.1.5.5. Resimde kullanılan görseller bilimsel illüstrasyon kriterine uygun mudur? Açıklayınız?

Yaş grubunu düşünürsek uygun.

3.1.5.6. Resimde kullanılan illüstrasyon ve metin ilişkisini anlatımı desteklemesi açısından nasıl değerlendirirsiniz?

Metin görselleri destekler nitelikte güzel yerleştirilmiş.

*3.1.5.7. Resimde kullanılan illüstrasyonun tarzı nasıl tanımlanabilir?
(Gerçekçi, soyut, minimal, karikatürize, vs.)*

Soyut bir tarz kullanılmış.

*3.1.5.8. Bu çalışmadaki illüstrasyonu sanatsal açıdan nasıl değerlendirirsiniz?
Çocuk için sanatsal kullanım önemli midir, yoksa göz ardı edilebilir mi?*

Sanatsal açıdan zayıf kalmış.

Resim 23: “101 Basamaklı Sayılara Kadar Sayabilir Misin?” Adlı Kitaptan İllüstrasyon

3.1.6.1. Resimde kullanılan renk tercihi çocuklar için uygun mudur? Neden?

Uygundur.

3.1.6.2. Resimde kullanılan illüstrasyon boyutu sayfa oranına göre uygun mudur? Neden?

Uygundur.

3.1.6.3. Resimde kullanılan illüstrasyonlar 7-8 yaş çocukların anlaması için uygun mudur? Neden?

Uygundur.

3.1.6.4. Resimde kullanılan illüstrasyon tekniği sizce çocuklar açısından ilgi çekici midir? (Dijital illüstrasyon mu, geleneksel illüstrasyon mu kullanılmıştır?)

Dijital illüstrasyon kullanılmış ve nesnelerin büyük kullanılması dikkat çekici yapmış.

3.1.6.5. Resimde kullanılan görseller bilimsel illüstrasyon kriterine uygun mudur? Açıklayınız?

Uygundur.

3.1.6.6. Resimde kullanılan illüstrasyon ve metin ilişkisini anlatımı desteklemesi açısından nasıl değerlendirirsiniz?

İçeriği anlatan uygun bir görsel seçilmiş.

3.1.6.7. Resimde kullanılan illüstrasyonun tarzı nasıl tanımlanabilir? (Gerçekçi, soyut, minimal, karikatürize, vs.)

Gerçekçi bir tarz kullanılmış.

3.1.6.8. Bu çalışmadaki illüstrasyonu sanatsal açıdan nasıl değerlendirirsiniz?

Çocuk için sanatsal kullanım önemli midir, yoksa göz ardı edilebilir mi?

Çizimde kullanılan tarz ve renkler onu dikkat çekici yapmış.